1. РУСАЛКА ЇДЕ НА МОРЕ

Невже здійсниться, збудеться, станеться? Якихось кільканадцять годин цим просторим сяйливим автобусом — і Софійка побачить море!..

Дівчинка захоплено вбирає очима простору асфальтівку, яка стрімко намотується на автобусні колеса, жадібно роздивляється небачені мінливі зелені краєвиди.

Як добре, що їхня невтомна Діда Василівна, вкотре залучивши вчителя фізкультури й декого з кураторів інших класів, розробила й організувала цей загальношкільний канікулярний маршрут! Бо Софійчині батьки, заклопотані виплатою кредиту на куплену рік тому квартиру, навряд чи вибрались би поморитись усією родиною!..

Це ж скільки днів тепер Софійка не бачитиме Пустельника? Сумно, але й сум цей — такий же красивий, як її безнадійна любов... Та нещасна любов на тлі цього блискучого автобуса, на тлі цих безмежних просторів — ще зворушливіша, іще міцніша! "Розлука для кохання — що вітер для кострища: слабке він гасить, а сильне — роздмухує", — пригадується прочитане чи то в мудрих книжках, чи то в дівчачих анкетах.

До поїздки залучили усіх охочих, насамперед із їхнього сьомого "В", який тепер, на початку червня, є уже цілком восьмим: і сусіда по парті Дмитра Іваненка, і найкращу подружку Лесю Радзивіл, і противну кокетку Ірку Завадчук. Ба, навіть самозакоханий мажор Вадим Кулаківський (Софійка, молоде — дурне,ще кілька місяців тому була тяжко закохана в цього красунчика) — і той пожертвував гарячими Мальдівами заради збірної поїздки до Криму. Чи не в повному складі вирушив і їхній одвічний суперник з навчання й дисципліни — сьомий "А". Серед ашників і їхній найцікавіший хлопець — Альбабарін. їде ще кілька душ і зі старших класів.

А сині ж квіти які он о, ціле поле!.. Невже волошки? — Льон! — уточнює Віта.

Льон? Ось він який! Точнісінько як у дитячому віршику, де ото комбайн комбайнові гука: "Та що ж косить? Воно ж все синє: де льон, де небо, де ріка?" Або в улюбленого маминого поета: "У цьому полі, синьому, як льон"... Ах!..

— Ми вдо’ завжди лляну грядочку сіємо: і людей, і худобу рятує, — додає Віта.

Віта, або, як іменують її з легкої Софійчиної руки, Віку-ку, для швидкості часом трохи скорочує слова.

А ще вона дуже розуміється на рослинах: виростала-бо у селі. Віку-ку теж дуже гарна Софійчина подружка, хоч і надто балакуча.

"Сині, як льон", — це колись Фадійчук Сашко про Софійчині очі сказав. Може, трохи перебільшив: лише проти світла очі її синюваті. А волосся — то майже чорне. Тітонька Сніжана вважає, що це незвичне поєднання: темне волосся і світлі очі. Незвичне... Але — чи вдале? Софійка скосила погляд убік, на шибку, придивилась до свого мерехтливого туманного відображення. Що ж, на склі воно виглядає вельми загадково і романтично...

Лляне поле тим часом зникло з обрію, навколо завирували соковиті ясно-зелені жита.

— Зеленіють жита, і любов одцвіта... — пробурмотіла рядки Володимира Сосюри. Ні, Софійчина любов

до Пустельника зовсім не одцвітала, проте, хоч убий, тягло на поезію.

— Ку-ку! — повертає до реальності Віта. — Не бач’, що це пшени’?

Пшениця то й пшениця, хіба не однаково?

Може, хоч море здивує цю всезнайку?! Бо то Віку-ку для своїх Леськовичів є живою енциклопедією, а моря також не бачила. Софійка підмовила її на цю поїздку замість тих, що передумали. Тепер і рада, й не рада, бо хоч розірвись: і Лесі увагою не обійди, і Віти самої не кинеш. Навіть сісти мусила з нею: по троє в автобусах не садять, а леськівчанка майже нікого з вишнопільців не знає.

Отже, Вікуся біля самісінького вікна, поруч — Софійка, Радзивілка ж — навпроти через прохід... Між двох вогнів, можна сказати. Ні, то Віку-ку — палкий мінливий вогонь. А Леся — тверда поміркована земля. Вона ж, Софійка, між ними, як... Як вода, бо ж не дурно-таки Софійку здавна прозивають (здається, з легкої Фадійчукової руки) Русалонькою...

Софійка, щоб хоч якось утішити Лесю, попросила, щоб сів біля неї Дмитрик. Він погодився, однак теж розчарований, бо ж ясно, ясно як білий день, із ким хотів би сидіти!..

...Маки!!! Господи, маки! Як ото на картинах малюють! Як у віршах пишуть: "І сушить голову за цвітом своїм мак"!.. Цілісіньке поле! Навмисно сіяли чи що?

— Це самосій, — уточнює Віта. — Бур’ян, можна сказати.

Усю романтику зіпсувала! І думку якусь приємну... Ах, ну так! Саме ж думала про те, з ким би хотів сидіти Іваненко... Софійка досі слово у слово пам’ятає ту заповітну розмову... Тоді вона, Софійка, припустила, що Дмитро закоханий у Завадчучку. А хлопець так ідиро-прещиро здивувався, обурився навіть... "Хай би інші, —сказав, — так вважали, але ж ти! Хіба ти не помічаєш, що насправді..."

— ...А вивести з поля їх дуже важкої — продовжила Вікуся.

Кого вивести? АІ Утім, яке має значення? Важливо, що так само тоді хтось чи щось (хто-що — убий, не згадає) перебив їхню з Іваненком розмову, і Софійка так і не дізналася, що ж насправді мав на увазі Дмитрик... Тепер плутається в несміливих, але солодких припущеннях...

Софійка тихцем зиркнула через прохід: на Лесю та Дмитра Іваненка.

Погляд! Вона встигла перехопити його погляд!!! Отой — прихований, моментальний, на частку секунди (шкода, що погано вчила фізику: здається, таке називається "зі швидкістю світла"), але — на неї, на Софійку!..

Ой!.. Це так... Так чудово, так розкішно, так неймовірно!.. Закоханий хлопчачий погляд, швидка їзда, дивовижні пейзажі!..

І — все літо попереду!

І — море!..

2. МІЖ ТРЬОХ ВОГНІВ

О, журавель, погляньте! — Софійка аж тягнеться до вікна. — А онде ще один!

Як це бабуся Ліна казала? Якщо вперше побачиш птахів у парі, — то й сам цього року зустрінеш своє кохання!

— Не журавель, а лелека білий, — поправила бота-нічка Ліда Василівна.

Ну, Софійка це й мала на увазі, помилилась просто! І не білий, а чорно-білий! Щоб розігнати ніяковість, перейшла на жарти:

— Смішний: ходить за трактором, наче й не водяний, а земляний!

— Птах родини лелекових, ряду лелекоподібних, —спинити фанатку свого предмета Л іду Василівну тепер непросто. — Харчується не тільки річковими жабами, а й черв'яками-личинками, тож не дивно бачити його на полі. Дістає їх дзьобом, як пінцетом. А якщо трактор відриє ще й мишачу нору, чорногуз охоче поласує гризунами. До речі, ти, Софійко, обіцяла показати бузькову колонію в нашому Білокрилівському лісі, пригадуєш?

— Ви про лелечу колонію? Покажу якось, чом би й ні?

— Атож, у різних куточках України цей птах має багато місцевих назв: лелека, чорногуз, бусол, боцян, боцюн, бузько, бузьок, гайстер, бушель, бушля, бусень, буцюн, айстер, гастір...

До того, що кураторка завжди самовдосконалювалась, усі звикли. Але те, що, крім наукових і латинських термінів, вона перелічила ще й на народні назви, для всіх стало новиною.

— А ще — жабоїд, длекотень, бовдур, неклейка, — чесала, мов по писаному, вчителька. — Веселик, гова, кукостверк...

— А в Леськовичах його ще Максимом, Іваном або Василем назива'! — додала Віта. — І вірять, що, як погукати бузька "Дядь' Петре!", він обернеться!

— Дядьку Петре! — задерикувато гукнула Софійка у відчинене вікно, проте цибаті бусли подаленіли, ставши лише розмитими плямками.

— Га? — спросоння озвалась із переднього сидіння (займала всі двоє місць, бо була собі нівроку, огрядна) географічка-історичка Олена Гаврилівна. —Хтось тут пташок розводить? А тваринок домашніх не хочете? Мені на іменини тушканчика подарували — може, кому треба ?

Тушканчик? Щось бачила таке на малюнках! Симпатичний звірок, але тут однозначно треба з мамою радитись! І Чорнобілці компанія!

Радість від передчуття тушканчика, від того, що побачила птахів у парі, аж клекотіла ("клекотень" — також лелеча назва!). Так хотілось дуріти, когось зачіпати, балакати, базікати, ляпати язиком, що геть забула за іншу бабусину Лінину пораду-прикмету: "В добрий час сказати, а в поганий — змовчати". Тим паче, нагода підкинути слово якраз підвернулась.

— Дивіться: чорний археолог! — ухопила Вікусю за лікоть і показала на картопляну плантацію за вікном.

Всі, надто ж Дмитрия, який зі своїм татом не раз ходив на пошуки нелегальних скарбів, ушнипились у чоловіка, на якого кивала Софійка і який швидко пропливав мимо.

Точнісінько таке спорядження бачила в Іваненкового батька: в руках на довгій трубці предмет, схожий на міношукач, за плечима — рюкзак, на голові — навушники...

— Але чого б йому ходити людськими городами, ще й серед білого дня? — засумнівалась Радзивілка.

— Дожились! — багатозначно зітхнула Софійка. Правда, відразу ж прикусила язика: чи не образила цим Іваненка?

Але він, здається, не слухав: примруживши очі, озирався на дивака.

— Гля’, вже й понавидумували! — здвигнула плечима незворушна Віта. — Дядь’ колорадів кропить, що ви з нього хо’?!

Ох, уже б хоч тут не мішалась, як не тямить! Ніби вона з чорною археологією діло мала!

— Точно, кропить! — аж пирснув сміхом Дмитро.

— Це ж пульверизатор! Ззаду — балон з отрутою! — підтримала його Леська.

— А... навушники? — не йняла віри Софійка.

— В навушниках музику слухає! — пояснив Дмитрик. — Сучасна техніка!

Це ж треба так помилитись! І бачила ж сто разів, як дідусь так само, лиш без навушників, кропив картоплі в Половинчику! Намагалась "тримати марку", але зрадливі щоки, здається, як завжди в таких випадках, уже зловісно палали, виказуючи її ганьбу.

Леська й Віта весело реготали. Могли бодай задля солідарності стриматись!

— Це, Софійко, просто твоя багата фантазія! — намагався згладити прикрість Дмитро.

— Цей хоч у навушниках, — врешті докинула Віта. — А мій сусід на все подвір’я вруба — ні солов’я, ні горобця не почуєш.

Але Софійка вже ображено втупилась у дорогу. І справді: в поганий час — змовчати... Ну переплутала, з ким не буває?..

Краще думатиме про того, хто справді вартий її думок! Як він там зараз, дорогий Пустельник? Сьогодні збирався на Київ... Це ж треба: дві людини, поєднані її, Софійчиним, неземним почуттям, які ніколи-ніколи не будуть разом!.. І десь цієї миті, якщо подивитись із космосу чи, може, нижче, з якоїсь літосфери чи стратосфери (знати фізику таки не завадило б), можна побачити відбитки їхніх облич на шибках автобуса — облич, що рухаються в протилежних напрямках...

А Сашкове обличчя у ці хвилини перебуває десь між ними посередині, вдома, у Вишнополі... Ясно, що воно стражденне, бо ж тужить за Софійкою. Сам винен: скільки не запрошувала, — затявся, що, бачте, всі гроші вклав у ремонт! і ще, бачте, шеф якусь роботу підкинув — нагода заробити підвернулась, гріх відмовлятись! Ну то хай і сидить собі зі своїм ремонтом і заробітками!

Десь у цій джинсовій куртці, яка так заважає на сидінні і якої Ліда Василівна не дозволила здати в багаж через "можливі червневі холоди", — Сашків гостинець. Оберіг, мовляв, а таємниця його відкриється потім. Неоковирний камінець, хіба що дірочка посередині. Ніби курячий бог, але не круглий, а продовгуватий, немов бумеранг. Натякав, щоб замість кулона його собі на шию вчепила. Мабуть, щоб Сашка не забула: таки раз по раз муляє у кишені, нагадує!..

Але про що на задньому сидінні шепочуться Ірка з аківкою Аською? Ще одна з їхньої святої трійці — Лізка — чогось не поїхала. Цікаво, чого? їм аж не личить без неї!

І чому гальорка мовчить? Геть Вадима не чути. Софійці, звісно, до того байдуже — незвично просто. Ах, там же десь Альбабарін. А він завжди обламує Кулаківського!

Софійка знічев’я озирнулась і... мов ошпарена, повернула голову назад. Вона перехопила Альбабарінів погляд!

Отже... Отже, і він?

Коли серце потроху вгамувалось, а від щік відлинула червона барва, спробувала міркувати тверезо. Оце лопала так попала! Мало того, що Дмитро, замість Лесі, на неї зирить, то ще й сердечне Лесьчине кохання — Альбабарін — до Софійки став небайдужий!

Нещасна Радзивілка: вона, нічого не підозрюючи, легковажно базікає з Іваненком!..

Нещасна й Софійка: відповісти взаємністю цьому симпатичному й загадковому ашникові не може навіть і думати, щоб не зрадити подруги!

Ні, ну, само собою, це неможливе ще й тому, що вірно кохає Пустельника...

Ох, як це витримати?!..

3. ОБСТАНОВКА ЕЛЕКТРИЗУЄТЬСЯ

З іншого боку, ну ніколи ще не була вона, звичайна Софійка зі звичайного сьомого... тобто вже восьмого "В", у такому центрі уваги! Ніколи не була об’єктом... симпатії кількох хлопців одразу! Невже таке може бути? Скільки прямих можуть проходити крізь одну точку? В Софійки поганенько з геометрії, але, здається, не менше десятка! Отже, два погляди на ній одній — не межа?

Звісно, якщо згадати каменюку, що калатає в кишені джинсової куртки, то, мабуть, так само десь калатає покинуте Сашкове серденько! Третя пряма!..

А якщо згадати... Так-так, віднедавна в Софійчиному особистому житті з’явився один серйозний ребус! Ще у квітні, саме на свій день народження, вона витягла з поштової скриньки листівку з загадковим написом:

"Кайфую від премудрих і прекрасних. Козирний Туз"! Потім на електронну пошту, яку відкрила для Софійки Леся, прийшов ще більш таємничий лист: "Привіт, Русалко! Запав я на тебе, от і скучаю. Обізвись! Чекатиму з нетерпінням! Я тя лафф! Тчг Ковуту)". Обидва послання Софійка сприйняла як помилку: тоді в їхньому класі ще навчалась

незвичайна красуня Росава Піддісняк... Але коли зовсім недавно, в кінці навчального року, на Софійчин мобільний прийшла есемеска... Ось вона, і той незнайомий номер — у Софійки в телефоні збережено: "Прекрасних і премудрих вітаю з закінченням навчання! Бажаю цікавого і дуже-дуже класного літа! Козирний Туз..." Тоді стало ясно: хтось добивається саме до неї, до Софійки. Хто? Звісно, про те, щоб подзвонити на той незнайомий номер, мови немає. З Лесею порадитись теж не наважилась. Зостається іти методом пошуку й відкидання, спроб і помилок, а точніше — логічного мислення...

Може, привал цьому посприяє?

За наказом Ліди Василівни автобус зупинився.

З одного боку траси — низка магазинчиків-кафешок, із протилежного — зваблива галявка, що переходила в кручі й чагарники.

— А лісок — це, Лід Василівно, ви у саму точку бомбанули! Як мовиться, дівчатка наліво, хлопчики направо! — реготнув Кулаківський.

— Усі, Вадимчику, акуратненько переходимо трасу і повертаємо ліворуч: там біля кафе є всі вигоди, тож лісок у програму не входить!

— Пардон, я за Каїрами-Анталіями і не вкурив, що вже й до наших генделіків цивілізація добралась!

— Нагадую, що курити заборонено! — неуважно кинула вчителька й рушила переводити учнів через дорогу.

Правда, Софійка спостерегла, що перекурити Вадим таки вмудрився. Забігши тихенько за магазинчик. На пару з Аською, бо Ірка — і тут вона молодчина — як зав’язала, так і досі, хоч і з кислим виглядом, але трималась.

Вибрали "генделик" надворі. У ньому, спасибі, дозволили, крім замовлених страв, розкласти на широкому столі ще й привезене з дому (батьки надавали стільки, наче відправляли дітей у голодні краї).

їсти не дуже й хотілось, бо, по-перше, голова аж гула від вражень, по-друге, не напихатися ж перед, можливо, закоханими в тебе хлопцями, наче хом’як!

Хтось виставив кавуна, ще не баченого в цьому сезоні: ну хіба що його спробує!

— Уперше бачу такі кучері!

Це Альбабарін до Ві-ку-кусі.

Софійці знайома ця хлоп’яча метода: щоб привернути увагу дівчини, яка подобається, загравати до її подруги.

— Уяви собі, це — її власні! — підтримала хлопця, а заодно — відвернула увагу від себе.

— Клас! — Альбабарін захоплено.

Віта, від несподіванки мало не вдавившись налисником, тільки шарілась і мовчала. Сердешна, приймає комплімент і справді на свою адресу! Двоє-троє таких освідчень — і гаряче полум’я Вітиного серця переметнеться від зрадливого Павлика до міського майже красунчика! Тільки леськівчанки бракувало у цьому любовному чотирикутнику!

Леся! В Альбабаріна закохана Леся Радзивіл, і про це ніяк не можна забувати!

— Але хвилястим волосся зробити можна, а от випрямити кучеряве — набагато складніше! — скористалась бентежною паузою і Сніжаниними висновками. — Он у Лесі Радзивіл...

Шматок застряг уже в Лесиному горлі, але ж Софійка — заради неї, рідненької!..

— Отже, в Лесі — не повіриш! — якраз той рідкісний тип волосся, яке не в’ється! Пряме, наче лінійка!

Остання фраза, мабуть, виявилась трохи незграбною, бо Альбабарін вельми байдуже глипнув на Лесю, яка здивовано дивилась на Софійку, і знову повернув очі до них із Вітою. Ясно, чому повернув!..

Софійка нервово схопила призначену їй кавунячу скибку і вп’ялась зубами в солодкий десерт.

— А-а-а-а!!! — зойкнула тієї ж миті. Бо від скибки наче струмом ударило!.. Не дуже тямить у фізиці, але вольт із двісті двадцять, не менше!..

— Бджола! — зарепетували поряд.

— Оса! — уточнив хтось. Чи не всезнайка Віта?

Софійка й не второпала, оса чи бджола: тільки й відчула, що скинула з губи долонею щось крилате і дзижкуче.

А ще відчула, як за хвилю губа почала наливатись — явно не кавунячим соком — і напинатись аж під носа.

— Льоду, льоду прикласти б! У тебе немає алергії на комах? — шкільна медсестра кинулась до аптечки.

Ніби Софійка знає, чи є в неї та алергія!.. А як є — що тоді?.. Невже...

Губа надималась, мов пурпурове вітрило.

— Натуральна тобі Анжеліна Джоллі! — раптом захоплено вигукнула Ірка.

Всі засміялись. Мабуть, це було дотепно: у згаданої кінодіви чи від народження, чи від пластичної операції губи дуже пишні, але Софійці зараз зовсім не до...

— Анжеліна Бджолі! — бовкнув Кулаківський, і регіт гримнув, мабуть, не лише на весь генделик, а й до далеких зелених круч. Сміялись усі. Навіть Альбабарін — краєм ока помітила. Навіть Радзивілка з Вітою...

Добре, що якраз підійшла медсестра, тицьнула під рота у щось намочену марлю, взяла за плечі й відвела нещасну до порожнього автобуса.

4. ЕМІГЕЯ

Сиділа ображена, всіма покинута. А ще годину тому сміла припускати, що вона комусь потрібна!.. Ох, як же тяжко болить! А прикро ж як, людоньки!.. Ще й ця марля... Змочена водою (де ти льоду візьмеш?), уже нагрілась і, здавалось, розпікала боляще місце ще дужче. Якогось би заліза чи що... Чи бодай... О, камінь! Софійка дістала з куртки Сашків гостинець, поривчасто приклала його до губ. Трошки дугою, він щільно ліг на болячку. А головне — приємною прохолодою, мабуть, не згірше льоду тамував біль.

Якось одразу і в голові, й на серці виясніло. І тієї ж миті погляд ушнипився в мальовничу шалину край дороги. А ще за хвилину Софійка тихенько вислизнула з автобуса і, з каменем на серці, тобто на губі,

подріботіла стежиною, що вела в гущавину. Тільки побіжить і гляне, поки ті егоїсти веселяться й животи набивають.

Те, що невдовзі відкрилось її очам, вражало. Вже за якихось двісті метрів зелені кручі вивищились у стрімкі химерні скелі. Здалеку почувся шум. Софійка ніколи не бачила моря, але вона про нього читала-чула: шуміло так, наче б’ються хвилі у берег.

Стежка все більше петляла між дрібних валунів. Притримуючи камінчика (він зовсім не нагрівався, а, здавалось, усе холоднішав), зустрічаючись з очицями то тієї, то іншої дикої квіточки, прямувала далі.

У деревцях і квітучих кущах шумували бджоли (ану їх!), щебетали птахи. То тут, то там в камінні вигрівались ящірки. З-під ніг невідь-звідки вискочила яскрава зелена жабка. Софійка на мить зупинилась. Іти далі чи ні? Роззирнулась і мало не скрикнула від несподіванки. Знову жаба? Лиш тепер — велетенська і кам’яна: вершина скелі навпроти мала точнісінько її форму!

Ну гаразд, ще трошки, ще до отого шуму...

Зупинилась на високому березі, а внизу між крутющими скелями шумувала-вирувала ріка! їхня вишнопільська Кам’янка завше несла свої води спокійно й тихо, а ця — наче в горах!

Заворожена гулом води, не зразу почула мобільника.

— Де те’ носить? Тут усі вже не знають, що і ду’! — репетувало в слухавку Віку-кусиним голосом.

Леле, це ж могли без неї поїхати! Кулею помчала до автобуса. Лиш вибігаючи з останнього зеленого повороту, ще раз озирнулась і зачаровано прошепотіла, вийшло — просвистіла, бо якраз у дірочку

прохолодного камінчика: "Я хочу сюди повернутись! Я хочу сюди повернутись!"

— Софко, якої крейзухи тебе понесло чорті-куди, замість стерегти пустий бус?! — першим напав на неї Кулаківський.

— Не схотіла здобутків цивілізації біля генделика, пішла шукати романтичних кущів, — багатозначно хіхікнула Іра Завадчук.

— Та хоч би й пішла, якщо припекло, — психував Кулаківський, — але ж якого бен-ладана кидати двері навстіж?!! Не врубаєшся, що мерса кожну секунду могли бомбанути якісь гопники?

— Ну не бомбанули ж, заспокойся! — відрізала розлюченому Вадові несмілива селянка Віку-куся.

Що ж, мінімум одну подружку Софійка точно має!

— Як заспокоїтись?! — загорлав уже до Віти Вадим. — У мене тут фотик з ейч-ді камерою і зумом стократним! Та в ньому мега-пікселів більше, ніж на твоїй голові кучеряшок!

— Не знаю, як її кучерики, а твої прямі звивини зараз так позакручую, що й пікселі полускають! — де не взявся Альбабарін.

Вад миттю зник у глибині салону, а Софійка полегшено зітхнула: от, і цей ашник — таки ж за неї!

— Угамуйтесь, діти, маємо бути поблажливі до Софійки, хіба не бачили, що її сьогодні вкушено якимось складчастокрилим? — поставила остаточну крапку в дискусії Ліда Василівна. — До речі, як твоя вавка?

Ще одна людина переймається Софійчиною бідою!

— На ось, купив зумисне для твоєї губи! З холодильника! Прикладеш — буде замість льоду! — Іваненко простяг Софійці пляшку з крижаною водою.

— Ой, спасибі, Дмитрусю! — мало не заплакала від зворушення, що має ще одне віддане серце!

— Нема за що! — відмахнувся Дмитро. — Лесі дякуй: це вона додумалась!

І Леся — теж її золота подружка!..

Автобус відчалив і поволі набирав швидкості. Коли пропливав мимо вивіски з уже закресленою назвою населеного пункту, Софійка прочитала: "Е-мі-ге-я". Отже, це було село Емігея! Дивна і мелодійна назва!

Звідки взялась така у цьому степовому краї? Наче Енеїда якась чи Одіссея...

Відчула, що камінчик нагрівся. Прийняла його, торкнулась губи і здивувалась: укус не болів, а припухлості — мов не було!

"Емігея! Емігея! Емігея!" — радісно співала душа.

5. ВОГНІВ ДОДАЄТЬСЯ

А воду з Дмитрикової пляшки просто вип’є. Аби не сталось, як застерігає Ліда Василівна, зневоднення організму. В Софійчиному випадку (не пообідала до пуття, тепер-от смокче всередині) — знечаєння та знебутерброднення.

Утім, голод настрою не псував. Бо у вікні показувано все нові й нові краєвиди. А що то за чудернацькі горби на полях? І он, і отам...

— То могили, або половецькі кургани! — оголосила Олена Гаврилівна.

— Ті, що на них і кам’яні баби стояли? — здогадалась дівчинка.

— Саме ті, — погодилась учителька.

— Ой, то, може, трапиться якась і з бабою? — Софійці аж дух забило від захвату.

— О, вони лише в Асканії-Новій зостались! — похитала головою Гаврилівна. — Але наш маршрут мимо неї проходить! До речі, цікаво: чи є в Асканії тушканчики? Я би їм свого подарувала!

— Кам’яні баби, Софійко, надто дорого коштують, щоб бути на волі! — вів своєї Дмитро (таки ж слідкує за їх, Софійчиною, розмовою). — Порозтягували їх, по закордонах порозпродували, та й на приватних дачах модно ставити...

Ох, і тут ця чорна археологія!..

— Мій Пустельний розказував, що його прабабуся в київському Ботанічному саду їх ще застала, в ярку валялись!

Усі здивовано зиркнули на Софійку, а вона злякано телепнула долонею себе по надкушеній осою губі:

— Пустельник — мій дядько Сергій...

Запала чемна мовчанка. Всі повідвертались до вікон і вдивлялись у нові могили: тепер їх було видно цілу вервечку аж до виднокола. Що ми знаємо про ці віковічні степи? Не земля — загадка!..

От і могили розтанули в далині. Саме час помріяти й подумати, що ж колись мав на увазі Дмитро, коли промовив ото: "Хіба ти не помічаєш, що насправді"?.. Мабуть: "Хіба ти не помічаєш, що насправді у моїх думках — тільки ти"... Або: "Хіба ти не помічаєш, що насправді я вже давно..." Ні: "...що я, відколи перейшов учитись до вашої школи... кохаю тільки тебе"...

Господи, він знову глянув! Чи здалося? Ні, таки ж дивився! І, заскочений, скоренько відвів очі. А Софійчине серце щасливо завмерло.

Чим далі, тим більше зелені краєвиди перетворювались на зелено-жовті. І це на початку літа! Правду казали в новинах, що Херсонщина потерпає від посухи!

— Та ще й клімат — напівпустельний! — уточнила Гаврилівна, і Софійчине серце стрепенулося: "Пустельник!" — Минаємо унікальну для України і ще зовсім не досліджену місцину: так звані Олешківські піски!

— Але ж тут кругом ліси? — здивувався Дмитрик.

— О, ліси насаджені, колись їх не було, старі люди ще пам’ятають піщані бурі, які тут завивали!..

Ого!.. Проте найбільше лякали пожежі. Отак просто, наче так і треба, то тут, то там уздовж дороги палали цілі шматки підліску! Іноді за димом не видно було шляху!

— Лідо Василівно, чого воно все так страшно горить? — час від часу відчайдушно допитувалась Софійка.

— Здебільшого людський фактор! — понуро знизувала плечима вчителька. — Десь вогнища не загасили, десь недопалка з автівки викинули...

Людський?! Цих двоногих організмів ще Названо людьми?! Праведне обурення зашкалювало!.. Забивало подих не менше, ніж їдучий дим!..

— В наших у Лесько’ як було зайнялось у берегах, то потім мій тато страшну картину побачив! — сумно хитала головою Віта. — Лебідка гнізда не покинула, так і згорі’, крильми яйця затуляючи!

В Софійки від жалю аж серце зайшлося. Та й це — не те саме хіба? "Червень — місяць тиші": ще в початкових класах проходили! Саме пташенята лупляться, а тут таке!..

— Лідо Василівно, а чом тут нема пожежних машин? Чому ніхто не гасить? — питала уже крізь сльози.

— Звідки я знаю? — вкотре знизувала плечима керівничка. — Мабуть, вогонь вважається несерйозним... Або техніки бракує...

— Софко, будь другом, не розпіарюй цієї теми в проблему! — кволо закотив очі Кулаківський, якого нудило від чаду, і він підсів наперед, помінявшися з кимось із відданих друзяк.

— Ти що не бачиш, яка тут біда?!

— Мені по шарабану, що там робиться! А ти мовчи, бо зараз наша Керя просльозиться, почне розчохлятися про любов до рідного краю, зупинить буса й пожене всю гоп-компанію рятувати світ! Мені ще від твого генерального прибирання над Кам'янкою зашпори не вийшли!

О, це було б непогано — колективне гасіння пожежі! Керя, згідно з Вадимовим сленгом, класна керівничка, не може такого не підтримати!

— Засічи: я пеньонзи втюхав у море, а не в курси молодих пожежників! — його тон був категоричний і навіть погрозливий.

Софійка спаленіла — вже від обурення. Але з тим, що не має права командувати людьми, які їдуть на відпочинок, мусила погодитись.

6. НА один вогонь менше

Далі Софійці спокійно вже не сиділось. І зовсім не через Іваненкові та Альбабарінові погляди, яких упіймала на собі ще кілька. Муляла посуха, муляли далекі й близькі дими, муляли вже згаслі, чорні від попелу ділянки з підсмаленими деревцями і спаленою травою... От чим, чим зарадити? Дзвонити сто один — то куди, куди викликати? Під п'ятнадцятий кущ четвертої лісосмуги?..

Тим часом попереду вдалині знову задиміло. Горіла придорожня трава, клаптик вогню був ще невеличкий, але за кілька метрів стоїть сосновий ліс, і... А в траві, може, теж чиєсь гніздечко!.. І якась пташина,може, теж зараз розпростерла крила над маленькими жовторотиками, закриваючи діток від вогню!..

— Зупиніть! — сама незчулась, як підхопилась із крісла й закричала до водія.

— Ти чого, Софіє? — в один голос Ліда Василівна й Олена Гаврилівна.

— Там... Вийти мені треба, от що!

— Стривай, ось під'їдем до...

— Зараз мені треба! Негайно!

Автобус загальмував, Софійка, вхопивши подаровану Дмитром пляшку води (ох, ще ця куртка тягнеться слідом: зачепилась, видно, пряжкою, за джинси!) рвонула до виходу. В паніці натикалась на чужі сидіння й зашпортувалась (і де набрались?) за якісь речі. Куртку, яка так і не відчіплювалась, довелось ухопити під пахву.

Вогонь лишився позаду, але якщо вернутись...

Тремтячими пальцями розкрутила кришечку, лила по краплині, затискаючи отвір. Але вода скінчилась, забризкавши тільки маленьку ділянку і майже не зарадивши. Господи, їх же вчили! З усієї сили смикнула на собі куртку — вона відчепилась — і забила нею по вогневі. А так тобі, а так тобі, а так!... Щось подібне траплялося в страхітливих снах: коли Софійці доводилось боротися з відьмою, в ній прокидалась шалена лють, вона боролась не на життя, а на смерть, укладаючи всі сили! Ох, як добре, що куртка важка (поважчав Сашків камінець у кишені?), і вона завдає вогневі сильніших ударів!.. Ой, там ще й мобілка — довелось зупинитись на хвильку, витягти телефона й... ні, в кишені шортів заважатиме!.. Відкинути подалі, в безпечне місце!

Уві сні відьма, хоч і відроджувалась раз-пораз після Софійчиних нещадних ударів, урешті-решт таки гинула. Так і вогонь, загрозливо посичавши й повигинавши спину, стих і змінився ріденьким димком.

Іще затоптати згарище! Забула, що босоніжки нові, забула, що може обпектись. Так, так, так!..

Ух, наче все?.. Стояла задихана, похитуючись від утоми й хвилювання. Що тепер? Куди це їй потрібно зараз?

— Соф', май же совість!— пробудило із забуття Вітине майже голосіння. — Чи ж ти при собі, що ти робиш? Гля', на що ти схожа!..

Віку-ку пирскала зі своєї пляшки — намагалася сполоскати Софійці обличчя та руки.

— Всі собі думали, що ти в кущі... Я теж спочатку... Потім зачула щось не те, зирк у вікно — аж ти таке... Хап свою пляшку — думаю, мо', чим поможу... Ая-я-я, і чорна вся, як сажотрус... Аж коси пообсмалювала!.. Не стільки тієї пожежі було, як на тобі сажі

Так, Софійка — не взірець охайності, ну то й що? Потроху оговтувалась, обмивалась, обтрушувалась.

— На попелище... на попелище воду... зливаймо! — спромоглась на слово.

— А куртку хоч викинь — примовляла Віта, підтягуючи подружку в бік автобуса.

— Її не можна... викидати... в ній камінець Сашковий!.. —лепетала через силу.

— Гаразд, відперемо! Наче ж і температу' нема, — Віта стурбовано приклала руку до Софійчиного чола. — Ходім, уже всі за чека'!

— Це камінець допоміг, я знаю!

— Нічо', зара' сядеш, вип'єш водички, попустить! — обіймала дівчинку приятелька.

— Ой, і мобілка! — Софійка, вирвавшись із упевнених Віку-кусиних лабет, попленталась по залишеного телефона. — Я зробила це, Віку-кусю... Тепер вона не згорить...

— Мобілка, Софієчко? — Віта, мабуть, від переживань, аж перестала скорочувати слова.

— Лебідка... І взагалі ніяка пташка...

— Таки є, мабуть, алергія в тебе на ті бджолині укуси, — подружка дбайливо тягла Софійку до автобусних дверей. — Але головне, що все добре закінчилось!.. Ще серветками щоки витреш, божзамурзалась!

7. ПЕРЕПОЧИНОК

Проте Софійка, знеможено добравшись до сидіння (хтось Вадимовим голосом буркнув, що від неї нібито смердить чадом і що він чогось там не витримає), про серветки і не згадала — її охопило солодке забуття.

Зо дві години проспала як убита.

Підвела голову, коли надворі пливли вже зовсім інші, набагато зеленіші краєвиди.

— Я не проспала моря? — перша тривога, що спала на думку.

— Ще ні, не хвилю’! — терпляча Віку-куся розминала заніміле плече, на якому, видно, і спала Софійка.

— А що то за водяна смужка за деревами вздовж дороги?

— То канал! — пояснила Радзивілка. — З Дніпра до самого Криму воду постачає! Для зрошення полів! А як ти?

— Мов народилась на світ! — почувалась і справді прекрасно. Моря не проспала, пожежу — бодай одну, та загасила! Ще й у вікнах — шалено гарнющо-жовтюще поле!

— Ріпак, по-науковому рапс, — констатувала Ві-ку-ку. — Медонос, вигідний на продаж, але дуже виснажує землю, потім після ньо’ — хоч трава не рости!

— Ет, знов ти розвіяла поезію своїми надмірними агрономічними знаннями! Краще гляньте: здалеку — ніби український прапор! — Софійка показала на яскраво-жовту смугу поля й блакитну смугу неба, що зливались на обрії. І гарячково стала згадувати відповідні поетичні рядки, які в голові наче й крутились, а на язик не приходили.

— Точно підмітила! — захоплено видихнули довкола.

— Та це... — не стало духу признатись, що підмітила не вона, а Сашко, з яким проминали золоте пшеничне поле дорогою з Леськовичів до Вишнополя.

На душі й на тілі ясно і легко. Так легко, що очима підсвідомо стрельнула по своїх об’єктах. Альбабарін —дивився! Може, загадковий Туз із записок-есемесок — це він і є? Чим не козирний хлопець?

О, і Дмитрия зиркнув! Ет, знати б, що таки ж мав на увазі, коли ото почав: "Хіба ти не помічаєш, що насправді"!.. "...Що насправді моя душа віддана тільки тобі"?.. "...Що насправді лиш ти одн..."

Проте на Софійку весело дивляться й подружки. Леле! У неї не лише чорне волосся, а й чорні пасмуги на щоках і на лобі!

— Візьми, красуне! — крізь усміх лростяглися до Софійки дві руки. Одна Вітина — з люстерком, друга Лесьчина — з пачкою тих же мокрих серветок.

Таки ж є в неї вірні друзі!

— Чула, хтось із гальорки обізвав тебе натуральною попелюшкою? — приєднався до веселощів Дмитрия.

— Не чула, і хто саме? — щиро засміялась і собі. Знав би Сашко, на кого перетворилась його Русалонька!

— Хтось не з наших, я й не звернув уваги.

Невже Альбабарін?..

— А як Вадим бідкався, що його від твого диму знудило, і кілька разів автобуса зупиняли вже через нього?

— Ого! І що з ним?

— Все як тре’! Видно, просто не пішло на користь те пиво, яке вмудрився купити в генделику! Спить оно, як після купелі!

Коси! Вони бачили, як Софійка пообсмалювала собі волосся?

— Ага, тре’ було ще нижче над вогнем нахиля’! Правду мої баба ка’, що дурень і в макітрі макогона вломить! — докоряла Віта.

— Завадчучка б позаздрила: їй ще ні один перукар такої зачіски ніколи не зварганив! — додала Леся.

Як там Ірка? Знову щось із Аською шепочуться, на мобілки повитріщавшись. І не обридне базікати!

А на що перетворилась її, Софійчина, куртка — помітили? Сміються. Видно, теж бачили.

— Нічого, приїдем на місце — спробуєш відіпрати!

— У морі! — крутилось одне в голові.

Ой, камінчик! Софійка дістала Сашкового таємничого дарунка, промацала й роздивилась... Був теплий, навіть мовби зашкварчав від доторку вологої руки. Чистий, лиш отвір забитий сажею, аж чудно! Чогось таке відчуття, що там, на пожарищі, він увібрав у себе найбільшу частину жару... Що без нього їй не вдалось би...

— Дякую, камінчику! — прошепотіла, продмухуючи отвір, і знову сховала в кишеню. — І тобі, Віку-ку-сю, дякую! — перехопила насторожений подружчин погляд.

Море! Де ж те омріяне море? І їсти! Вона зараз несамовито хоче їсти! О, дайте їй море і бутерброд, і вона знов готова буде рятувати світ!

8. НА ТУРЕЦЬКИХ ВАЛАХ

Ось уже в’їхали до Криму. Проте морем навіть не пахне! Просто якийсь Красноперекопськ, або Перекопські ворота, які, за розповіддю Олени Гаврилівни, є своєрідною кримською брамою. А колись узагалі служили митницею: далі йшли землі Золотої орди.

Вишнопільські ординці теж зробили тут невеличкий привал. Оскільки це було ще зовсім не море, Софійка не мала жодного бажання ні зупинятись, ані виходити. Але мусила, бо в один і другий боки від дороги тягнулись-розкрилювались великі продовгуваті земляні горби, не інакше як гори! Це ж не тільки моря, а й справжніх гір Софійка не бачила!

— То, дітки, є рукотворні земляні насипи, так звані Турецькі вали! — пояснювала Олена Гаврилівна. Вона дозволила школярам на ті вали піднятись, хоч сама нести під гору своє важке тіло не зважилась. То лиш кричала услід: про якусь фортецю — Ор-Капу чи Ферх Кермен, про якихось кімерійців і турків, які ту фортецю чи будували, чи відновлювали, про козаків, які ту фортецю завойовували, — але як можна слухати

екскурсовода внизу, якщо орда уже з вереском долала схили? Підбігці, зрештою, і саму фортецю швидше звоюють, ой, побачать! Тим паче, Алі-баба й Іваненко вже ген попереду!

— Тут іще й рів під ними, придивіться! — гукає вражений Дмитро. — Там понасипали, там повикопували! Гарний захист придумали! Давай руку, Софійко! І ти, Лесю, Віто!..

Джентльмен, що тут казати! Ну, вже й подружкам заодно поміг, бо як інакше? Це не те що Кулаківський, який навіть собі не поможе: онде внизу топчеться, боїться адідаси припорошити!

— Мо', хай би роззувся? — співчутливо зітхнула Віта.

— Софійко, твоя ця подружка так смішно слова скорочує! — о, і Альбабарін уже тут як тут! Це вперше з Софійкою заговорив!

Поки міркувала, що б таке розумне й ухильне відповісти (на Леську б перевести, на Леську!), мудрий Алі-баба скоренько й висновки поробив:

— Але той штурпак довгих слів і не вартий! Агов, мудаче! Мо’, тебе на буксир узяти? — наслідуючи Вітину мову, загукав уже до Вадима.

Це ж чого до Кулаківського придирається? Чи не тому, що Софійка до нього була (колись!) небайдужа? Хоче донищити суперника?

Суперник же тим часом не став чекати, поки його донищать, і ніби так і треба, спинився на схилі щось фотографувати.

— Шкода, що звідси моря не видно!— романтично простягла руки назустріч вітрові Софійка — одвічний майстер переводити бесіду в безпечне русло.

— Ти хочеш, щоб тобі зразу і земля, й повітря, і вогонь, та ще й вода? — блиснула проти сонця окулярами Леська.

— Вона ж русалка! — всміхнулась Віта. Але Софійку схвилювало інше:

— Вогонь? Де? — мов із пожежної вишки, стривожено оглянула з висоти простори, готуючись бігти гасити.

— Сонце — чим тобі не вогонь? — заспокоїла Радзивілка. — Я просто всі чотири природні стихії назвала.

— Ага, плюс іще п’ята: камінь у куртці в авто’! — скрушно похитала головою спостережлива Віта.

— Сонце — так! — підвела очі й намагалась глянути просто в очі небесному світилові. — "Сонце, здрастуй!" Так, здається, в Коцюбинського...

— І до зір звідси ближче! — піддалась поетичному настроєві Леся.

— А ви Олени Гаврилівни хіба не чули? — це, відхекуючись, уже наближалась Ліда Василівна. — Цією дорогою не лише проганяли полонених татарами українців. Сюди ж вів, сказала, і легендарний Чумацький шлях. Тут же недалеко й сіль добували...

— А чумаки орієнтувались за Сріблястою дорогою, тобто за зоряним, уже небесним Чумацьким шляхом! — дометикувала Софійка.

— В нашому селі його ще назива’ Божою або Журавлиною дорогою! — вставила Віку-ку.

— Прикольна в тебе подружка, — змовницьки нахилився до Софійчиного вуха Альбабарін, — Завжди щось як скаже! А рум’янці які!

Софійка збентежено кивнула, і собі червоніючи. От як, як тут перевести його погляд на аристократично бліду шкіру Леськи Радзивіл?!

— А фортеця ж де? — підоспіла з доречним запитанням Леська.

— Десь далі, я так розумію... — розгублено оглянулась довкола Ліда Василівна. — Я ж, признатись, Олену Гаврилівну теж до кінця не дослухала... Бо їй саме дочка зателефонувала, щось із тушканчиком удома не впоруються чи що... Зате, діти, маємо змогу помилуватись справжнісіньким жайворонком у дикій природі!

Вчителька показала кудись угору. Це було в прямому розумінні пальцем у небо: довелось довго й пильно вдивлятись, щоб нарешті помітити у високості

сіреньку крапочку-грудочку. І ще довше вслухатись, щоб почути його спів: сріблястий передзвін, яким та грудочка бриніла.

— Родина горобцеподібних, жайворон польовий, — виспівувала й собі Ліда Василівна. — Народні назви: жеврінок, джайворонок, жайворошок, шкаворонок, трепещук... Ще підборозня: мабуть, від того, що в полі, під борозною, отже, мешкає!

— А в нас ще кажуть на нього набогастійко і моли-бі, — несміливо додала Віта.

— Просто марабу якесь! — розсміявся Алі-баба.

— Це від то’, що в небі стоїть і — наче молиться Богу! — засоромлено пояснила леськівчанка.

— Треба запам’ятати! — вражено похитала головою біологічка. — І всі запам’ятайте! Бо ж і птахи, і назви — це все...

— ...Наш рідний край! — продовжили улюблену вчительчину фразу Леся, Дмитрик і Софійка.

— Але де ж усе-таки розрекламована Оленою Гаврилівною Капу-Кермен? — переймалась Радзивілка.

— Жаль, але шукати фортеці зараз точно не станем! — резонно підсумував Іваненко. — Бо так моря сьогодні й не побачимо!

— Підтримую! — кивнула Софійка. Хоч вона, крім гір і моря, ніколи не бачила і справжніх фортець. Добре, що залишила куртку з Сашковим камінчиком в автобусі, й тепер загадковий бумеранг не тягне її до бійниць-кам’яниць і не відволікає від головної русалчиної мети!

— Хоч із татом сюди ми ще приїдем! З обмундируванням! — підморгнув Дмитро Софійці. — І фортецю знайдем, і якого цікавого залізяччя пошукаємо!

Софійка знову зачервонілась, уже від того підморгування. Іваненко вважає її спільницею в археологічних

пошуках і, мабуть, не тільки в них! "Хіба ти не помічаєш, що насправді..."

І з Альбабаріном — перша розмова!..

І море ще ближче!..

Переможно всміхнулась. Так, певно, усміхався кошовий отаман Іван Сірко, коли писав у листі до кримського хана (аж тепер вернулось-прокрутилось у голові те, що встигла прокричати вслід Олена Гаврилівна): "...завітаємо у Кримську державу через самий Перекоп, виломивши й відчинивши в ньому собі ворота, масм-бо до того певний спосіб..."

9. НАРЕШТІ!

Чим нижче опускалось над просторами сонце, тим вище і нетерплячіше підстрибувала Софійка на сидінні.

— Ну то де ж воно, де? Коли і як покажеться вперше?

— Якби ми їхали зразу до Ялти, — вкотре товмачить класна керівничка, — то це було б незабутньо: його синій клапоть з’явився б удалині між зелених гір, і ми б милувались ним кілька годин, перш ніж під’їхати. А оскільки наш маршрут починається з Феодосії, то прибуваємо з материка, і море побачимо лише по приїзду!

Ой, ну це ж неможливо!.. І чого Ялта — кінцевий пункт їхньої мандрівки? Егеж, Ліда Василівна пояснювала, що так буде цікавіше, бо вони побачать кримські принади поступово. Як сказала б математичка Оксана Олегівна (ох, як добре, що зараз літо!), по висхідній. Але ж як до того дожити, Господи? Софійка відколи вже марить і хваленою горою Демерджі, і своєю тезкою кам’яною Русалкою з Місхору, і...

Краєвиди ставали все незвичніші. Навколо коливалися травами (біологічка Ліда Василівна каже, що трава так і зветься: колива, тобто ковила!) вже не поля, а неорані степи. Можливо, правічні, цілинні, з буйволами і отими, як їх, кіньми Пржевальського на своїх просторах! Це ж про такі дикі степи Гоголь писав, що від козака на коні, тільки шапку видно!

Буйвола жодного не трапилось, але каменюччя у степах ставало все химерніше й колоритніше. Софійка пильно вдивлялась — чекала чогось не знати чого. Он удалині завмерла хмарка брудно-коричневих овець із пастухом, себто чабаном, посередині! А там — і будівля якась, певно, їхня кошара!.. Уже й Віку-ку нічого не коментує, бо сама усе вперше бачить. Ох, чом же не приходить на пам’ять жоден доречний віршовий рядок?

Озерце... А кручі вдалині все вищі, це вже, мабуть, і є справжнісінькі гори! Ой людоньки, які дива, яке щастя!.. Ех, і дурний же Сашко, що не поїхав! Бідний Пустельник, що мусить паритись десь у столичних нетрищах!

А он чайки! Перші романтичні вісниці моря? Ліда Василівна зразу ж проголосила їхні назви: ці, що на материку, — чибіси, морські — мартини... Лиш Софійка не вловила, котрі з цих назв народні, котрі наукові. Колись у дитинстві бабуся Ліна співала їй про чаєчку-небогу, що побивалась над своїми дітками (знову згадала Вітину розповідь про спалену лебідку)!..

Чайки, правда, виявились не такими вже й романтичними: білі ворони — це не про них сказано?

За поживу б’ються, видирають одна в одної. Чисто як люди...

...Боженьку, так он же воно! Так пильнувала, і все ж — проґавила перше побачення!

Збоку тягнулась блакитна смуга. Та яка смуга — простір аж до самого обрію! Жовтий піщаний берег, пообтикуваний подекуди зеленими очеретами, і синє-синісіньке — воно!

"І Дух Божий ширяв над водою..." — це щось із біблійної історії творення світу!..

"Смерть і народження — Море предвічне!.." — ой, хто ж це написав так правильно? Гете, здається?

Вздовж берега нерівними вервечками таборились намети відпочивальників. Софійка вже готова до них приєднатись, проте автобус котився все далі. Вчителі про щось радились, очевидно, вибирали місце.

Нарешті автобус відчинив двері. Випустивши очманілу від спеки й дороги братію, став незграбно розвертатись на піску і втаковлятись на стоянку, а всі туристи — хто в чому і хто як був — зі щасливим вереском сипонули до води.

Софійка забігла у хвилі по пояс, після паркого салону радо віддавшись прохолоді, відчуваючи, як остаточно змиваються зі шкіри й одягу залишки сажі. Яка це розкіш: зануритись у воду всім тілом і — попливти!.. Вода цікава, не така, як у річці: ніби аж виштовхує, пливти набагато легше! Тьху, ще й солона, але ж так і має бути! Це ж море! Виправдання найбільших сподівань!

Ліда Василівна ледве ублагала вишнопільців таки вийти на сушу й розвантажити автобус. На галай-балай ставили намети, облаштовували польову кухню (яка там кухня!). Урешті поодягали купальники. Софійка забула навіть про закохані хлоп’ячі погляди, а

Дмитро з Альбабаріним, певно ж, їх кидали. Пам’ятає лиш, як допізна талапалась, і хлюпалась, і плавала, і лежала на хвилях, і танула, і розчинялась у воді, як сіль!..

А ще — як доповзла ввечері до намету, як проковтнула тарілку якогось їдла, дбайливо підсунутого шкільною кухаркою, і, відгорнувши з обличчя мокре волосся, щасливо простяглась на спальнику.

Поруч так само щасливо потягувались Віта і Леся.

— Сплю на новому місці, присни’ чоловік своїй майбутній жінці! — ще мала силу пробубоніти Віку-куся.

Софійка з Радзивілкою здивовано глипнули на подружку. А потім стримуючи сміхи, втомленим старанним дуетом повторили примовку. Бо й правда: чого не скористатись нагодою і для повнісінького щастя ще й у майбутнє не зазирнути?

10. СеКРеТНИЦІ

Їх розбудив дощ. Ба ні — ціла злива: надворі, мов небо прорвало, шуміла й шуміла вода. Перший день — і таке розчарування!..

— Софко, Лесько і ти, як там тебе, Вікуко! — проривався крізь зливу голос Кулаківського. — Ви що, поприпухали в тій барлозі? Годі вже масу давити, Глюкоза, той, біологічка вже обломалась вас будити, мене послала! Скоро у місто валити, а ви дрихнете!

— Яке місто, дощ оно — точно валить! — заспано передражнила його Софійка (хоч би не здумав зазирнути — вона ж тут не зачесана й негарна).

— ілюмінатор відідрайте, сліпи роззуйте, який дощ? Заінтригована, Софійка навіть забула, що Вад побачить її запелехану голову, на якій мокрі звечора волосини, знову на заздрість Ірці, так і позастигали в різні боки, як антени. Розшнурувала дверці... Леле, це ж хвилі шумлять. Оце-то та-а-ак! Здрастуй, море!

— Пахлава-а-а слядкая медовая!

— Мідії, ряа-а-апани, крєвєткі!.. — підтвердили гарну погоду вигуки мандрівних пляжних торгувальників.

За хвилину дівчата наводили ранковий марафет.

— Чищу зуби новою щіткою, прийди у сні за своєю майбутньою жінкою! — пожартувала Софійка, розпаковуючи новеньку, придбану зумисне для поїздки, зубну щітку. — До речі, мені цієї ночі анічогісінько, тобто аніхтосісінько не снився!

Леся й Вікука старанно шурували своїми щітками по зубах.

— А вам? — запитала після красномовної паузи.

— Мені хтось такий... Не пам’ятаю... — пробубоніла Віта, старанно споліскуючи рота.

— Ну як не пам’ятаєш? — Софійка теж не збиралася здаватись. — Павлик? Вадим? Іваненко? — при останньому прізвищі механічно зиркнула на Дмитра, який помагав на кухні. І... знов перехопила його полохливий погляд!

Віку-ку ніяково замотала головою.

— Ну не Пустельник же? — прошепотіла ледь чутно.

— Ще чо’ бракува’! — праведно обурилась Віку-ку. — Я не пам’ята’, і все! Я навіть не зна’, хто то такий, я ж тут біля вас нова!

Ясно, хто! Купилась-таки на недолугі жартики про кучері!..

— Альбабарін? — допитливо уп’ялась своїм блакитним поглядом у Вітині очі. Леся пирхнула, вловивши дороге прізвище, а вдалині, з самого берега, наче відчувши, що йдеться про нього, у їхній бік укотре подивився... він же, Алі-Баба!

Те, як Віку-куся ввігнула голову й зашарілась, тільки підтвердило здогади. Купилось дівча на фальшиве здивування рум’янцями!

— А тобі хто? — взялася до Радзивілки.

— Здається, нічого конкретного! — ага, Леська не була б Леською, якби так тобі взяла й розкололась!

— А що не конкретне?

— Та... усе якесь розмите!

Імпресіоністка засекречена! Леська-партизанка! Така вмре, та не признається! От тобі й подружечки-цокотушечки! Точніше, мовчушечки! Вона, Софійка, задля них, можна сказати, відмовилась і від Лесьчиного Альбабаріна, і від Дмитра Іваненка: щоб не розстроювати тієї ж таки Радзивілки, біля якої того Дмитра в автобусі посадила! І така вдячність!

— Що ж, спасибі за відвертість! — демонстративно спакувала щітку, мило й рушника, вкинула їх до намета і в гордій самотності рушила до кухні. Тим паче, їсти вже ой як хотілось.

— Що це ти без своїх компаньйонок? — в'їдливо поцікавилась Ірка, біля якої випало сидіти за розкладним столом.

— А чого твоя свята трійця на парочку обернулась? — не дозволила собі наплювати собі в кашу Софійка.

— Ой, та там таке... Не твого ума діло, коротше! Серйозні діла! — засовалась на стільчику-розкладачці Завадчучка. І хутенько вбрала темні окуляри, щоб не видно було, як очі забігали.

— Та куди вже мені! — зневажливо пирхнула Софійка й демонстративно просокотіла через весь стіл: — Дмитрику, не подаси мені хліба?

Хліба їй подав якийсь старшокласник, примружено і, здасться, аж надто пильно вдивляючись у Софійчині очі (Ірка ревниво перехопила в нього скибочку й собі), але то вже було не суттєво.

Софійка вже твердо постановила, що вона і море, ну, хай іще Сашків камінчик — єдині справжні друзі на цьому узбережжі, і більше їй нікого не треба.

11. Феодосія

Друга-камінчика нанизала на складену удвоє нитку й таки почепила на шию (не фамільні коралі, покинуті вдома, однак теж не абищо: мало не курячий бог!). Побачив би Сашко — умер би від щастя!

Картину довершили тітоньчині Сніжанині гостинці: лазурові сумочка й черевички. Може, хтось вважає, що взувати на екскурсію лазурові черевички на підборах — нерозумно. Проте де ще буде нагода покрасуватись перед Кулаківським (хоч цей уже не важливий), іваненком та Альбабаріном одночасно?

Правда, зараз ашників забрала Олена Гаврилівна. Виявляється, усіх вишнопільських школярів учителі розділили на групи, аби розвести по різних музеях.

— Вікторіє Кущ, ти будеш разом із 7-В! — за списком шикувала своїх Ліда Василівна.

— Ми уже восьмий! — почулись обурені вигуки.

— І в нас немає Вікторії Кущ!

— А Софійчина подружка Віта? — витріщила очі кураторка.

— Вона Терен! — засміялись, бо вже знали Вітине прізвище.

— А терен хіба не кущ? — відстоювала свою бездоганну професійну репутацію біологічка. — Словом, Віта з нашим сьом... восьмим "В" іде в краєзнавчий музей — один із найдавніших музеїв цього типу!

Тут уже ніхто не перечив. І Софійці, хоч як глибоко образилась на подругу, довелося стати поруч з нічийною Віку-кусею. Адже, як написано

в "Маленькому принцові" (його Софійці ще в першому класі мама читала), ми відповідаємо за тих, кого приручили... Вони попрямували за рештою вешників.

Яка ж навколо краса! І все інакше: запахи, звуки, будинки, рослини... А пальми де ? Невже вони тільки в Ялті? Люди цікаві: спокійні, вільні, в панамах, банданах, капелюхах та ще якихось чудернацьких головних уборах, деякі в купальниках просто на вулиці!.. Кажуть, це їх ще мало, а в кінці літа за відпочивальниками ніде голці впасти!

Навіть сонце й повітря напоєні екзотичними пахощами — не такі, як у Вишнополі! А набережна яка розкішна! Атракціони, розваги, карооке та інші дивовижі!.. Музика: від кожної точки своя, і кожен ту свою музику нахвалює!..

— Пахлава, нуга, хальва, рах-хат лукума!.. — звучить, ніби ще одна екзотична мелодія.

Софійка з Вітою, всупереч застереженням учительок, не втримались і придбали собі по отому, що почули першим: по цій, як її... пахлаві. А смачнюща ж яка, людоньки!.. Як мед, як дух, як пір’ячко! — сказала

б Софійчина бабуся Ліна! Тим часом з інших яток уже гукали до них інші ласощі:

— Чебурекі-казінакі-люля-кеба-а-а-аб!

— Горячій кукурудзі! Чур-р-рч-ч-чхела!..

Дівчата закликали себе до економії і тонких талій.

тож надалі мужньо долали спокуси,

А кіски он які дрібнюні комусь за гроші виплітають!

— Іро Завадчук, ти куди? — звереснула кураторка.

Ото вже Ірка-упнрка: побігла домовлятись про нову

зачіску! З чого там плести?

— Ну будь ла-а-аска! Я моментом діло, Лід Василівно!

— Я тобі покажу моментом діло! Загубишся — хто тебе тут знайде-впізнає, та ще й закосичену?

Не вийшло в хитрюги, так їй і треба!

А он башточка старовинна! Залишки якоїсь фортеці? Може, це і є та Ор-Капу чи Ферх Кермен, яку згадували на Турецьких валах?.,

А ятки — з найнеймовірнішим крамом!.. Але... Мама просила гроші не дуже тринькати, отож купувати не поспішатиме. Ну, кому-кому, а Сашкові точно щось привезе. Бо й так, сердега, крім роботи, нічого не знає. Тобто щоб знав, як відмовлятись від таких поїздок!

Але головне — море! Море і ще раз море! Навіть коли не видно його за спорудами-деревами, воно шумить, пахне свіжістю і нагадує, що ось воно, золоте!

Скільки тут моделей корабликів! І величезні (такого й не довезеш!), і мініатюрні (дорогий, мабуть), й дрібні дешевенькі, і з вітрилами з черепашок!.. Ой, а якби — з пурпуровими вітрилами? На жаль, такі бувають лиш у романтичних історіях, тож не дивно, що їх немає на цих поличках... Проте очі не переставали шукати казки, а в голові крутилася думка: якби тако знайшла і придбала, то подарувала б кому? Сашкові?

Той, ніде правди діти, наче грінівський Ґрей, завжди вміє угадати чи навіть передбачити її, Софійчині, бажання й делікатно-ненав’язливо їх виконати. І чому так буває: ніби Ґрей, а на принца зовсім не тягне, звичайнісінький буденний хлопець, хіба що очі красиві? До того ж, нащо дарувати пурпурові вітрила двієчнику, який не читав жодної книжки, тим паче — Олександра Ґ ріна?

...Пустельник Ґріна точно читав, і на принца дуже скидається, проте він — чужий, себто тітоньчнн, Сніжанин принц, і Софійка ніколи не матиме права йому щось дарувати...

...Трохи схожий на принца (якщо дуже здалека дивитись і заткнути вуха) красунчик Вадим, і за бабло своїх предків міг би купити не те що вітрила — сам корабель. Але той навряд чи взагалі щось читав, а до цього, як його, а-а-а... аристократизму духу йому взагалі — як до неба рачки!

Словом, крути, не крути, а з принцами сутужно. Софійка тяжко зітхнула н обвела очима юрбу. Атож, ні Альбабаріна (ашників повели з іншою групою), ні навіть однокласника Іваненка чомусь не видко на горизонті.

12. МАМАЮВАННЯ

Ось і краєзнавчий. Будинок із загадковими кам’яними левами у внутрішньому дворику'. Гарно, хоч і вишнопільська їхня галерея — не гірша, і теж

дуже давня! Коли ж слухала про історію міста, про те, що Феодосія в перекладі з грецької означає "Богом дана", мимоволі стиснула в кишені заповітного камінчика й прокрутила подумки теж мелодійне й, мабуть, не менш старовинне слово "Емігея": цікаво, що означає воно? А ще назва схожа на Сашкове прізвище Фадійчук! А вірменський варіант — Теодозія — на ім’я власника леськівського замку Тадеуша з торішньої їхньої

пригоди із загубленим у часі! І Фадей, і Тадей — це "хвала": о, хвала Ліді Василівні, яка придумала їм цю мандрівку!

— Не в курсі, тут десь є ігрові автомати? — довірливо нахилився до Софійки Вадим Кулаківський. — Бо мені впадло вже слухати це бла-бла-бла...

Від несподіваної довірливості й від, м’яко кажучи, недоречності запитання дівчинка знизала плечима і приклала пальця до вуст: розмовляти-бо під час екскурсії не можна!

— Що ти, Ва’, мамаюєш, як неприкаяний? — аж Віта обурилась.

— А я взагалі-то не до тебе триндю! Теж мені — Ві-кука!.. — Вадим просвердлив леськівчанку презирливим поглядом і показово звернувся до Софії: — Ну, ти як хоч, Софко, а я вилізу пошарю. Заодно й перекурю.

— Мамаюєш — це що? — майже буззвучно запитала подружку, щойно Кулаківський посунувся до виходу.

— Ну, мандруєш, козакуєш... Це моя баба так гово’, коли хто без діла тиняється. А їй — ще праба’!..

Гм! Скільки-то ще слівець забутих у нашій мові цікавезних!

А за турків місто звалося Кафа, тут побувало чимало козаків, а також поперепродувано багато українських красунь, навіть саму Роксолану! Ех, якби отако вивели на той ринок Софійку — перехитрила, подряпала, покусала б усіх, але не дозволила б себе продати! Хіба якби султаном виявився... Альбабарін, бо недарма ж у нього таке східне прізвище! Альбабарін і Русалка — здається, вималювалась би непогана казка!..

О, чи не від Роксолани зберігся цей шматочок рожевої крейди в мушлі-черепашці — старовинні рум’яна? Винахідливі були колишні

модниці! Софійка згадала, що панії в недавній історії з лабіринтом рум’янились кольоровими папірчиками. Заодно подумала, що ні Ві-ку-кусі, ні їй самій фарбувати щік точно не доведеться. Бо в Софії тільки що — самі вогнем палають. А в подруги — від природи рум’яні, неспроста ж Альбабарін...

Ет, дався їй цей Алі-баба! Нащо вкотре ним перейматись? І взагалі, ашники в іншому музеї! Бракує його погляду? Зате не бракує погляду Іваненкового: он він уже приманює Софійку до якогось експонату. Хоч Леська біля нього, а таки не може без Софії!

О, та вони ж біля кам’яної баби! За Віту — і мерщій туди!

Отака вона, голубонька! Подзьобана часом, обвітрене обличчя... Не Олена Прекрасна, не Василина премудра — баба бабою! Але чим ніби тягне до себе?..

— У нас їх ще мамаями назива’! — шепнула заворожена Віта.

— Стривай, вони що, теж — мамаюють-мандрують? — розсміялась Софійка.

— Виходить, що та’! — всміхнулась і Вікуся. — Ось тут і написано, що з Керченських степів примандрува’!

— Мамай? Він же козак! — авторитетно вставила Радзивілка.

— Картини, де він з конем та бандурою, зараз дуже популярні й дорого коштують! — додав Дмитро.

— Еге, карти’ ця і в моєї баби колись висіла! Але моя ба’ розказувала, а їй — ще праба’, що колись ці кам’яні

ідоли, або, як вона каза’, мамаі, на леськівських полях валялись.

Видно, колись стояли, раз потім хтось повалив! Колись... Колись, було, їдеш собі верхи (може, як отой Мамай: на коні, з бандурою), і, куди не кинеш у степу оком — до самого обрію то тут, то там бовваніють ці мамаі' на могилах. Ото був би рай туристам, якби збереглось! А вночі як моторошно-цікаво таких побачити!.. А в грозу — блискавиці на них так і сгружать, так і крешуть! Дощ ллє, а ти не губишся: виїжджаєш на могилу, розсідлуєш коня, половиною сідла накриваєш бабу, під другою сам з бандурою ховаєшся!

..Аж то з сусідньої могили наближається друга кам’яна баба. Туп!.. Туп!.. — Стала внизу, питає, голос аж луною котиться:

— У тебе, сестро, гості?

— Так, сестрице! — відгуркочує перша.

— То, може, ти, людино, розкажеш, що там ниньки на світі робиться? Чи носять на різдвяні свята вечерю?

— Носять!

— Чи ходять в гості кум до куми, брат до брата, сестра до сестри?

— Ходять, чом не ходять?

— Чи піють півні?

— Щоранку!

— Довго ще нам доведеться стояти, сестро!

— А вас що, змушено?

— Ой люди-и-ино! Колись ми були здоровенними, нас узивали великдонами, або велетнями. Бог створив нас іще перед Сонцем, тож коли з’явилось праведне світило, позалазили ми на ці могили і стали в нього плювати!

— Прокляв нас Бог, ми здрібніли й закам'яніли...

І стояти наказав, поки й люди шануватимуть споконвічні дідівські звичаї...

— Піду я на місце! — зітхнула прийшла баба.

Гупання подаленіло: подибала до своєї могили...

— Іго-го-го! — стріпнувся від дощу кінь.

Г роза втихає. А ти, притримуючи бандуру під пахвою та сідло над бабою, все стоїш і думаєш...

— Ку-ку!

Ні, це не раптова зозуля в степу озвалась, це якась дівчина — ой, це ж Віта! — викукує до тебе й клацає пальцями перед твоїми очима.

— Отямся, Соф’! Наші вже в інший зал перейшли, а ти ще коло баби!

Господи, та ж вони в музеї! Під пахвою в неї ніяка не бандура, а лазурова сумочка! А в руці стискає Сашкового камінчика, тягне за нитку, аж шию намуляла, — думає, що сідлом бабину голову прикриває! Дива та й годі!

Відпустила камінця й остаточно оговталась.

— Ой, Віт! Це я, здається, трошки в минулому замаяла... замамаювалась!..

13. У ДЗЕРКАЛІ СЛОВА,

— Пєрєкуріть удалось, но с автоматамі — полний аблом!

Кулаківський об’явився, як завжди, несподівано. Але що це за мова? Її і досі важко було назвати українською, а тепер... Мабуть, Софійчині блакитні очі так покругліли, що Вадим зрозумів без пояснень:

— А чо? Здєсь всє па-рускі, вот і я тоже фасон держу!

І це в тім числі й заради цього хлопця вона взула сьогодні лазурові черевички! Вийшов перекурити — вже й фасону набрався!.. Екскурсії справді велись російською, і на вулицях, і на пляжі теж лунала переважно російська. Це бентежило Софійку і немовби постійно нагадувало, що тут — не вдома. Тільки це. А Вадимові, ти подумай, фасону забракло. Сама бачила: тут повно україномовних туристів, усі одне одного розуміють. І їй було аж не по собі, коли ті — поважні з вигляду люди — раптом починали соромитись рідної мови, переходили на російську... Ламати себе через коліно, щоб лиш тримати фасон? Щоб виглядати так само трагікомічно, як зараз Вадим?

— Ну, тоді, Ваде, ти маєш не стояти зі мною поруч і тим більше не говорити! — усміхнулась лукаво.

— Ето ж чєво?

— Бо всі здогадаються, що ти не з Москви!

Суворий погляд екскурсовода нагадав, що базікати

в музеї нечемно. Утім, здається, в Кулаківського і так забракло слів після сказаного Софійкою.

Хоч екскурсія і велась російською, і заважали її нормально слухати, проте вухо чітко вловило надто часто чуте сьогодні слово мамай. Але тепер це були, здається, не козак і не козакування!

— ...Тоді Мамай із Орди переселився у тодішню Кафу, нині Феодосію, де 1381 року й помер...

— Перепрошую, але хіба Феодосія не входила до Золотої Орди? — це вставила своє слово й інтелектуалка Леся.

Відрадно, що екскурсовод не лише не сердиться, що його перебили й що запитали українською, але й прихильно дивиться на допитливу дівчинку й терпляче роз’яснює:

— Я кажу зараз не про імперію, а про місто Орду, яке Мамай заснував і оголосив своєю резиденцією. Те місто було не в Криму, а недалеко від місць, де пізніше козаки облаштували свою Січ. І те, що він не мав права бути законним ханом, як і те, що правив Золотою Ордою саме зі степової України, багатьох учених наштовхує на думку, що Мамай — хоч і потурчений, хоч і одружений з туркенею, але — українець.

— Цікаво, яка ця колишня Мамаєва резиденція тепер?

Леська запитує зовсім не те, що цікавить Софійку (адже важливо, чи не отой козак із бандурою і був намісником ханів), але відповідь вражає і її:

— Місто Орда тепер на дні штучного моря — Каховського водосховища.

— Як це на дні? Як це — штучного моря? Хіба моря не створені Богом і природою і не дані людині готовими? — Софійка й сама не зогледілась, що запитує про це вголос.

І ошелешено вислухала розповідь про те, що, мовляв, після другої світової війни в Союзі почалась якась там індустріалізація, людина сама проголосила себе Богом і родючі українські чорноземи затопила цілою купою морів. Такі моря зовсім не радували Софійку, радше лякали, хоч людей перед тим було й виселено! Це ж під воду пішли якісь тваринки — згадала покинуту у Вишнополі кицю Чорнобілку: та удома десь спить наїжена, і то шкода, ато — під водою! Птахи якісь, прикриваючи крилами своїх невисиджених пташат!.. Чиїсь улюблені іграшки там лишились, чиясь віковічна праця!.. Красиві і старовинні будівлі! Картини, статуї, парки! Могили, врешті-решт!.. Недавня історія з тенетами лабіринту досі тисла на серце: вже й так стільки бід випало її, Софійчиній, Україні, пережити — на тобі штучні моря на голову! От вам і орда: справжня

орда людського безголов’я! Це ж якісь науковці розробляли проекти, якісь державці — благословляли це безумство до виконання! "Благословіть, мамо, шукати зілля, шукати зілля на людське божевілля!" Як правильно сказав поет, здається, Павло Тичина!.. Чи ж дивно тепер, що вода метиться (згадала Русалку з Білокрилівського лісу)? Чи ж дивно, що міліють річки, що в Карпатах — повінь за повінню, а на Херсонщині посухи-пожежі?.. Світ навиворіт!

І тут наче відкрилась таємниця марева, навіяного кілька хвилин тому біля кам’яної баби. Стоятимуть баби, поки люди триматимуться споконвічних дідівських звичаїв!.. А відколи увірвалось на українські землі шалене двадцяте століття, відколи перестали носити вечерю на Різдво, та й саме Різдво зневажили, відколи відцурались роду (хіба ж не зреклась Софійчина прабаба Настя чоловіка лиш через те, що якимось дурням заманулось обізвати його ворогом народу?), — то й кам’яні баби впали!

— Бачу, і ти, мов прибита? — Софійка дивується Вітиній сумній задумі.

— Ох!.. Колись наша вчи’ української мови прочита’ нам на уроці з газети... Як робили те штучне море, то хати розвалили, дерева позріза’. Остання хата лишилась і яблуня коло неї. То всі сільські солов’ї на неї злеті’ й так співали!.. Так співали! Ніби прощалися. А коли люди вже зовсім ішли, то солов’ї услід не співали вже — кричали не своїм голосом...

От тобі й ще одна міні-екскурсія!.. До загублених радянськими ордами Атлантид...

Тим часом екскурсовод завершував розповідь про Мамая:

— Поховано Мамам в селі Шейх-Мамай, тепер Айвазовське, що біля Феодосії. Його могилу, а це був кур-

ган, знайшов відомим художник Іван Айвазовский, вивчаючи археологію південного Криму.

Могила-курган? То, може, й на ній стояла така-от кам’яна баба? Або схожа до неї турецька статуя, відома ще з восьмого століття (про це казав раніше екскурсовод)? Може, й права Вітина баба, називаючи ідолів мамаями? Видно, є ж між цими словами древній зв’язок?.. Як є зв’язок між старою назвою міста Шейх-Мамай і його могилою... Як є зв’язок між новою назвою — Айвазовський — з дослідником-художником Айвазовським... Правда, химерно тепер звучить: Айвазовський досліджував археологію в Айвазовскому... Так само, як те, що Шевченко виростав не в Кирилівці, а в Шевченковому, а Іван Франко закохався не в Станіславові, а в Івано-Франківську... Чи завжди на краще ці перейменування? У назві-бо, у слові кожному — ціла епоха!.. Може, навіть більша, ніж у підручнику з історії...

14. ПЄНЗЛІК З ПІКСЄЛЯМІ

Потім була картинна галерея художника Івана Айвазовського. Того, чий "Босфор місячної ночі" висів колись у вишнопільській галереї, а під

час війни загадково зник і тепер експонується у Венеції... Того, чиї картини часто переглядала в Пустельникових книжках! Того, котрого Сашко, хоч помилково і назвав колись Азовським (Азовське ж море, навпаки, — Айвазовським), але вельми шанував! Ет, нерозумний усе-таки той Фадійчук, що відмовився їхати! Море, море і

море: воно хлюпало з кожної художникової картини, манило і лякало! Особливо у центральній залі, з отією скляною прозорою стелею, схожою на стелю в замку Дашківських!

А скільки той Айвазовський зробив для міста! Мама розказувала, що так само багато зробив для Ялти український поет і лікар Степан Руданський: отой, що створив сміховинку про сто вовків і що то із його фольклорних записів Софійчин тато ухопив свій улюблений жарт: "Або ти їдь по дрова, а я буду вдома, або я буду вдома, а ти їдь по дрова". Так-от, у Ялті Руданський не лише лікував людей (бідних — безкоштовно), а й був почесним громадянином, обирався почесним суддею, заснував санітарно-епідеміологічну та пожежну служби, розбудував лікарні (у тім числі — першу ветеринарну), сприяв будівництву водогону й каналізації, заклав фонтан з резервуарами для води, започаткував нормальний базар... А ще ж — досліджував історію та археологію Криму, писав!.. При цьому хворів і ледве перебивався з хліба на воду. Його музей і пам’ятник у Ялті, мабуть, не гірші, ніж ось тут — художникові-мариністу, й могилу так само доглянуто!..

Тим часом юний симпатичний екскурсовод, він же, як устигла млосно видихнути Ірка, класний пацик, повів їх до наступної зали.

— Гдє тут єсть ігровиє автомати? — діставав усіх знуджений Кулаківський.

Екскурсовод розгублено втирав піт носовичком і намагався продовжити розповідь. Видно, це був якийсь студент-практикант і ще не вмів давати ради отаким...

— Ілі хотя би пошамать гдє тут можно: жівот од голода свело?

Що ж, це навіть добре, що ховається за общепонятним язиком: бодай ніхто не впізнає, що таке чмо вирвалося з їхнього вишнопільського краю! Он Степан Руданський, хоч і російську знав чудово, хоч вивчав місцеві грецьку й кримськотатарську, та своєї мови і в Ялті, кажуть, не цурався! А цей!.. Ет, жаль, що ашники на іншій екскурсії! Нема на нього Альбабаріна!

— Нафталін он, етот пєнзлік! — випендрювався Кулаківський, — Ща’ фоткі с такімі піксєлямі получаются, што куда етому Айвазовскому!

— Так, ти! — не витримала Софійка. — Пєнзлік з піксєлямі! Заткнись чи що?!

— Ай справді, Ваде! — несподівано підключилась і Завадчучка, яка надто багато сил потратила, щоб зняти класного пацика й аж ніяк не хотіла вдарити своїм нафарбованим личком у грязь. — Не січеш у картинах — закрийся, зів’янь і не заважай іншим! Обламайся, чуєш?

— Я то обламаюсь, але з ким ти лишишся? Сама ж потім сліди мої лизатимеш! — сердито фиркнув хлопець, перейшовши ненароком на український сленг.

І вкотре за сьогодні попхався крізь юрбу до виходу.

— Туди тобі й дорога! Прапорець тобі в лапуськи! — цвиркнула крізь зуби йому вслід Ірка.

Всі полегшено зітхнули. Молоденький екскурсовод витер піт із чола і вдячно подивився на Ірку (хоч узагалі-то Софійка перша зробила Кулаківському зауваження!). Ірка цвіла і пахла, лазурові черевички лишились неоцінені, зате екскурсія завершилась щасливо. Власне, якби не уважність Ліди Василівни, для Завадчучки вона повторилась би

вдруге: ця руда бестія, захопившись екскурсоводом, чи пак Айвазовським, уже було тихенько пристроїлась до наступної групи...

...А музей Олександра Гріна! Шукаючи на феодосійській набережній пурпурових вітрил, Софійка наче передчувала, що письменник тут, неподалік, жив! Хоч

насправді, треба визнати, про це й не відала. Такого музею у Вишнополі точно не знайдеш! Стилізований під корабель: диво з див і справжнє мешкання для русалок! Якби Сашко побачив — умер би від захвату! Мас ж бо хист художника й дизайнера, мріє створити незвичайний і чомусь якраз морський ресторан. А тут — такий зразок архітектури!..

Ех, вона б чекала тут на свого Ґрея (не того, звісно, що оце пішов шукати ігрових автоматів)! Вона виглядала б у вікна його пурпурових вітрил! Пурпурових вітрил — у своїх лазурових черевичках! Пурпурових вітрил — своїми лазуровими очима! Пурпурових вітрил — на тлі лазурового моря! Де, о, де ти, справжнє кохання?..

15. облом

Софійка так замріялась, що не помітила, коли екскурсанти знов опинились на вулиці. Саме прогуркотів потяг: дивак той Айвазовський, закортіло ж йому побудувати залізницю майже попід своїми вікнами! І над самісіньким пляжем!

Он і Альбабарінів незрівнянний профіль видніється в зустрічному потоці екскурсантів! Тьху, стрельнуло ж і йому цієї миті подивитись! Заскочена, мерщій схвильовано засокотіла до Вітки-Леськи, хоч ранкова образа на Радзивілку ще не вичахла.

— То як вам, дівчатонька, Феодосія?

Питала, аби спитати, тому не надто вслухалась у івчачі враження, а базікала далі. Вмовкла, коли ви-

далось, що навіть короткозора Леся нарешті помітила щось нечисте, бо якось печально зиркає на Софійку. Нічого! Он позад неї стоїть Дмитрик, і не зостається іншого способу розвеселити Радзивілку, як переключити її бодай на Іваненка:

— Дмитрику, а розкажи-но Лесі, які скарби відкопували ви з татом у нас?

Хай! Хай бодай Іваненко розраджує сердешну своїми нехитрими байками! Заодно й сам відволічеться, бо ж, видно, засмучений, що не може бути наодинці з Софійкою!

— Саме щойно розказував! — усміхнувся Дмитро. — Я їй уже всі вуха протуркотів, правда, Лесю?

— Чого це протуркотів? Дуже навіть цікаво! — Лесині бліді щоки трохи порожевіли.

— А мені дуже цікаво слухати твої наукові коментарі! Ніколи не думав, що з розумними людьми може бути так весело! — замилувано відказав Лесі Іваненко.

Ого! Це-е-е що таке? Вона, Софійка, щось пропустила? А... Альбабарін як же? А... вона, Софійка, як же? А...

Але Дмитрик якраз, видно, згадав дещо свіженьке, бо вже з таємничим виглядом переповідав зачарованій Лесі чергову бувальщину. їм було явно не до Софійки.

— Тобі погано, Соф’? — підоспіла пронозлива Віку-ку.

— Погано, Віто! — призналась чесно.

Осьде знадобилась вірна подружчина рука!

— Я ж каза’, щоб каблуків не взувала!

Ох, люба Вікукусю, хоч яка ти спостережлива, але

цього разу не відгадала!

— А хоч’ — розвеселю новиною? — не вгавала Віта. — Здається, між Леською і Дми’ щось є!

— Ти теж це помітила?

— Ще в авто’!

Ще в автобусі? Оце-то так! Звела на свою голову! Відволікла Дмитра від своєї персони, утішила Радзивілку, що називається! Аж тепер уторопала, що Дмитрии весь час не на Софійку позирав: на Лесю! Просто Софійка сиділа в автобусі навпроти Лесі й приймала ті погляди на свою адресу! І та пляшка, яку Дмитро купив Софійці за Лесиною порадою... І трохи давніші слова Росави, колишньої однокласниці, про те, що Дмитро ще не зустрів свого кохання, воно буде згодом...

Це ж треба бути такою самозакоханою! Такою егоїстичною! Так наївно покладатись на те недомовлене Дмитренкове: "Хіба ти не помічаєш, що насправді..." Правильно сказав би Кулаківський: облом так облом!

— Він і приснився їй сього’, я зразу догада’!

Он воно що! То на кожну партизанку, виявляється, є свій Шерлок Холмс? А й справді, все показує на те, що саме Іваненко й приснився Радзивілці на новому місці!

— Хай бодай у когось складеться гарно, правда? — гарячково стискала Софійчину руку Віта. — Хіба ти за них не ра’?

Як важко, як страшно, як соромно усвідомлювати, що, здається, вона аж ніяк за них не рада! Що вона розгублена, сердита, зраджена, покинута, убита! Атож, не помітила, що відбулось насправді!

Що вона, Софія, така тварюка! Ех!

На додачу Софійка — це ж треба! — на ходу застрягла лазуровим каблучком у розпеченому асфальті!.. А ступня — яка ганьба! — безсоромно вислизнула з черевичка, і Софійка хляпнула наступний крок босою ногою!.. На довершення картини — о жах! — поруч стояв гурточок їхньої вишнопільської паруботи!..

Зіпершись на Віту, піднявши нещасливу туфельку й уже готуючись прийняти зливу насмішок, Софійка раптом почула:

— О, знов як попелюшка!

Баритон був приємний, аж ніяк не глузливий. Хлопчача команда мовчала, отже, поважала його власника. Поспішно минаючи гурт і згораючи від сорому, дівчинка лише встигла ковзнути боковим зором по жартівникові. До пуття нічого не роздивилась, але наткнулась на такий проникливий сірий погляд (ці очі десь бачила!), що зніяковіла ще більше.

— Я буду принцом! — гукнув услід баритон, але Софійка була вже надто далеко, аби щось відповісти.

— Він так на те’ подивився! — стисла мокру від хвилювання Софійчину долоню Вікуся.

— А може, на тебе? — припустила цілком щиро. Надто ж — після сьогоднішнього прозріння.

— Здається, він попелюшкою тебе вже раз називав! — пригадала Віта, — Отоді після поже’! Я голос упізна'!

— Та ну їх усіх! — Софійка загальмувала врешті біля розкішної ятки з мушлями й опудалами риб. —Ліпше прикиньмо, що купим додому з сувенірів?

"Я буду принцом!" Чи не забагато липових принців останнім часом?

16.КАЛЕЙДОСКОП

Вечір, звичайно, був поглинутий морем. Які там принци, коли тут викочуються на берег такі неймовір-

ні хвилі! Софійка стрибала, хлюпалась, умилась на тих хвилях лежати, пірнала й тонула в них. Кілька разів її валило з ніг обличчям у самісіньке піщане дно, було страшно й прецікаво пробиватись крізь водяну товщу до світу, але на те вона й Русалонька, щоб укотре переможно відроджуватись заново з морської піни!..

Увечері стало сили тільки на те, щоб помінятись із Вітою спальниками й таємними замовляннями:

— Сплю на ново’ спальнику... — почала Ві-куку.

А Софійка уточнила-продовжила:

— Сплю у новому спальничку, приснись, моє справжнє коханнячко!

Закихкотіли і скрадливо озирнулись на мовчазну Леську. Ні, не чує, чи вдає, що не чує: вона стала тепер ще закритіша й іще відстороненіша. Що ж, тим більшими змовниками почувались!..

До того ж, вони дуже розуміли одна одну. Ві-ку-ку переживала, що не вийде заміж. У Половинчику ганебно зоставатися старою дівкою, а в неї, крім листування з Павликом, досі нічого не було! Софійці ж, хоч вона й не збиралась одружуватись через своє безнадійне кохання до Пустельника, теж не раз марудили голову лихі передчуття, що, чого доброго, ніхто вжитті (крім Сашка, звісно) їй не запропонує руки і серця.

На жаль, сон і цього разу передчуття лиш підтвердив: снився хіба що калейдоскоп із моря, пінистих валунів, кам’яних бабів, сувенірних мушель (чомусь у сні вони коштували саме п’ятнадцять гривень) і важких картин Айвазовського у пишних рамах. Було там чимало й людських облич, але всі вони, як і в музеї чи в калейдоскопі, мінялись, розпливались і не впізнавались. Словом, сон рябої кобили, як прозаїчно прокоментувала вранці розказане Софійкою і свої власні нічні марення Віку-ку. Але у тому сні таки промайнули пурпурові вітрила (нібито знайшла їх на ятці, ще й на приліпленому ярличкові ніяк не могла роздивитись ціни), і це надихало не здаватись, вірити в таємничого незнайомця й радіти життю.

Та й чого ж не радіти, коли сьогодні чекає (крім неодмінного моря, звісно!) прогулянка руїнами генуезької фортеці, що ото її башточку запримітила вчора!

Лелечко! Руїни зовсім не обмежувались башточкою! Башточка — то лише дрібна частина, яка залишилась собі стояти далеко на Набережній! Вишнопільці ж, здолавши не одну сотню метрів звивистих і плутаних доріжок, минувши купи-купезні натулених одна над одною хатинок, бараків, хлівців і віллочок, вийшли на величезний фортечний комплекс. Точніше те, що ним колись було. Хоч хтось нібито зауважив десь

табличку, що комплекс цей — пам’ятка архітектури, Софійка побачила невпорядковане, занедбане скупчення всіх можливих архітектур, та ще й із сучасними хатами майже на фортечних мурах, довільними смітничками й без жодних наглядачів чи бодай заборонних знаків. Зрештою, така воля усім сподобалась.

То там, то тут серед квітучих трав і кущів пасуться кози, вівці або гуси. У виямках і на горбах — залишки мурованих стін, з яких навіть при свідках якийсь чоловік вибирав і складав на тачку вапнякові цеглини. Потім повіз їх у дворик (мабуть же, власний) щось будувати.

Але сумувати не було часу. Древні башточки, як свідчили написи вірменської та грецької церквичок ще чотирнадцятого століття, надмогильні плити, арки, незвичайної форми фонтан (теж вірменський), криничка!.. Оце вже справжній калейдоскоп!

Олена Гаврилівна час від часу прагнула щось розповісти рухливій вишнопільській братії, і Софійка почула, що 1616 року тут хазяйнували козаки на чолі з Петром Конашевичем-Сагайдачним, відбивши фортецю в турків і визволивши всіх невільників-співвітчизиків. І в башті, що на отому пагорбі, який звався Карантинним, де тримали захоплених у рабство, щоб перевірити, чи здорові, сорок днів тримали й саму Роксолану.

Усе, що потрібно для справжньої казки! Софійка, наче в морські хвилі, кидалась від однієї кам’яної споруди до іншої, вдивлялась у химерні узори й загадкові прадавні написи. Вона, мов лікар, прикладала долоні до розпечених каменів і, як ніколи досі, відчувала їхнє дихання й пульсування. Відчувала — чи не завдяки Сашковому камінцеві? — подих віків, рубці, залишені епохами, суміш і нашарування століть. Ось іще творіння генуезців-латинян, ось — подовбана стрілами надбудова турецьких часів, ось — розірваний російською гарматою дзот із першої світової...

Ой, а це що за пам’ятник, недалеко від сучасної церкви? Жертвам більшовицького терору? "За роки більшовицького терору в Феодосії розстріляно близько 16 тисяч людей. У цій землі лежать люди різних професій і станів... Це священики, дворяни, робітники... Генерали і солдати, офіцери й урядовці, шевці і майстрові, домогосподарки і вчителі..." Софійка стикалася з подібними жахами в рідному місті, коли розплутувала тенета Щербанівського лабіринту. Але тут, серед цього раю, біля моря й казкових башточок?! Чомусь хотілося думати, що тут не могло трапитись нічого лихого!

— Ти що, на каменях блохи ловиш? Чи просто не всі дома і бабка в армії? — Ірку чорти принесли.

— Ну, не у всіх же діагноз на обличчі написано! — красномовно зміряла очима Завадчучку з ніг до

голови. О, таки вмудрилась косичок наплести! Нічого, вони ввечері з Лесею та Вітою посідають — ще кращих одна одній надріботять!

— Ти про себе?

— Ні, про медузу Горгону, чиї зміючки-антени пробують наловити інформації з ефіру, бо в голові порожньо! — трохи, здається намудрувала, але все одно краще, ніж змовчати!

— Ой, а ти, мабуть, якраз саме ефіру й нанюхалась — таке морозиш! Чи тебе зміїним ядом іще в колисці з соски поїли!

— А тебе — пепси-колою чи шампанським із, як ти колись казала, глиняних глечиків!

— Як хочеш знати, мої шнурки досі переконані, що я ніякого шампанського ще й не пробувала!

Це була Ірчина стратегічна помилка, бо Софійка знала, чим віддячити:

— Звісно! Ніякого шампанського: самогон-шмурдячок, а ще віскі й коньячок! Ну, ще зо два літри пивка у спеку!..

— Гаразд, поприколювались і баста! — раптово здалась Завадчучка. Роззирнулась і поманила Софійку на повалену й обплетену зеленню гранітну колону. — В мене до тебе розмова.

— Ну, чеши, — вдала сердиту, хоч цікавість до якоїсь Ірчиної таємниці розпирала ще від її натяків за вчорашнім сніданком.

— Коротше, тут таке діло...

Завадчучка нервово прокашлювалась, посмикувала себе за кіски і покусувала сережечку на кінчику свого нігтя. Щось, видно, таки серйозне

— Ех, закурити б! — злодійкувато роззирнулась довкола.

— Ти схотіла поділитись мріями про куріння? — навмисне під’юджувала, аби та нарешті приступила до суті.

— Тобі легко підколювати, а я, може, досі з собою борюсь! — образилась Ірка. — Тільки вже як, бува, присниться, що закурила, то це вже не кайфовий сон, а якийсь кошмарик! Типу: нащо ж було стільки себе мучити, стільки триматись, щоб отак просто взяти й усе зіпсувати! Навіть плачу від того, що так усе змазала. А прокинусь уранці — аж попускає: насправді усе нормально...

Що ж, хай виговориться. Софійка набралась терпіння й зосереджено спостерігала, як Іра сережкою-ніг-тем уже колупала подзьобану часом колону.

— Словом, я хотіла сказати... Тобто спитати... Ну, і сказати також...

— Софі-і-іє Щерба-а-ань! І-і-іро Завадчу-у-у-ук! — почувся поклик Ліди Василівни.

Гукали здалеку: довкола нікого з вишнопільців уже не було, всі перейшли на інший об’єкт.

— Де ви є? Бігом сюди-и-и-и!..

— От припекло! — аж плюнула з пересердя Ірка.

— Було ще довше вступну промову марудити! — не втрималась-таки від докору.

— Тобі щось не подобається? Можу й узагалі мовчати! — звісно, щоб Ірка — та не пирхнула!

— Та жартую, жартую! — позадкувала Софійка.

— Дівчата, де ви є-е-е-е?!

— Горлопанять, як на пожежу!.. — здається, й Ірка була не проти примирення.

Обірвали розмову й мусили доганяти.

17. СКЕЛЬЦЕ З КАЛЕЙДОСКОПУ

Усі збирались обідати, розташувавшись поміж кущів у легенькому холодку, і дівчата й собі долучились до розкладання припасів. Софійку відразу ж окупувала Віта.

— Що та Ір' з те’ хо’? Вона що, не зна’, що це я твоя подружка? — цокотіла, ревниво поглядаючи як на За-вадчучку, так і на Леську, що тепер водилася більше з Іваненком, біля нього ж сиділа і зараз.

— Нали’ тобі чаю? — догідливо ухопила Софійчину пластяночку й термоса, наче вража Ірка чи хтось інший зараз мали перехопити й особисто надати Софії цю неоціненну послугу. У шляхетному пориві товаришка зачепилась за колючу гілку над головою і плюхнулась простісінько на Софійку, жбурнувши їй і собі в очі гарячим фонтаном. Поки Софійка поспішно змахувала з повік несподіваний компрес із заварки (такі практикувала на собі тітонька Сніжана), звідусіль посипались дотепи:

— Чай — це не лише цінний напій, але й цілий термос чудового засобу для вмивання!

— Віка Кущ зашпортнулася за терен!

— Ні, це Віта Терен зачепилась за кущ! — Ого, Альбабарін доєднався!

— Подружки нерозлий-чай! —Леле, чи не той старшокласник звідкись намалювався? Боже, це ще ганебніше, ніж загубити черевичка!

— Вікука — вона і є Вікука! — мстився за мамаювання Кулаківський.

— Зараз як вікукну — аж тамо в ярку будеш кукати! — знов присадив його Алі-баба.

— А тобі, Софко, личить: мов так і народилась! — це, звісно, Завадчучка!

— її, бідолаху, як не бджола кусає, то окропом обіллють! Якісь двадцять два нещастя! — це вже забігала круг своєї учениці Ліда Василівна.

Біля Віти ж бігала медсестра.

— Дуже пече? — тихенько шептала над головами стурбована Радзивілка.

— Пробач, Соф, я не хтіла! — перепрошувала Віта.

Софійці пік зовсім не окріп, а чергова халепа, в яку

знов так публічно вляпалась. Утім, Сашків камінець, гойднувшись на грудях, мов нагадав, що треба вміти гідно вийти з ситуації. Тому видушила з себе усмішку, демонстративно-поважно струсила зі своїх та Вітиних брів рештки заварки й хрипко проголосила:

— Дякую за співчуття. Зворушена увагою. Пропоную од видовищ повернутись до хліба! — велично вказала на накритий стіл.

Усі розсміялись і азартно допались до їжі.

— На, це тобі! Я все одно більше воду люблю!

Альбабарін простягав Софійці свою непочату

склянку з чаєм і бутерброда! Наче знає, що вона, Софійка, може вмерти без чаю!

— Дя... Дякую! — аж затремтіла від зворушення.

— І тобі, Віто! — простягнув чай-канапку й подружці. — Кулаківський зумисне для тебе пожертвував, бо йому зажирно! Правда, Ваде?

Віку-куся розгублено дивилась то на Альбабаріна, то на Вадима. Другий явно не ждав, що так нагло позбудеться своєї порції. Але, зиркаючи на грізного ашника, поспішив улесливо погодитись:

— Бери-бери, я обійдусь без чайковського!

— Та є ще в нас чай, — заспокоїла Ліда Василівна, знову наливаючи Кулаківському.

Проте Альбабарін уже не дивився на нього. Повернувся до Софійки:

— Прикольне прізвище в твоєї подружки, егеж?

— Що ж прикольного? — запитала, делікатно дожувавши й проковтнувши відкушене (бо не плямкати ж і не давитись перед хлопцем!). — Терен та й годі! Кущ кущем, як мовить Ліда Василівна! Он у Лесі Радзивіл прізвище...

Тьху, та й чого це вона знову Радзивілку рекламує? Зрадила його Леська, до іншого переметнулась! Он як уважно Дмитрика очима вбирає, побрехеньки його вислуховує! До неї, Софійки, Алі-баба звертається, вона, Софійка, його й питатиме:

— Тобто, я хотіла сказати, що в тебе — оце прізвище! Звідки воно пішло?

— Я про батька нічого не знаю, це в моєї мами заборонений топік, — спохмурнів хлопець і вмовк.

Топік — це, очевидно, тема, але від того не легше... От невдача!

— Пробач, я не знала... А... А в мене от прізвище хоч і просте... Зате недавно я таке про нього повідкривала, до таких коренів докопалась! У

мене, як хочеш знати, предки були знатними козаками, самій цариці Катерині наважились не присягнути!

— Це круто, це твоїм предкам пахлава, той, похвала. Коротше, респект, — зітхнув Алі-баба. — Не люблю я підлиз і шісток... І сам не з таких...

— Упевнена, що Кулаківський це давно оцінив! — усміхнулась Софійка.

— Ну, треба ж, щоб хоч хтось йому роги вправив! — хмикнув Альбабарін.

Не хлопець, а... дуб! Залізо!

— Алі-бабо, що це ти між дівчат пригрівся-пригодувався? — перервали їхню ідилію з гурту старшокласників. — Вали сюди, діло є!

— Пішов я, коротше! Смачного! — неохоче, але з гідністю встав і рушив на поклик.

— Ой Соф', який же він!.. Такий!.. — розчулено шепотіла Ві-куку.

Софійка нічого не відповіла, бо саме зиркнула в протилежний кінець столу. І її мов ще раз окропом ошпарило. Від пронизливого погляду сірих очей.

...Тим, хто оце зараз відібрав у неї Альбабаріна, виявився старшокласник — власник знайомого вже баритона.

і", прощальний вечір

Решту прогулянки і всю довгу дорогу назад до табору Софійка боролась зі своїм збентеженням і намагалась логічно мислити. І те збентеження-мислення було прикуте до безтурботного гурту старшокласників. Тільки двічі зважилась озирнутись, але, здається, обидва рази наскочила на ті сірі, трохи наче з-під лоба, очі. Та й решту часу мала враження, що перебуває під найпильнішим їхнім контролем. Чого він витріщається?^^, може, не на неї, а на Віту? Важко визначити: в усі такі моменти подружка леськівська була з нею поруч, от і зараз вона вчепилась за руку, наче хтось має відібрати в неї Софійку!

Баритон, однак, не втрачав почуття гумору, бо час від часу друзяки від його реплік вибухали гучним

реготом. Бр-р-р! Може, сміються з неї? А чого ж не сміятись: то вона в попелі, то без черевичка, то в заварці!.. А він, наскільки встигла помітити, хлопець не останній. Не те щоб красень, але високий і, як мовить Ірка, підкачаний. І ще щось у ньому таке є... Не знає, як пояснити, але від чого аж усередині холоне...

Ще й Альбабаріна постійно тримають біля себе: ревнують? Бояться, аби не чіплявся знов до Віти й Софії? Щось випитують? Чи просто в них є спільні справи, а вона тут понавидумувала бозна-чого? Зрештою, навіть якщо й з неї дражняться — що їй до того? На здоров’я! У неї вдома — дбайливі батьки і братик, серйозний ідеально-недосяжний Пустельник, Сашко, який ніколи в житті не зрадить і не висміє!..

А тут у неї є море! Цілий вечір розкішного феодосійського узбережжя і моря! Хвилі таки зцілювали й рятували, бо, щойно пірнула в їхню глибінь, умить змились усі підозри, сумніви й думки. Не те що про того сіроокого, а про будь-яких хлопців узагалі! Навіть комарі, які цього вечора чомусь розлітались і розкусались, як навіжені, не здатні затьмарити її морського щастя!

— А в Ялті, ваша Лід’ Василівна казала, нема комарів! — ляпала по своїх покусаних плечах Віта. Потім слинила вкушене місце, тоді вмочала послиненого пальця у сіль і натирала вавку. Софія з Радзивілкою теж так зробили. Помагає! Вже не свербить. До наступного комара.

Гм, Ялта! Розказують, там навіть піску немає — галька. Шліфовані камінці, схожі на той, що Софійка носить на мотузочку. Скоріше б побачити! Завтра вранці вони вирушають у Коктебель і на якийсь Меганом, отже, ще на крок наблизяться до того дива! Але ж і тут не гірше!

— Це ми просто допізна закупались! — через силу потягла себе за чуба з води Софійка. — спати ходім, щоб заранння встати й устигнути з морем попрощатись-поталапатись!

— Спати? А ти хіба на дискотеку не йде’? Сьодні ж роблять прощальний вечір! Он і музику завели’!

З центрального — "вчительського" — намету справді долинало гупання барабанів. Дискотека? І тут Віку-куся в курсі? Танцюристка з Софійки нікудишня, а після свого першого (і останнього) в житті танцю з хлопцем, коли порвалось і розсипалось на весь зал її кришталеве намисто, — взагалі танців боїться.

— Ні, я пас! — заявила. — З мене й заварки досить!

— Соф’, ну, Со-о-оф’! — благально вдивлялася в Софійчині очі Віта. — Ходім, Соф’!

Наївна дівчинка сподівається зайвий раз побачити Альбабаріна!

— Йди сама, Віку-кусю, чого за мене тримаєшся?

— Соф’, я ж там нікого не зна’, я без тебе там не змо’!

— Віто, не будь дурна! — Софійка розвішала свого купальника на мотузці й полізла в намет. Боже, як вона хоче спати! Ще й камінь на шиї — просто гне до землі, сил нема жодних! — Іди сама й не морочи голови! Якраз і познайомишся з кимось, годі за мою спідницю триматись!

— Що ж, тоді я теж не пі’! — Вітині очі налилися слізьми.

Бач, вона, Віта, готова пожертвувати собою ради подруги! А Софійка? Невже не готова? Доведеться теж пожертвувати, тобто пхатись на ту прощальну вечірку!

— Гаразд, тільки п’ять хвилин кимарну! Вдягайся тим часом, тусовочнице!

— Я скоро! — просіяла дівчинка. — А ти не перебираєшся? В оцьому й підеш?

— Чим тобі не до душі мої спортивні штани? — сонно всміхнулась. — Та й хто там у темряві мене розглядатиме?

— Ну, хто зна’, хто зна'! — багатозначно протягнула Віта. — Що це ти ро’?

Софійка якраз підкладала під голову купу якогось одягу.

— Замість подушки. Бо на самому спальнику твердувато.

— О, і я так зроблю! І зна’, що ми можем сказати перед сном? — Віта й собі щось мостила під голову.

— Сплю на новій подушці, приснись, коханий, своїй подружці? — з останніх сил усміхнулась Софійка.

— Точно! — радо погодилась Віта й собі пролепетала заклинання.

Більше Софійка нічого не сказала, бо провалилась у сон.

19. ПУРПУРОВІ ВІТРИЛА.

— Соф’! Соф’, уставай! — настійливо термосила Софійку за плече Віку-ку.

— Га? Зараз, Віто, ще хвилиночку, підем на твою дискотеку!

— Яка дискотека, Соф’? Ми з тобо’ вчора усе проспали !

Софійка врешті продерла очі. Як проспали? Вона ж тільки-но лягла!

— Ранок уже! — аж тремтіла схвильована Віта.

— Невже? Вітусю, вибач! Чого ж ти не розбудила?

— Та, нічо’, Соф’, я теж проспа’! Як ото сказала про нову подушку, так і впала на неї, і як убита! Тут інше, Соф’, тут таке!..

— Що? Що сталось?!!

Віку-куся полізла до "дверей" намета, щось там узяла і піднесла на руках...

Невеличкий кораблик з пурпуровими вітрилами!

— Віто, я, мабуть, ще досі сплю? — пощипала себе під коліном Софійка.

— Тоді ми спимо разом! — Віта зняла пришпилений до носа кораблика аркушик і старанно прочитала:

— Пре-муд-рій і пре-красній.

Софійка остаточно прокинулась і вирвала з її рук папірець. "Премудрій і прекрасній!" Ага, і підпис ще: "А.Т."!

— Тихо, дівчата! Дайте поспати! — невдоволено заворушилась на своїй постелі Радзивілка. Видно, вчора зі своїм Дмитром до півночі воркотіли, то й спить, мов борсук!

— Не дамо, бо тут таке! — авторитетно вигукнула Віта. — Комусь із нас, тобто із вас, подару’ підкинули! Біля входу лежав!

Леська й собі підскочила:

— Чому ти вирішила, що не тобі?

— Бо тут комусь премудрому і прекрасному! Ти, Лесь’, прему’, ти, Соф’, прекра’! А я ні туди, ні туди не підходжу!

Софійка ж мовчала. І зовсім не тому, що вважала Віту не мудрою. Чи Радзивілку негарною. Просто надто добре пам’ятала прислану їй листівку, де було: "Кайфую від премудрих і прекрасних". Та листівка призначалась їй, Софійці...

— Ти, Соф’, так учора шукала... Так хтіла цих черво’ вітрил... — потрохи розшолопувала Віку-куся.

— А мудра — так перекладається Софійчине ім’я! — Леська вміла чітко мислити навіть спросоння. — Та й підписано ж не Дмитриком, а якимось А.Т.! Хто це такий, Софійко, зізнавайся?

Софійка завагалась. Поштівка-бо від Козирного Туза була! А це якийсь А.Т.!

Лиш Віта стала такою блідою, якою ніколи її ніхто не бачив.

— Це... — прошамкотіла вона пополотнілими вустами. — Ви що, не зрозуміли? "А" — Альба... барін... "Т" — Тимур! Ви що, не зна’, що Альбабарін має не тільки незвичайне прізви’, але й найкраще в світі, найнезвичайніше ім’я — Тимур?

А й справді, ніколи над цим не замислювались! До нього всі: Альбабарін чи Алі-баба — вчителі навіть!

То Альбабарін — це і є Козирний Туз? Оц-ц-це так новина! Правда, Софійка допускала цю думку, але не сподівалася, що так скоро...

— Він любить тебе, Соф’! — сердешна Віта промовила це таким голосом, наче сказала: "Я померла, друзі".

Справді — вмерти й не жити від таких несподіванок!..

20. ПРОЩАЛЬНИЙ РАНОК

Ні, все-таки Софійка — не найгірша подруга. Бо далі переймалась уже не хлопцями, а Віку-кусею, на яку боляче було дивитись. Насамперед якнайдалі заховала яблуко розбрату, себто пурпурові вітрила. Довелось, правда, для цього тендітного виробу звільнити фірмову коробку від лазурових черевиків (їх переклала в целофановий кульок).

Також розраювала, відволікала Віту, як лиш могла.

Поки збирали речі й складали намета (Дмитрик, спасибі йому, прийшов помогти), смішила всіх, не змовкаючи. Мовляв, що це за місто таке їх чекає: Коктебель? Коктейль наче! А Меганом — іще смішніше! Бо гноми бувають лиш маленькі, а "мега" означає великий, і як це буде — великий гном? Ха-ха, одним словом. Аж самій було трохи мулько від тих вимучених дотепів, але ліпше хай Віку-куся кривить губки бодай у такій силуваній усмішці, ніж стримується, бодай не заплакати.

На Альбабаріна ж узагалі не глянула ні разу, хоч як хотілось. Навіть тоді, коли він кинув, пробігаючи мимо:

— Помогти щось, дівчата?

Бо тоді Дмитрик, спасибі йому ще раз, відповів за

Віту, Софійку й Лесю разом: "Дякую, сам тут упораюсь".

Альбабарін, здається (бо ж очей не підіймала), пригальмував, завагався...

— А чого ви вчора на дискотеці не були? — питав, мабуть же, точно не Іваненка.

— Та... — непевно викручувався Дмитро, — з Лесею вирішили берегом пройтися... Тут якщо правіше взяти, є такі цікаві...

Зрештою, Альбабарін чи й розчув до пуття: його вже кликав у якійсь жахливо терміновій справі... старшокласник-баритон!

Аж тепер дозволила собі подивитись. Не на Алі-бабу: на того, сіроокого, не знає, як його звати (а й справді, як?). Правда, той чомусь, як ніколи, поспішно відвів погляд. Наполохався? І даремно, бо Софійка

більше й не збирається з ним мати справу. Ну їх усіх! Без них нудно, але й з ними не легше: он скільки горя завдано сердешній Віті!.. Утім... Може, якраз на Віту, а зовсім не на Софійку, він і дивився? Серце стислось: уже як Софійка переживала за подругу, а все одно не певна, чи хотіла б, аби це було так... Невже справді жіночої дружби не буває?

От і все. Місце галасливого табору затихло й спорожніло. Утім, не зовсім: то тут, то там калатають, перекочуючись, пластикові пляшки і шелепають на вітрі викинуті коробочки й порожні пакети.

— Ліда Василівна просила ж прибрати! — розгублено роззирнулась.

Проте всі були зайняті: хтось дов’язував клунки, хтось комусь телефонував, хтось вантажився на автобус... Хіба Віта сумно сиділа на рюкзакові та ще Вадим дошнуровував кросівки: видно, думав, що їхатимуть тепер на північ, шльопанці вже не підходять...

— Не дави на психіку, Софо, не бач, що це дохлий номер?! Усього берега не обшмонаєш, і взагалі я ще не зовсім зшизів, я — індепендна людина, щоб мені ще вказували, що робити!

Для підтвердження своєї індепентності (англійською це — незалежність), Кулаківський зафутболив уже зашнурованим кросівком пластянку з-під йогурту.

— І взагалі, — додав, рушаючи до автобуса, — на цивілізованих курортах із цим ділом усе тіп-топ: там нікого не напружують, чистять усе спеціальні служби!

— Цивілізація всередині кожного з нас! — сердито кинула вслід.

— Ой, дякую, кеп! — цвиркнув крізь зуби хлопець, і Софійка вже знала, що на кулаківській мові "кеп" — це містер очевидність, тобто, річ,

яка й гак усім зрозуміла. — Чув я вже цей повний триндьож! І взагалі" це самообслуговування мене, пардон, уже дістало!

Мабуть, він правий: трохи пафосно вийшло, і не дуже переконливо, але... Але вона сама не знає, як найправильніше було б відповісти цьому дурневі!..

— Віто, ну хоч ми... Дивись, хіба ж так можна лишати? — повернулась до подружки.

— То ж не наше, Соф'! Ми своє прибра'! — жалібно пропищала та.

— В тому й біда, що воно нічиє, Вітусю! А значить, ніхто більше не поможе цьому узбережжю, якщо не ми!

Софійка надягнула на руки два целофанові пакети (так прибирали на берегах Кам'янки у Вишнополі) і, прихопивши один із гнаних вітром більших, аби туди кидати сміття, кинулась визбирувати мотлох. З приємністю помітила, що Віта, а за нею і Леська, теж понадягали на руки пакети й узялись робити те саме. Ні, таки жіноча дружба ого-го як існує!

— Моя мама читала, — забалакувала дівчат, перетинаючись із ними на піщаній площі, — у якогось письменника з модним прізвищем... Куделя чи Кунделя...

— Куделя — це вовна для пряжі, і це зара' не модно, — уточнила Віку-ку.

— А письменник є Мілан Кундера, —додала Радзивілка. О, тут не просто подружки: тут з обох боків просто подружки-всезнайки!

— Ото-ото: в Мілана Кундери читала... Якби, мовляв свого часу древня єгиптянка не виловила з річки... просмоленої колиски з малим Мойсеєм... Так от, не було б ні Старого заповіту, ні Нового...

— Воно, може, б і крові менше лилося, — вставила МУДРУ Думку Леся.

Я того не знаю.. Як каже, Олена Гаврилівна, історія не знає слова "якби"... Я про інше... про те, що врятуй одне життя — і ти врятуєш цілий... заповіт... Цілий світ, коротше!.. Так і ми... Кожна дрібниця — вона важлива... Для моря, наприклад...

— Це вже з науки езотерики, — засапано підказувала Радзивілка, стрибаючи від пакета до бляшанки, від бляшанки до пластинки. — Усяке твоє добро вертається сторицею!..

Страх яка розумнюща ця Деська!

— А ще — яку Маленького Принца: прибрався рано сам — прибери свою планету! — Софійка бадьоренько докинула.

Не завжди й спостерігала, чи все чують її подружки: вони-бо так само туди-сюди бігали берегом, збираючи сміття. Але балакала не так для них, як намагаючись відволіктись від численних поглядів, які вже, мабуть, морально розстрілювали їх із вікон автобуса. А якщо Ліда Василівна зараз ще й вигукує щось на зразок "Ви тільки погляньте, яка ініціативна наша Софійка!", — ті погляди стають ще скептичніші. Ага-ага, он і сіроокий із гурту старшокласників! Певно, тепер її має вже за повну ідіотку! Ет, хай думають, що хочуть!

Нарешті розгреблись. Повідносили зібране барахло до найближчого сміттєвого бака. Тепер тишу порушує лише море, вдячною кішечкою (ох, як там зараз Чор-нобілка?) воркочучи біля їхніх ніг.

Від автобуса (який завбачливо виїхав на асфальт) уже гукають. Прощай, море! У Коктебелі чи Меганомі ти вже, напевно, будеш інакше, хоч і не менш прекрасне!..

Усе посмутніло, і Софійка теж. Вона така самотня

І на цьому узбережжі! Як... як у тому гарнющому вірші з іншої маминої книжки... Дмитра Павличка, здається:

В морі я хотів печаль свою втопить —

Я до моря вийшов рано — море спить.

1 мені його будити стало жаль —

Залишилася мені моя печаль...

Наступні рядки вірша пригадувала, вже поспішаючи до траси:

Ополудні йду до моря і здаля Бачу, що воно сміється, як маля.

І мені його смутити стало жаль —

Залишилася мені моя печаль...

Решту ж подумки продекламувала, озираючись на, здавалось, прикро схвильоване море уже з салону автобуса:

Уночі до моря знову я прибіг,

А воно мені ридало біля ніг.

І мені його самого стало жаль —

Залишилася мені моя печаль...

21. КОКТЕБЕЛЬ

Назва Коктебеля, як і можна було передбачити, з жодними коктейлями не пов’язана. У кримськотатарській мові це "країна блакитних скель" або "сірий кінь з зірочкою на лобі". Хоч скелі Софійці видались радше жовтуватими, ніж блакитними, а замість коней вулицею водили хіба ослика з мавпочкою для фотографування, назва сподобалась. І правильно, що з

приходом Незалежності містечку повернули стару напну: бачте, після війни комусь заманулось було перейменувати його на Фланерське!.. Правда, один планер (спочатку всі вирішили, що це літак, але фізкультурник запевнив, що то саме планер) якраз і сьогодні таки мрів далеко на обрії...

Все це їм розповіли під час короткої екскурсії, маршрут якої проходив і через музей досі невідомого СофіЙці поета, художника, а насамперед, здасться, оригінала —дивака Максиміліана Волошина. Треба буде спитати в Пустельника, що він думає про Волошинові пейзажі, бо як на неї, то... Аж надто холодно-сухо зображено такі гарні, такі спекотні й мокрі (від моря!) краєвиди!.. Айвазовський ліпший, а Пустельник — то й узагалі поза конкуренцією!

Світ тісний: серед інших письменницьких імен знов прозвучало ім’я Олександра Гріна (він тут відпочивав), і в серці радісно-боляче затріпотіло пурпуровими ві трилами. Як жаль і як добре водночас, що їхній восьмий "В" знов, як і в музеях Феодосії, зараз відокремлений від решти класів!

Після походеньок Ліда Василівна дозволила своїм змореним учням трохи освіжитись у морі. До того ж, усе одно треба діждатися решти груп, перш ніж іти до автобуса: згідно з планом, мають ночувати на Меганомі. Але тепер уже не хвилі вабили Софію-Русалоньку! її вабили камінчики, якими встелено пляж! Оце є та галька, яку мали зустріти аж у Ялті? Яке диво! Тут же ж, мабуть, і коштовні трапляються! Ну певно: ось якийсь аж голубуватий, ось із плямкою!.. Хай учителька сто раз каже, що це звичайний, просто відшліфований морем граніт, але Софійка нарешті

збагнула, які сувеніри повезе додому! Ого, тут на весь Вишнопіль вистачить!..

Леся Радзивіл, захоплена Софійчиним ентузіазмом, теж заходилася збирати камінці. Тільки Віта, скрутившись калачиком і накрившись рушником, понуро лежала на пляжі.

— Даремно шукаєте, дівчатка! — хитала головою жіночка з шезлонга неподалік. — Це колись було тут багато халцедону й сердоліку: мій батько в дитинстві збирав їх жменями! Але років із п’ятдесят тому немудрі керівні мужі понівечили всі пляжі! Мільйони тонн піску повивозили на будівництво, а коли похопились, що пляж почало розмивати, позасипали береги щебенем. Море той щебінь шліфує, а самоцвітів годі шукати!

— А ви місцева? — поцікавилась Софійка.

— Ні, я з Києва, але вже друге покоління нашої родини тут відпочиває щороку, то знаю!..

Виходить, і цю красу понівечено? Але Софійка не була б Софійкою, якби і далі вперто не порпалась у гальці.

— Гребетесь, наче кури на горо’! — депресивно зітхала Віта, яка, певно, скучила за домом і почувалась самотньо. — Це зара’ мала би грядки полоти... Карто’ підгортати... А я вилігуюсь, нічо’ не роблю...

— Віку-кусю, ну чого ти? Це ж не щодня таке, перший раз у житті, можна сказати! — не відривалась від свого заняття Софійка. Біля неї вже росла третя торбинка з найраритетнішими камінчиками.

Сашків, погойдуючись на мотузочку на шиї, додавав натхнення.

— Камінь! Чого мене останнім часом так захоплює камінь? — запитувала чи то себе, чи то подружок.

— Не зна’.. Мені зара’ і море, й камені байдужі... — пробурмотіла Віта, — хіба що залізо...

— Залізо? Тебе цікавить залізо? — Софійка аж випустила з рук чергову знахідку.

— А ти що, не зрозумі’, чому? — Віта вмостилась, наче до сну, ніби й не вона завела цю розмову.

— І чому ж?

— Бо "Тимур" з монгольської переклада’ як залізо, хіба не ясно?..

Ого! Віку-куся таки серйозно закохана! І подосліджувала ж!

— Ні, вперше чую. Але звідки ти встигла дізнатись? Тут же ні книжок, ні інтернету!

— А хіба не чу’ в Феодосії на екску’? Ти про Мамая слухала, а хто його поміг розбити якомусь Тохтами-шу? Тимур! Його ж війська пізніше й розорили були Кафу, тобто Феодосію... Тоді екскурсовод і сказа’ між іншим, що в перекладі Тимур — залізо...

— Я завжди тобі товкла, що в тобі сидить велика дослідниця! — вражено похитала головою Софійка.

— Та де там! — проте, підбадьорена похвалою, Віта аж підвелась на лікті й чи не вперше за весь день усміхнулась. І вже голосніше спитала: — Пайті купаться, што лі?

Від почутого Софійка аж згубила щойно знайденого камінця.

— Вітусю, ти чого? Перегрілась?

— Ох, Соф, до чого тут сонце?! Я давно над цим дума’... Ти ж чуєш, усі тут так... Пора, мабуть, і нам...

— Як це — усі? — Уже й Леська відірвалась від ретельних пошуків.

— Тихше, ви! — кивнула Віта в бік жіночки на шезлонгу. — Вона оно з Києва. А російською ж балака’!

— Але ж вона чудово розуміла нашу українську! Інша річ, коли б не розуміла, тоді...

— А чо’ ж тоді нам у школі каза’, що це ознака великої ввічливості: відповіда’ людині тією мовою, якою вона зверну’ до те’...

Гм, і то правда!..

— А розмовляючи з нами, вона ж на українську не перейшла... Не ввічлива? — знайшлась Софійка.

— Ну, забула, може...

— В ідеалі, — порушила ніякове мовчання Радзи-вілка, — варто знати всі мови й відповідати хоч і японцеві його рідною!.. І проти російської ніхто ж нічогісінько не має! Але не в нашій ситуації, Віто! Не серед українців, яких за століття поневолення так залякали, що вони самі себе досі бояться, зневажають самі себе!..

А свої комплекси — за ввічливість видають.

Розумна вона, ця Леся!

— Причому самі не цінуємо своїх скарбів! Та як хочеш знати, українською мовою захоплюються іноземці! Француз Рембо, наприклад, обожнював українські думи!..

Ух, Леська дає!..

— Це той актор, що грав Рембо? — невинно поцікавилась Віта. Ні, зі статусом дослідниці Софійка трохи поспішила!

— Це поет-учений, Артур Рембо! — терпляче товмачила Радзивілка. — Хоч і той актор, що грав Рембо (наголос тут уже на першому складі), — Сильвестр Сталлоне, теж має в Україні якісь корені. Здається, його бабуся з Одеси, хоч, я десь читала, ніби вона все життя це приховувала — ну, як в українців заведено. Хоч і це — ще одне зайве підтвердження: наша земля — земля талантів!

— Вам то що, — стояла на своєму Віку-куся, — а я з села, мені стидно... І так мене всі за дурну мають, ніхто не сприйманні, Софійка останнім часом таки втратила дар красномовства, бо укотре не знає, що сказати, що відповісти, як переконати!.. Знов товкти про своїх предків-

козаків, які відмовились присягати Катерині Другій?.. Чи про те, як Симиренки — он які успішні й багаті — не відцурались рідної мови, рідної культури та звичаїв! Це тоді, коли в усій імперії української мови, а отже, й України офіційно "не било, нет і бить не может"!.. Чи про те, як ті ж таки передові японці свою мову й свої традиції шанують, лекцію прочитати?

— Отут, Вітко, ти що дурна то дурна, Їй-Богу! — не витримала Радзивілка. — Ти чула, як та тітонька по телефону з кимось цокотіла? Українською теревенила, аж дим ішов! А тут, видно, за роки відпочивання звикла прикидатись, щоб не виділятись, як ото ти! Я

думаю, пробач, що тут півпляжу таких, як ми! Але всі, як сказав би Кулаківський, шифруються, чогось бояться, наче тут їх покусає хто! Та якби всі присутні зараз перейшли на рідну мову, то за хвилину пляж став би україномовним! Чого соромимось, чого комплексуємо? Мені ще бабця-полячка в голову змалку втовкла: пишайся, що ти та, ким народилась! А дядькова жінка, росіянка, ще й додавала: де народилась, там і знадобилась!

От розумнюща, га! Втім, і Софійці свіжа думка підвернулись:

— Альбабарін твій, перепрошую, хоч раз, як-от Кулаківський, ставив щось із себе, хоч раз на общепонят-ний перейшов? Пригадуєш, що він вигукнув, коли я про своїх предків-козаків, які не присягнули цариці, сказала? Респект їм, мовляв, респект! Мовляв, це круто, і що він сам не з підлиз!

— Угу... — по самі кучері почервоніла Віта.

— А вона тут ще про залізо якесь торочить! — вела далі Леська. — Тимур — залізо, а ти?

— А я дурепа... — Віта вже палала, як сам вогонь.

— Ні, ти не дурепа! — атакувала з лівого краю Софійка, — Ти — Вікторія! Перемога — от хто ти! Ясно? А натомість киснеш, як... як... — Софійка тільки рукою махнула.

— Дякую вам, дівча’! — зворушено шепотіла Віта. —Вірите — урок на все життя ви мені зроби’!

— Знайшла!!! — раптом зарепетувала Софійка. її пальці намацали червоно-жовтий камінчик, трохи у формі сердечка...

Всі кинулись розглядати знахідку.

— Це сердолік, справжнісінький! — від здивування тітонька, засапано прибігши від свого шезлонгу, навіть перейшла на українську.

— Вау! Круто! — визнали навіть ті, хто плював на будь-які авторитети, тобто Ірка (ой, треба ж якось із нею таки поговорити!) й Аська.

— Мо-о-онстр! — заздрісно простогнав Кулаківський. — Фартова ж ти, Софко! То коралі в шафі, то медальйони в річці, то старовинні монети, то чудодійні ікони!..

— Ще й із найдорожчих сортів, я в цьому тямлю, повірте! — продовжувала жінка з шезлонга. — Кажуть, магічний камінь, любовний оберіг! Боже, хто б подумав! Не пропали-таки! Через стільки років нищення!..

Софійка з Лесею обмінялись красномовними й переможними поглядами: вони-бо вловили в сказаному не тільки інформацію про каміння.

— Море зализує рани... Справжнє, мабуть, завжди здатне відновитись... Молодці, що не послухались мене, що на своєму стояли, шукали! Правда, мабуть, що хто шукає, той знаходить! — не могла вийти з дива тітонька.

А Софійці раптом спала чудова ідея.

— Любовмий оберіг, кажете? — хитрувато обвела зором усіх присутніх і королівським жестом простягла знахідку леськівській подружці: — Віку-кусю, дарую!

— Та... Я не мо’... Мені не тре’... Я не мо’ взяти... — горіла-палала Віта.

Юрба ж тільки вражено зітхнула.

— Заперечення не приймаються! — Софійка впевнено розтулила Віти ну жменю і втиснула туди камінчик. — Бери, я собі ще знайду, от побачиш!

Ну, хіба що так... Дяк’... Дякую, подруго! — Віку-куся розправила долоню, піднесла її супроти сонця й замилувалась несподіваним коштовним гостинцем.

Сердолік так палко вигравав барвами призахідного сонця, що навіть підкидав зайчика на Софійчину шию, де, здавалось, аж пульсував од радості вчеплений на мотузочку Сашків камінець.

А прибережні скелі, наче у відповідь на те вигравання, раптом зробились і справді блакитні-блакитні. Кок-тебель!

22. знов У порозі

Коли всідалися в автобус, Софійка здивовано помітила конверта, застромленого перед її сидінням. У таких видають замовлення фотоательє. Знахідка радше стривожила, ніж порадувала: всього якихось півгодини тому залагоджено гострі кути між нею і Вітою! Тепер знов щось пояснюй, заспокоюй, відгадуй!..

Але — о щастя! — Віку-куся затримується надворі: ще дехто просить подивитись на сердоліка. Роззирнувшись по салоні (здається, ніхто не бачить: всі узручнюються на своїх місцях), обережно відкрила послання.

То була одна-єдина фотографія. Звичайне море і скелі. Тремтячими руками перевернула світлину. Так і є: напис! Тим самим почерком!

"Сьогодні відпросився, поїхав, знайшов, заплив і сфоткав. Одна з цих скель схожа на жабу, друга на паску. А третя так і зветься: скеля Русалка. Ця кам’яна краля явно не красуня, до тебе їй, як до неба рачки, але, думаю, тобі буде приємно. Упевнений, що колись відвідаєм це місце

удвох. Це зробив сьогодні для тебе і ради тебе. Як і все, що роблю останнім часом. А."

На світлині — вигляд з моря на узбережжя: це ж хлопець мусив не лише втекти від екскурсії і знайти омріяне місце, але й ще й заплисти на чималеньку віддаль! Ще й із фотоапаратом! Лиш море і гористий берег — неба фотооб’єктив навіть не захопив. І на тому гористому зелено-кам’яному березі звелися три скелі. Правіша — наче великодня паска, геть мов посилана цукровою пудрою зверху (певно, морська сіль відклалась і присохла). Біля неї — наче жабка... Чи, може, онде жаба: велика її паща визирає з води? Словом, якісь дві скелі, схожі на жаб. А на відстані — мов повернутий до них жіночий профіль. Чіткі обриси, закопилені губки, з води ніби тягнеться довге волосся... Підборіддячко, звісно, Ірка відразу назвала б подвійним, схуднути "Русалці" не завадило б, але!.. Але тепер Софійка знатиме, що в Коктебельських горах є не лише профіль Максиміліана Волошина (його показували з тераси його дому-музею), ай — її, Софійчиної, можна сказати, тезки-Русалки!..

Отже, нові витівки Альбабаріна? Звісно, його! Адже — сама бачила — п’ять хвилин тому він був в

автобусі, а тоді чомусь із нього вискочив! І зараз я не я і хата не моя — "ввімкнув раму", тобто, згідно з Вадимовим лексиконом, діловито розправив плечі і страшенно уважно розглядає Вітин сердолік, щось зумисне жваво її розпитує. Так, ніби коштовний камінь — вершина його інтересів цієї миті! Ага, так Софійка й повірила!

Гм, чи хотіла б вона поїхати до скелі Русалки з Альбабаріном, удвох?.. Зрештою, що вона про нього знає, крім того, що він — таємний романтик?..

Уже всі повсідались. Алі-баба, звісно, й не дивиться в Софійчин бік. Знаємо таку тактику, сама, коли дуже хвилюється, на об’єкт хвилювання-симпатії оком не поведе, щоб себе не виказати! Втім, Софійка й не

провокуватиме. Клопотатиметься Вітусею: на щастя, дівчина вже трохи оклигала, а як щасливо тулить Софійчин гостинець до серця! Мовби справді здобула ліки від нещасливого кохання! Звісно, Софійка про фотографію не признається!..

Зате сіроокий витріщається, наче в нього сто гривень позичила. Утім, поруч сидить Віку-куся, може, його погляд спрямовано саме на неї? Хай там як, а Софійці до цього діла немає. Вона вбирає очима нові й нові краєвиди. Зліва їх супроводжує море, справа — усе вищі й вищі гори! Ах, що за щастя! Зараз подзвонить Сашкові й поділиться враженнями (звичайно, ж не про світлину)! І хлопець зрадіє, бо останній раз, коли він їй телефонував, Софійка була в музеї і балакати не могла. Передостанній — не чула дзвінка... Учора — була зайнята Генуезькою фортецею і довго не могла говорити! А позавчора... Боже, відколи поїхала, не мала жодної нормальної розмови з Фадійчуком! Треба мерщій виправлятись!

На жаль, нині Сашко поза зоною, і розмова укотре не вийшла...

Натомість потелефонувала рідним і почула аж дві новини! Перша: Пустельник із колегами-художника-ми збирається у якусь творчу поїздку аж до Кореї! Софійка його вже не застане, побачить дядька Сергія не скоро...

По-друге, маленький братик Ростик став ще розумніший і ще кумедніший! За Софійкою він явно сумує: усе показує на змальований Павликом її портрет і приказує, розводячи ручками: "Фійки — ма!", що означає: Софійки — нема. А потім ще авторитетніше заявляє: "Фіка — мо!", і це вже значить, що Софійка — на морі. Отака стисла й змістовна лексика, на заздрість навіть Віку-кусі!

— І ще більше, — продовжувала мама в слухавку, — він полюбив читати "Курочку Рябу", мабуть, через те, що це ти, Софійко, його до неї привчила! І тепер на словах "курочка Ряба" і "знесла курочка яєчко" тато або я мусимо зробити паузу, а Ростик тим часом вимахує рученятами,

наче крилами, й кудкудаче: "Ко-ко-ко-ко!" А після слів "Яєчко впало і розбилось" треба зупинитись, аби він так само, як і при твоєму портреті, розвів руками і сумно вигукнув: "Ма!.."

Любесенький, найкращий у світі братик! В Софійки аж сльози виступили: і від сміху, і від зворушення й бажання обняти-пощипати-посмикати-обцілувати це дороге створіннячко!

Згадала про давно вже нарізані метелики, грибочки, зірочки, сонечка й цифри та букви — "наочність", яку заготувала рік тому, щоб навчати братика різних наук. Наочність та довго не ставала в пригоді: братик усе не виростав, але нарешті, здається, настала пора її витягати з шухляди!

І Чорнобілка сумує — за головною людиною, що її найбільше пестила й любила! Ростик її, правда, теж любить, але аж надто міцно: аби тією любов ю не задавив, кицюня здебільшого переховується на Софійчиній шафі.

І мама з татом скучають, найбільше! Хоч тато й піджартовує, що, мовляв, без Софійки аж незвично: ніхто в хаті не бурчить і не нарікає на несправедливе поводження!

О, як вона, Софійка, їх любить!

Далі мама розпитувала про відпочинок, про харчування, про свіжі враження. Софійка тепер не була така дурна, як уторік під час поїздки до табору. Уже ні на що не скаржилась: ні на твердувату постіль просто на землі в наметі, ні на супи з цибулею, над якими вдома коверзувала і які, виснажившись, поїдала тепер навіть не заплющуючи очей. Подорослішала, що й казати!.. Навпаки, питала про тата, про бабусине й дідусеве здоров’я, про Чорнобілку. Чи не забігав Сашко, врешті-решт!

Сашко не забігав, довелось передчасно закінчити розмову і ще раз йому потелефонувати. Абонент — поза зоною, і Софійка, зітхнувши, решту шляху дивилась у вікно.

23. МАГІЯ МЕГАНОМА

Трохи запізнились із приїздом, тож, порадившись, учителі вирішили навпомацки табору вже не розбивати. Натомість відкинути спинки сидінь і моститись

до сну в автобусі. Народ не перечив — були дуже наморені. Софійка з Вітою хіба що посперечались, складаючи доречну примовку. Нарешті вийшло: "Сплю в автобусному кріслі, приснись, хлопець, мені до мислі". Покихкотіли з такої своєї творчості і провалились у нетривкий неспокійний сон.

Здавалось, після побачених красот і дивовиж уже ніщо не може вражати. Але пейзаж, який розгорнувся вранці перед вікнами їхнього мерседеса, — просто шокував. Ззаду, за напівпустельним степом, — невисокі гори, схожі на місячні кратери. Попереду — піщаний берег, який рвучно переходить у неймовірні камені-черепашники, схожі на дуже дірявий твердий жовтий сир. І простір, і тиша, і знову простір!.. Навіть чайок не знати! Відпочивальників, на відміну від густо затиканого наметами Феодосійського берега, майже немає: лиш ген удалині де-не-де бовваніють нечисленні й невеличкі туристичні стоянки.

Враження — зійшли з космічного корабля на якійсь невідомій планеті!

Навіть море тут інше: здалека смарагдове, а зблизька... Софійка аж скрикнула, коли побачила його зблизька! Все неглибоке дно вкрите водоростями, буро-зеленими, схожими на хвощі!

— Одне з двох, — глибокодумно заявила Ліда Василівна, — це або цистозіра, вона ж кустозейра бардата, або полісифонія, вона ж...

Від того, що Ліда Василівна метається між кустозей-рою та полісифонією, море не менш лагідне й тепле! А вода ж: чистісінька, блакитна, поміж водоростями навіть на глибині просвічується дно й камінці на ньому! І вже за кілька хвилин, полишивши нерозкладені речі в автобусі, вишнопільці зі щасливим вереском бов-тались поміж кустозейрами-полісифоніями. А дехто, як-от Софійка та ще кілька душ натрапили місце, де глибше й без водоростів, із прецікавими химерними кам’яними виступами, ґротиками й печерами.

— Неспроста давні греки вірили, що саме тут, коли спадала вода під час відпливів, показувався вхід у царство мертвих! — намагалась розповідати Олена Гаврилівна, сидячи на камені й блаженно зануривши ноги у хвилі. — Котрась із печер нібито й вела до знаменитої річки Стікс! Зараз ця річка зветься якось по-татарськи...

— Півострів Меганом — найсухіший у Криму! — ревниво перекрикувала історичну Ліда Василівна. — Але, хоч клімат і напівпустельний, флора і фауна тут дуже багата, причому здебільшого та, що вписана до Червоної книги!

— О, тушканчики теж записані в Червону книгу! — згадала наболіле Олена Гаврилівна, — Може, хто хотів би мати цю рідкісну істоту вдома? То я з радістю віддам, бо дочка моя погано спить, коли цілу ніч хтось гризе й шкребеться у клітці!

Вночі шкребеться? То можна клітку й на балкон винести!

— Так-так, згідно з переписом двадцятирічної давності, в Криму й тушканчики водяться! Також десь тут мають бути ялівець високий і фісташка туполиста!.. — вела своєї Ліда Василівна. — А ще — кулик-сорока, жовта чапля, сірий журавель, чорний коршун...

— Це ж привези його сюди — хтозна, чи приживеться? Може, в цій пустелі не знайде інших тушканчиків? — обвела зором "космічні" простори історична. — Сам Одісей тут, якщо не помиляюсь, зустрічався із однооким циклопом!.

— Коршун, до речі, має в народі й інші назви, — сипала знаннями біологічна. — Яструб, коструб, голуб’ятник, рябець, шуляк, скобець...

— Хоч тут і знайдено чимало археологічних пам’яток, зокрема давньогрецьких, вважається, що споконвіку на цьому мисі люди майже не мешкали! Територія здебільшого й сьогодні не заселена. Хіба по периметру, ось, згідно з картою, — Олена Гаврилівна дістала з кишені й розклала на колінах мапу, — мають бути села Миндальне (раніше Арка-Дересі)... Ага, ось, ось воно! Також Багатівка (Токлук). Є!.. Сонячна Долина (Коз) та Прибережне: звалось у татар Кефесія.

— Тут також налічується дев’яносто видів риб, одинадцять яких занесені до Червоної книги України! — Ого, та вчителі неабияк підготувались до поїздки!

— А ще Меганом — дуже таємниче, навіть диявольське місце, — вдарила суперницю "під дих" історичка, вдавшись до сенсацій. — Тут є аномальні кола, які в певні періоди світяться і мають страшенно негативну енергетику, а також тут, імовірно, приземлялись інопланетяни! А ще тут часто маряться привиди й трапляються інші паранормальні явища!

Якщо від почутого по Софійчиній спині трошечки й пробігали мурашки, то їх одразу змивали прохолодні смарагдові бризки! Краса, краса і ще раз краса!..

Насилу повилазивши з води, пішли облаштовувати нове тимчасове поселення і помагати кухарці готувати сніданок.

Коли вишнопланетяни, себто вишнопільчани понаїдались і перемили посуд, звідкись долетіла нова сенсація: там, біля дальнього виступу скель, пірнають з аквалангом! За гроші, звісно, зате дають усе обмундирування й інструктора! І вчитель фізкультури вже навіть пірнув!

Хоч як утримували дітей Ліда Василівна й Олена Гаврилівна (у цьому питанні були одностайні), цілий гурт роззяв та сміливців, серед них і Софійка, рвонули до заповітного скелястого виступу.

Біля інструктора вже витупцювала чи то юрба цікавих, чи то черга за аквалангом. Якраз виряджали на дно когось зі старшокласників, а щасливий фізкультурник жваво давав йому останні напучування ще й із власного свіжого досвіду.

— Що, розкажіть, що Ви бачили? — прикипіла до вчителя Софійка.

— О, не питайте! Все як ото у фільмах Кусто, ще й краще! Отако тобі рибки пропливають, отако — медуза, отако — водорості якісь особливі!.. Ет, хіба словами розкажеш?!. Такі пейзажі точно можуть бути хіба ще... хіба в кіно!

Софійка зрозуміла, що словами справді того не передати, і забагла спробувати й собі. Та коли порівняла ціни і свої гроші... Ох, навіть якби вона кілька разів не спокушалась пахлавою чи морозивом і навіть якби передумала купувати сувеніри (цю приємну процедуру лишила для Ялти), однак би не вистачило!.. Батьки думають, як за дорогу й харчі заплатили, то дитині більше нічого й не треба! На всю мандрівку — такі копійки!.. Втім, голубонька, сама винна, що не брала прикладу з Сашка, не заробляла й не заощаджувала! Словом, скільки гривень у гаманці не рахуй, більше їх від того не стане!..

— Заплатити за тебе? — несподівано почула над головою знайомий голос і відчула чиюсь лагідну руку на своєму плечі.

Сіроокий!!! Він дивився на неї згори вниз своїм фірмовим поглядом — поглядом затишним і водночас чимось аж небезпечним.

Ні! Точніше, на слово не спромоглась, просто різко затрясла головою.

— Як хочеш, діло хазяйське! — байдуже проказав баритон і звернувся до Віти: — А за тебе, мала?

— Ну що, пірнатимеш, Терен-Кущ? — напівжартом рятував трохи незручну ситуацію Алі-баба, поки Віта, мов риба на березі, безпомічно зіпала своїм завше таким балакучим ротом.

Віку-куся питально глянула на Софійку і, не чекаючи відповіді, теж заперечно похитала кучерявою кучмою.

— Що ж, тоді ми з Козирним самі! — зітхнув Тимур, — Ну, хіба ще Кулаківський із нами захоче? Тю, десь його не видно. Вже злиняв.

— Ага, тому і бабла жалко, і страшно! Давай п’ять! — і хлопці серйозно-діловито (чи ховаючи ніяковість?) по-братньому вдарили один одного долонями й наблизились до інструктора.

Дівчата ж, не змовляючись, по-сестринськи хутенько подріботіли скелястим берегом назад до табору. Обох трусило, мов у лихоманці, і на слово й тверезу думку спромоглись аж забившись (наче хто доганяв!) у рідний намет.

— Чо’ ти не погодилась? — передовсім учепилась товаришка.

— А ти чого? — огризнулась Софійка.

— Та я б!.. Я б за Тимуром, хоч на край світ’! Але ж хіба не ясно, що це вони ради тебе підстроїли? А я вже так, за компа’!..

— Мені нічого не ясно! А може, заради тебе? — тремтіла (ще й цей камінь на шиї холодить!), накрившись джинсовою курточкою, Софійка.

— А то я не ба’, як той сіроокий на те’ витріщається! — пхикнула Віта.

— Ага, особливо, якщо поруч — ти! — відпхекнула їй Софійка.

Ясно було тільки одне. Що так завжди! Коли Вадим їй пропонував зайти у кафе чи Сашко збирався сказати щось особливе, спрацьовувала звичайна Софійчи-на реакція: тікати, перевести на інше, уникнути надто несподіваного розвитку подій!

З іншого боку, вони зробили правильно, хіба ні? Чого це вони братимуть гроші в майже незнайомих, ще й у хлопців? Навіть якби позичили, віддавати чим? І взагалі, чи так дуже хотілось їм пірнати в ту страшну глибину?

— Мені то й зовсім ні! — заявила хитра Вікука.

— Отже, ми все зробили правильно! — Софійка відчула, що зігрілась і відкинула куртку: — Ходім купатись?

Уже пірнаючи на своїй мілині й намагаючись розплющеними очима, без маски й аквалангa, розгледіти під водою космічні пейзажі, Софійка згадала, що старшокласника Альбабарін назвав... Козирним! Отже, Козирний і А. Т. — все-таки різні люди? Чи хтось один? Або до неї прихильні обидва, або... Або обидва байдужі! І небайдужі, наприклад, до Віку-кусі! Кому ж тоді дарувались подарунки? І ким?

Забракло повітря, й вона виринула на поверхню. Містичний краєвид пустельного острова мерехтів на сонці, наче лукаво підморгував.

А може, слово "Козирний" сьогодні узагалі причулось?

Пірнула. Пелехата цистозіра-кустозейра, або полісифонія, танцювали серед підводного світу, пухнасто розправляючи гілки-мацаки.

Випірнула. На далекій смарагдовій лінії, де сяйливе море сяйливо переходило в небо, майнуло неначебто щось багряне. Пурпурові вітрила?

Потрусила головою, розсипаючи краплі з волосся. Вітрила щезли. Примарились?

...Як і вся сьогоднішня пригода?..

24.ІРЧШЕ ЗІЗНАННЯ ДРУГА СПРОБА

Коли Софійка ще раз виринула з води, біля неї хлюпалась уже не Віку-куся, а Завадчучка.

— Що за мара? Де Віта?

— Розслабся, все під контролем. Ти ж у курсі, що нам треба побазарити.

— Надіюсь, ти її не втопила?

— Замочила! Ги-ги! Та не парся, кажу: я її на півгодинки нейтралізувала, знайшла їй діло. Щоб не плуталась під ногами. Вона скоро підрулить, то ж давай не будем тягнути. Вилазь, бо точно лускою обростеш і хвостом розживешся!

Софійка вийшла на берег і накрила плечі футболкою. За ці кілька днів устигла здобути красиву засмагу (Сашко вже місяць загоряє біля свого ремонту, а от Пустельник, мабуть, поїде до своєї Кореї геть білий) і вмудрилася не спектись. Може, тому, що у воді перебувала здебільшого не по плечі, як інші, а часом і з головою, і сонячні промені тоді не

діставали до тіла. Може, через люб’язно відданий тітонькою Сніжаною дорогий сонцезахисний крем. Ним ділилася з товаришками, і вони теж не згоріли. Та й учителька й медсестра просто фанатично оберігали-рятували дітей від зайвого сонця.

— Я тебе слухаю, — вмостилася на черепашнику біля Ірки.

— Тут таке діло... — Завадчучка то блідла, то червоніла, і Софійка ледве стрималась, щоб не пожартувати: мовляв, думала, бліднути-червоніти вже здатне тільки її вічно пофарбоване волосся. Але вчасно прикусила язика, бо тоді точно втратить Ірчину довіру.

— Мені тут Аська одну фігню розказала...

Софійка перетворилась на суцільну увагу.

— ...Тоді, коли ти зустріла мене з Вадом у старому парку...

Зустріла — це м’яко сказано! Ірка тоді була в устілку п’яна і майже нерухома. Кулаківський, згадуючи всіх чортів і проклинаючи все на світі, пояснив Софійці, що була гулянка на природі, і що Завадчучка ("ця дурка"), крім того, що пила, себто назюзюкалась (здається, як коза чи корова), ще й напросилась, аби він її провів додому, хоч Ірку можна було тільки нести. Або тягнути.. Тоді ж Вад перекинув свою мороку з хворої голови на здорову, тобто на Софійку й на Софійчину тітоньку Сніжану, квартира якої була неподалік.

Про все це Софійка мужньо мовчала, чекаючи продовження Ірчиної розповіді. А та, здається, знов занепала духом і лиш облизувала сухі уста.

— До речі, — щось намацавши язиком у себе в роті, Завадчучка пожвавішала: — Ти бачила мій діамантик? — і вишкірила бічний верхній зуб: на ньому блищав камінчик.

— Інкрустація! — похвалилась. — Між іншим, зараз це на піку гламуру й крутизни!

— Жаль, що немає моди інкрустувати в мізки, — Софійка вже не могла змовчати. — Була б нагода побачити, у кого вони взагалі є. Ради цього ідіотизму ти попсувала зуба?

— Не попсувала, а тільки трохи надточила! І не для ідіотизму, а для вищої краси! Втім, як то кажуть, нащо перед свиньми діаманти метати!..

— У приказці не діаманти, а бісер, — філологічно уточнила Софійка. А потім зовсім нефілологічно додала: — Я зовсім не маю охоти комусь у зуби заглядати!

Рішуче встала, аби йти геть, але Завадчучка відчайдушно схопила Софійку за руку:

— Сядь, не кіпішуй! Коротше, про той вечір... Думаєш, чого Лізки з нами нема? Бо того вечора вона теж напилась до зелених чортиків... І... як би це пояснити?.. Кілька пацанів... Ну, скористалося цим...

— Вона... втратила незайманість? — перепитала десь вичитаною фразою Софійка й запалала стома вогнями: і від промовленого, і від почутого.

— О, це ти красиво сказала! Не, з незайманістю в неї ще до того... Вона ще раніше хвалилась, що мала якогось кореша... А потім другого... — і собі шарілась Ірка. — Але то ж були шури-мури типу по любові, а це з дуру фраєрнулась... Коротше, вона й сама цього не пам’ятала, та добрі люди роздзвонили... Не, не я, бо я й сама той... у відключці була... Точніше, тоді мене на тій тусі уже взагалі не було — я у твоєї тітоньки від передозу ковбасилась!

— То, може, хтось набрехав? — радісно вхопилась за рятівну думку.

— Нє, свідки стопудові... Але, звісно, ніхто не наробив би шурхоту, якби Лізка після того якогось спаму не підхопила... Чи то вагітність, чи якась болячка — не признається... Та й ми з Аською цілу дорогу з нею лиш есемесками перекидались: не говорити ж про таке вголос! Уже й родаків мусила на вуха поставити, зараз там типу вирішують проблему разом... Правда, перед тим збили доцю, як сама каже, на синю смужку...

Якийсь час мовчали. Софійці відняло мову. Уявляла ровесницю вагітною і ніяк не могла уявити...

— Коротше, западло так западло!.. — констатувала Ірка. — І як тут не закуриш, погодься? Це ще й так чудо, що досі тримаюсь!..

— Отже, тебе вже тоді на вечірці не було? — нарешті перепитала Софія.

— Не було, це точняк, нас із Кулаківським навіть не викликають як свідків. Але я не тільки про це... Я хотіла тебе спитати... Коли ти найшла мене тоді в кущах заглючену... Як думаєш, тоді зі мною нічого такого...

Софійку аж заморозило від жаху, що, виявляється, ще й таке могло бути. Але швидко оговталась, пригадуючи деталі:

— Ні, не хвилюйся! Ти культурно й пристойно лежала в рові під стежкою... — ненароком таки ж підкусила товаришку. — З тобою був тільки Вадим, він волік тебе від самої, як він казав, поляни... І він, пробач, ну ніяк не показував на такого, що тобою спокусився!..

— А, той! Нє, той не по цих ділах! — Ірка зітхнула полегшено. — Він завжди твердить, що з дівками зв’язуватись не збирається, бо це може влетіти у такі бабки, що цілий вік потім батяні їх не відробить!

— Ну, і цього, як його... спаму ж у тебе ніякого відтоді немає? — тривожно зазирала в Ірчині очі під темними окулярами.

— Нє, Бог милував! — жваво захитала головою та.

— Значить, пронесло! — і собі зітхнула полегшено. — Виходить, цього разу обійшлось тільки загубленою мобілкою!

— Підколюєш? — ображено зиркнула з-під окулярів Ірка. — Мобілу мені батьки вже купили другу (я навішала їм лапші про злодіїв у маршрутці), а от що ти маєш на увазі під словами "цього разу"?

і

Софійка опустила очі, бо висловити всі тривоги про ту всю ганьбу нізащо б не відважилась.

— Ти що, думаєш, у мене бував "інший" раз? Тільки це між нами, бо Аська завжди хвалиться своїм мудаком, то і я не хочу відставати. На словах. А на ділі в мене ніколи не було ще цих... ну, стосунків... Та й ти ж знаєш, я Вада люблю...

— Любиш? Ти ж після того, як він тебе тоді зіпхав на мене, його зненавиділа!

— Так, він, по суті, злив тоді мене в унітаз, і я йому цього ніколи не прощу. Але хай собі як хоче, але заміж за нього, падлюку, я колись усе-таки вийду!

— Це і буде твоєю страшною помстою? — не розуміла такої залізної логіки Софійка.

— Хай і так! — презирливо труснула свої тисячу і одну кіску Ірка. — Думаєш, йому зі мною буде мед? Думаєш, не поп’ю з нього крівці й не розведу на гроші? О, ти мене погано знаєш!..

Гм, Софійка справді погано знає... Нічого, виявляється, не знає... Ні про Ірку, ні про життя...

— О, твоя Вікука суне! — пробурчала Іра. — Гудбай, Америка! Але ми вже й добалакали все, що мали. Мені наче гора з пліч, як страшний сон позаду...

— Шкода, що Лізка цього не може сказати про себе! — щиро поспівчувала Софійка.

— Мда, тут ти права... — засумувала й Ірка. — Зате я такого фуфла вже точно ніколи не пожену, до такої капецної ситуації себе ніколи не доведу, навіть нічого подібного не допущу!!!

— Я вірю тобі, Ір! — гаряче стисла її долоню. — Ну все, бувай!

— Пожди, я ще щось... — стисла і Софійчину долоню Ірка. — Дяки тобі... Ти розвіяла мої найбільші страхи... Я більше нікому не могла злити цієї інфи...

Навіть Асьці... Тільки це між нами, січеш?

— Звісно, між нами! — спаленіла праведним обуренням.

— Та ша, ша: я знаю, що ти френда надійна, не здасиш!

Софійка вже рушила назустріч Віті, як Завадчучка знов погукала:

— Стривай, а можна ще одне спитати?

— Що?

Ірка підсунула на чоло окуляри, і в її очах заграли звичні бісики:

— Як там твій дядечко, красунчик Пустельник?

Тьху! Так і знала, що цей телепузик щось вивергне

на прощання!

— Тільки розлучиться — дасиш знати! — затремтіли від реготу косички навпроти сонця й морського блиску.

25. ФЛОРА І ФАУНА

Розмова з Іркою не йшла з голови й тоді, коли разом з Вітою, Лесею і Дмитриком вирішили прогулятись півостровом. Іваненко захоплено розповідав, як він щойно пірнав з аквалангом, а Софійка думала про Ліз-чину пригоду. Книжок про таке перечитала чимало, і з мамою не раз говорила. Про те, що в чотирнадцять років уже можна й народити... Хоч уявити Лізку (як і себе) матір'ю... Ні! Але й аборт, надто перший, тітонька Сніжана казала, особливо небезпечний. А мама взагалі проти абортів: як би, мовляв, жили ми зараз без

Ростика? Та він у снах би приходив, сумним ангеликом прилітав би в найбезтурботніші моменти життя й не давав би спокою! Узагалі — як без нього, без його перших зубчиків, без курочки-ко-ко-ко, без ясних оченяток? Звісно, ніяк! Родити треба, нікуди не дінешся. Але ж яке те маля в Лізки народиться, якщо били її батьки, як мовить, до синього? Якщо пила-курила вона, і ті хлопці (бр-р-р! — подумати гидко і страшно!), татусі так звані, нетверезі були? А якщо й не вагітна, лише підхопила яку заразу... Ну вилікується, звісно, але жити з цим — як? Мабуть, так і жити. Поміняти усе в житті, почистити, якимись добрими-добрими вчинками позакривати всі чорні діри минулого...

— А в Карпатах! — розповідав про щось Дмитрию — Ми з татом як ходили!.. На Говерлі, з того боку, де президенти не ходять, пляшок, сміття! Ще на одну Говерлу набереться!

— А я лиш бачила ролик по теле’, як річку перегатили, аби пластик затрима’, бо вже сусідня країна цю, як її, ноту протесту заяви’, що з карпатської річки до них сміття пливе, — додала Віта. — То як показа’!.. Води й не видно: гора пляшок!

— Первісні люди, що тут скажеш! —зітхнула Радзивілка.

А, це вони про пластикові пляшки, які то тут, то там, гнані вітром, торохтять по степу! От тобі й сучасне перекотиполе — милуйтесь, поки не трапляються обіцяні Іідою Василівною фісташка і ялівець!..

Ой, нарешті! Он за каменем квіточка якась: лазурова, як її черевички!

Підбігла, щоб нею помилуватись і побачила синій пакет!

— Чому?! — нарешті спромоглась на слово й собі. — Чому кругом така краса, а люди такі свині?!

— А но в Леськовичах на Крайньому ставку (це не той, що біля замку) завжди було повно лебедів, а від-ко’ один скоробагатько узяв ставок в оренду — всіх повідстрілював, щоб, бач’, риби не жерли?!

Леле, це ж чи не родичів тієї лебідки, що згоріла живцем у гнізді? Почуте остаточно струснуло Софійку й повернуло до реальності. Вона пірвала того чортового пакета й аж люто почала збирати в нього пляшки! Цю, і ту, і он ще ту! Хоч трохи! Хоч на краплю чистіше стане на цій латочці світу! Якщо й не стане, то...

То бодай на душі не так тяжко буде, не так соромно за всіх двоногих тварин!.. Ні — тварюк!

— Соф’, сьодні великий празник — Зеле’ неділя, робити гріх! — зауважила Віта.

— Отже, рвати всяке зілля, аби посвятити його в церкві й заквітчати ним хату — не гріх, а прибирати, аби тому зіллю хоч трохи чистіше рослося — гріх?

— На жаль, усього півострова не приберешь! — обережно вступив Дмитро.

І даремно, бо роздраконена Русалка просто-таки вибухнула у відповідь:

— Вже краще наївно, хоч і безрезультатно, пробувати врятувати світ, ніж у чотирнадцять років обрости черевцем... Ну, маю на увазі — моральним або пивним черевцем і скептично на все попльовувати!

І цю пляшку, й цю целофанку, і цей пакет!..

Чи то ця міні-промова, чи то Софійчине завзяття так вплинуло на друзів, що вони теж неквапно побрали кульки й заходилися вкидати у них сміття. Утім, хай би лиш спробували не вкидати! Наслухались би такого!..

Краєвид і справді почистішав. Софійка потроху заспокоювалась і роздивлялась довкола уже не тільки з прицілом на пластикові пляшки. Ох, недарма Олена Василівна казала, що "Меганом" означає "Велике

поселення"! Тобто поселень тут, може, й не було, але що велике — точно-точнісінько!.. Щось і про згаслий вулкан Карадаг (хоч би не прокинувся, поки вони тут!) говорила... Степ і степ, з пустельними хребтами на горизонті! Сонце — хоч і призахідне — шмалить немилосердно, і від того пейзаж наче іще безмежніший!

От би зустріти-таки в цьому безмежжі тваринку чи пташку! З отих куликів-сорок, жовтих чапель або чорних коршунів!.. А то вже стільки всього цікавого побачили, стільки побачили всього такого, чого бодай і

не бачити (саме підбирала чергову пляшку), —а тварини якоїсь екзотичної — жодної!

До табору повернулась із повним мішком сміття, але хоч із трохи меншим тягарем на серці. Якось знов почало віритись у казку зі щасливим кінцем, бо так же не може, так не мусить бути!..

Повикидали свої знахідки в сміттєві баки, позмивали в морі пилюгу й бруд і розбрелись хто куди. Ну, Софійка, звісно, ще разок скупнулась, і аж як покликали до вечері, полізла в намет переодягнутись у сухе.

Вже готувалась ускочити у вечірні джинси, витягнуті з купи одягу в кутку намету, як зненацька по нозі прослизнуло щось слизьке і вогке.

...Здається, збулась омріяна зустріч із якоюсь тваринкою...

26. змія

— А-а-а-а-аааа!

Софія кулею вискочила з намету.

— З-з-з-змія-а-а-а!!! Та-а-а-ам, за рюкзаком...

Уже опинившись на безпечній відстані, гарячково натягнула джинси (оце була б ганьба, якби, укушена, там, у наметі, без них і вмерла!) і продовжувала тремтіти й тихенько голосити-завивати:

— З-з-з-змі-і-і-ія-а-а-а...

— Та ну, може, здалося? А ти хоч ціла? Точно не вкусила? — співчутливо обступили однокласники, які теж іще не встигли піти до столу.

— По ноз-з-зі... От-т-т-так-к-к-ко пр-р-р-роповз-з-зла...

Лякливо позиркуючи в тамбур палатки, всі підтримували Софійку у тремтінні й голосінні.

— В когось є ліхтарик?

Дівчинкою так трусило й тіпало, що вона не одразу второпала, що сіроокий старшокласник-баритон зовні спокійно, без паніки, повільно поліз у намет.

Ледь помітне коливання брезентових стінок і майже невидне тьмяне рухливе світло виказувало, що хлопець обережно нишпорить між речами. Лелечко, там же так і валяється Софійчин мокрий купальник! Знов оганьбилась перед тим ашником!

— Під спальником, під спальником дивись! — підказували найбільш небайдужі.

— Я вже послала по фізрука і медсестру! — де не взялась Ліда Василівна. — Без паніки, друзі, тільки без паніки! То може бути мідянка, найменша кримська змія! Вона з сімейства вужів, тому неотруйна!

Біологічка не знала, що змія в наметі не сама, а з її підопічним. Тому спокійно розвивала свої теорії: — Може також бути полоз леопардовий. Ти, Софіє, не бачила на змії таких коричневих плям і смуг із чорненькою облямівочкою?

— Воно... чорне... з-з-здається...

— Шкода, а то полоза вважають найрідкіснішою і найкрасивішою кримською змією, ба, навіть і України! А чорною могла бути степова гадюка! Це єдина отруйна змія в Криму!

Від сказаного всім глядачам одібрало мову, і тому ніхто навіть не запитав, яке розмаїття латинських термінів і народних назв мають ці полоз леопардовий, мідянка й гадюка.

Хвилини повзли неймовірно довго. Здається, іще повільніше, ніж самі гади. Ліда Василівна озиралась за фізруком, а старшокласник десь там, у наметі, полював на непрошену гостю.

Надійшли фізрук і медсестра, за ними, дожовуючи, відірвалась од вечері Олена Гаврилівна, й почали обговорювати:

— Дівчата, як це ви намета ставили? Дивитись же треба!

Софійка, Віта й Леся перезирнулись. Дивитись? Вони дивились на море, яке манило свіжістю після мульких автобусних сидінь, а на кам’янистій землі що цікавого? Та й були ще сонні...

— Або герметично зашнуровувати, як виходили! Вона тоді могла заповзти!

Та наче шнурували!.. Втім, як про аквалангістів почули, то ясно, що не до того було!

Сварись, не сварись, а треба якось рятувати ситуацію.

— Може, їй на дудці заграти? Як у документальному серіалі "Незнана Індія"? — резонно запропонував фізрук.

— О, замість дудки, можем щось підібрати на мо-більнику! — підхопив ідею хтось із хлопців.

— Може, краще зібрати намета, а вона потім сама втече? — не менш слушно пропонувала медсестра.

(Ой, тоді Софійчин розкиданий купальник потрапить під ще ширшу глядацьку аудиторію!)

— А якщо на нас кинеться? — запротестували дівчата.

— Мої вдома вчора тушканчика по хаті сачком ловили, коли він клітку прогриз і вискочив! — докинула Олена Гаврилівна. — До речі, якщо комусь треба у господарстві тушканчика, можу подарувати, безкоштовно!

— Прогриз і втік? — перепитав хтось із учнів.

— Атож, сачком так і не зловили! Вже й зітхнули полегшено, а сьогодні вранці його сусіди принесли, він у їхню квартиру попід бетонною стіною нору прорив... І поскаржились, що, бачте, в них у хаті було повно одягу, а тепер стало повно вати... Наче їх у школі не вчили, що тушканчик яку ганчірку не вхопить — вмить розриває-перетрублює собі на підстилку для гнізда!.. Тепер ще й за ремонт платити... Але змія ж не стрибає на два метри в довжину, її й сачком можна спробувати!..

— Але ж сачка ні в кого нема!

— А може, покиньмо тут цей злощасний намет і розбиймо табір на іншому місці? А дівчатам скинемось грішма і в найближчому населеному пункті купимо необхідне! Ночувати розселимо по інших наметах! — Ліда Василівна не переставала показувати себе майстром найсміливіших теорій.

Не встигли дівчата запротестувати проти такої наруги над їхніми речами (не те що пурпурових вітрил, лазурових черевичків і камінчиків — кожної дрібниці шкода!), як сіроокий так само повільно, з гідністю, але наче аж недбало вибрався з намета, міцно тримаючи налякану змію за шию.

— А-а-а-а! — запищали, відскакуючи, дівчата.

— Є!!! — переможно зарепетували хлопці.

— Ледве знайшов! Ховалась, зараза! — вдавано байдужо пояснив баритон.

— Андрію?!? Ти був... ти був там?! Поки ми... — звереснула Олена Гаврилівна і, закотивши очі, важко зсунулась на землю. Софійчин досвід із музейницею підказував, що історичка зомліла, однак по склянку води бігти було нікому, бо фізрук і ботанічка теж були в повному шоці.

Зате в дітей реакція спрацювала миттєво: фотоапарати й мобілки вже блискали об’єктивами, фіксуючи рятівника з гадюкою, що роззявляла пащу й зловісно миготіла роздвоєним язичком у його руці.

А декілька ще кмітливіших парубійків уже стояли з каменюччям напоготові.

— Не вбивайте! — отямилась Софійка. Вона мало не вигукнула читане в якійсь п’єсі: "Я її прощаю!", але хватило розуму обмежитись прозаїчнішим: — Віднесіть далеко-далеко й відпустіть, вона не винна, що вона... змія!..

— Покажи куди віднести й де відпустити! — сірі очі спідлоба вже дивились звично насмішкувато.

— Андрій! Він же міг... Нас же за те могли... О, не дай, Боже!.. — почувся мало не з царства Аїда хрипкий голос Олени Гаврилівни.

— Вона і є!.. Гадюка отруйна!.. — поблідлими устами шелестіла Ліда Василівна. — У неї зуби... Яд не в язиці, а в зубах, обережно!

— Ну, знаєш! Це крутіше, ніж у реаліті-шоу! — вітально потискував старшокласникові вільну від змії руку фізкультурник.

— Мда, мандражорчик був ще той! — уперше за весь час подав голос Кулаківський. — Але якби ти скреати-вив і якось її вирубив, було б, знаєш, трохи кайфовіше!

— Ой, так! Ходімо десь її викинем! — спохопилась Софійка, не забувши повним зневаги поглядом розмазати по ракушняку нікчемного мандражорчика-ма-жорчика (і що тільки вона колись знаходила в цьому Вадові?).

Указуючи напрям і все-таки з осторогою позиркуючи на гадюку й тримаючись на відстані, Софія подріботіла (в ногах дрижаки, наче після ста присідань на фізрі) кудись у бік степу. Сіроокий (отже, він звався Андрієм? Зовсім заплуталась у його іменах!) із гадюкою в кулаці широкими неквапливими кроками рушив слідом.

За ними поспішили вчителі (крім Олени Гаврилівни, яка сиділа просто на землі й обливалась водою з принесеної кимось пляшки), медсестра з джгутами для перев’язки напоготові, Дмитро з Лесею, Алі-баба (ну, звісно ж, хіба він відпустить Софійку з чужим хлопцем саму?), Віта й ще кілька вешників. Намагались додивитись небезпечну пригоду до її щасливого завершення.

— Боже, як вона туди залізла? Як ти її знайшов? Як ти не боявся? — не так питала, як вибалакувала зашпори від пережитого.

Щось безперестанку навперебій говорили й фізрук та Ліда Василівна. Здається, вони на всі заставки лаяли відчайдуха й розповідали, на яку небезпеку наражав себе і всіх.

Андрій, трохи невдоволено оглядаючись на цей кортеж, тільки здвигнув плечима:

— Ще трохи поговорите — й понесу її туди, де взяв!

...Ну та й не герой же, га? Ні, Сашко, звісно, теж попхався б куди завгодно, аби порятувати свою Софійку, але, по-перше, трусився б, мов осиковий листок, а по-друге, не зробив би це так ефектно, так...

Ох, Боже, дай розуму й розсудливості, щоб усе це усвідомити й спокійно сприйняти!

Змію було врочисто винесено на скелю й ще урочистіше спущено в кущі на якійсь приступці внизу. Ми тебе відпустили, то й ти, гадюко, назавше дай людям спокій!

Назад ішли тихо. Софійка чомусь згадала розкиданий купальник і решту шляху соромливо мовчала.

— Мені просто підфортило, визнаю! — герой нарешті узяв слово. — Зо два рази доводилось виловлювати гадів у наших походах, — кивнув у бік фізрука.

— Щось не пригадую такого! — похитав головою фізрук.

— Бо то все траплялися звичайнісінькі вужі, не було про що й говорити!

— Якби гадюка тебе вкусила, то теж навряд чи ми зараз би тут говорили! — підколола Ліда Василівна.

— Добре, винен! Каюсь! Закрили тему! — різко обірвав хлопець.

Повертались мовчки. Вже біля табору, шаріючись, зважилась підступити ближче до свого рятівника й видавити із себе "дякую". Але що те "дякую" додало їй чергового сорому, бо прозвучало наче "ква-а-ак", то

на люди більше й не потикалась. Навіть вечеряла окремо, добре, що Ві-ку-куся подбала про кашу і чай для подруги.

— Ти гля’, що ро’! Ти гля’, що ро’! — захоплено приказувала Віта.

— Слухай, Віт, кажи вже щось конкретне, бо в тебе наче запис заїло! — буркнула Софійка.

— Та що каза’? Ба’, на що він пішов ради те’?!

— Ради мене? — раптом Софію пронизав серйозний сумнів. — Намет так само мій, як і твій!

Перед сном ще десять разів обдивились своє брезентове мешкання і старанно зашнурували його зсередини. Довго дослухались до всіх шиплячих-свистячих звуків, поки нарешті все розчинилось у шумі хвиль і мареві снів. Зі стрибучими тушканчиками, страшними гадюками та сміливими сіроокими принцами. Але оскільки примовка цей раз вийшла трохи незграбна ("Сплю у звільненому від змії наметі, приснись, мій коханий, де ти"), то хтозна чи можна тим снам довіряти?

27. ЗНОВ У порогу

Історія з гадюкою, як, до речі, й несамовита спека та брак води, спричинили до того, що наступного ранку вишнопільці згорнули свій табір і рушили з Меганома на два дні раніше, ніж планували. Шкода, зате до Ялти ще на крок ближче! А в Ялті — гори, пальми, цілюще повітря! Недарма ж там лікувались (мама перед поїздкою Софійку трохи напакувала інформацією) Леся Українка, Василь Доманицький, працював Степан Ру-данський, бували історик Микола Костомаров, педагог і композитор Петро Ніщинський, письменники Яків Щоголів, Амвросій Метлинський, Дніпрова Чайка, Іван Карпенко-Карий!..

Це ж під Ялтою — маєтності графа Воронцова, якому Катерина Друга віддала в рабство Степана Симиренка, покаравши за непокору. А потім уже Симиренко-молодший помстився тим, що став головним

конкурентом графа в цукровому бізнесі... Цікаво побачити на власні очі якісь доріжки з тенет недавно особисто пережитого й майже розплутаного Софійкою лабіринту!

Кількома словами перекинулась по мобілці з мамою, звісно, про гадюку ні слова, — про неї уже вдома, коли все буде позаду. Сашко знов поза зоною, хоч учора, поки тривала змііна історія, дзвінків від нього аж п’ять пропущених.

Дорога міняється, більшає зелені, вищають гори.

Гм, чудернацькі тут і в усьому Криму назви поселень! Точніше, не так чудернацькі, як, навпаки, на один копил! Леніне, Фрунзе, Дачне, Октябрське, Южне, Прав-дине, Гвардійське, Геройське, Виноградове, Передове, Нове, Щастлівоє...

— Колись більшість цих назв були татарськими, — ніби вгадала Софійчині думки Олена Гаврилівна. — Але в радянські часи татарів повиселяли...

— Як повиселяли? І татарів також? — не втрималась від здивування Софія.

— О, ще й як! Так-от, коли їх силоміць звідси вивезли, кинулись нищити будь-які сліди їхнього перебування, заодно й усе кругом перейменовувати. Оці всі Октябрські-Южні — колишні Султанівка, Юзкуї, Чалбаси, Розенталь, Кючок Таракташ... Між іншим, помітили: остання назва звучить схоже на "тушканчик", хоч і означає Мале Жабеня!..

— А ще — село Шейх-Мамай, де поховано Мамая: воно тепер Айвазовське! — додала дещо і з власних пізнань. Про тушканчика, на жаль, додати поки що нічого не година: розмова з мамою про це непевна й не телефонна, хай ще потерпить його в себе родина Олени Гаврилівни, а там, як дасть Бог, станеться диво, і Софійчина мама дозволить...

— Атож, — учителька якраз не про тушканчика, а знов про слова: — Також зникли єврейські, шведські, релігійні, козацькі назви: Найдорф, Арнаутка, Янголи, Хрестовоздвиженка, Прогної, Британи, Шабо...

Ох, правда, що слова так само народжуються, страждають і вмирають, як і люди! Правда, що в словах — історія!..

— За такою логікою навіть дивно, як ніхто не забанив мого прізвища!

Це сказав... Альбабарін, який, виявляється, вмудрився обмінятися місцем з якимось ашником і сидів тепер простісінько позад Софійки!

— Ой, ти вже тут, Альбабаріне? — здригнулась усім пишним тілом від несподіванки й Олена Гаврилівна. Правда, оклигала вона вмить, бо відразу скористалась із появи свіжого слухача: — Аз твоїх родичів часом ніхто не мріє завести собі...

— ...Тушканчика? — Альбабарін, виявляється, і тут у курсі. — Ні-ні, дякую, у нас уже є хом’як!

— Жаль, бо то дуже симпатичний тушканчик! — зітхнула історичка.

І вже лиш тепер, заднім числом, Софійка второпала, що "бан" — це англійською заборона, а банити — значить забороняти, і Алі-баба, він же Тимур, підтримує їхню розмову про переінакшення назв та імен!

— Атож, і твоє, і моє прізвища погано вкладалися в прокрустове ложе радянської логіки! — це вже озвалась Радзівілка. Ох, розумнюща — і квит!

— А в діда моєї мами хоч і було наче звичайне собі прізвище Вишня, а й те в життєвих перипетіях ненароком помінялось на "Ягода"! — Софійка теж не ликом шита!

— Прикольно! У тебе, Софіє, взагалі, як бачу, бомбезні предки! — ой, Алі-баба пам’ятає ту фразу про козаків,

яку вона сказала йому біля Генуезької фортеці! Явно не байдужий до її розповідей, а отже… до неї самої?!

— А ще класно мати прізвище Терен! — як же правильно, як делікатно Тимур зачепив увагою і Ві-ку-кусю, адже та сидить, усіма забута й червона, як рак, від своїх дурних комплексів і такої ж нерозумної закоханості!

— Атож, терен є терен, не треба ні під кого підроблятись! — підбадьорливо потисла подружчину руку Софійка.

— І завжди цвіте! — може, не надто дотепно, але ж пожартував Тимур.

— Ага, і теж ягода! — спромоглась на усмішку й Ві-ку-куся і ще більше зашарілась.

Засміялись. Веселість об’єднала, і всі перезирнулись, і Софійка оглянулась на Тимура. І мабуть, теж природно, що… Що при цьому ненароком своїми блакитними очима зіткнулась із очима сірими! Старшокласник Андрій теж не дрімав і стежив за веселою компанією із автобусної гальорки!

За компанією чи за Софією?.. За Софією чи — за Вітою?..

Як би там не було, а деталі веселої розмови, як і красу навколишніх краєвидів, Софійка після того ловила вкрай неуважно.

28 НАД ПРІРВОЮ

Наступні назви куди цікавіші: селище Зеленогір’я, урочище Панагія (схоже на Емігея!), річечки Панан’ян-Узень, Арпат і Ускут — суцільне диво й краса! Перш

ніж розбивати табір, вирішили залишити речі в автобусі і навідатись до якогось унікального озера з назвою не менш прекрасною: Смарагдове. А ще — до водоймища з природними каньйонами, порогами, джакузі, каскадами, зі штучними підвісними сходами, повітряними мостами й тарзанками! Звісно, всі жваво рушили вслід за невеличкою групкою туристів: кому не хочеться побачити видатного озера?

Скелі тут прямовисніші й химерніші, хащі — густіші й зеленіші, стежки — загадковіші й романтичніші. Море тепер видніється далеко внизу, і то лиш крізь скелі та віття. Навіть погода інакша: сонце, а зовсім не жарко. Ось уже якесь озеро — ні, це ще не Смарагдове, це рукотворне, а над ним — троси, щоб перебиратись на протилежний берег. Але на троси нікому не дозволили: спершу Смарагдове, тоді все інше!

Онде на вершині, гляньте, — дві біленькі кізочки! Дикі, чи що? Ой, а ось у долинці — кізочок ціла зграя: сірі-білі-волохаті, ніколи ще так багато зразу не бачила!

— Ма-а-алако козьє, віно кізільє, пірожкі горя-а-ачій! — О, тут місцеві мешканці живуть торгівлею і покладають надії на туристів, що вдієш?

— Малако кізільє, віно ко-о-озьє! — перекривляє Кулаківський. О, і він той самий, куди подінешся?

Озеро все не показувалось, і в нетерплячці Софійка пришвидшувала крок. На грудях так само прискорено калатав почеплений на шнурочку Сашків камінчик, ніби підганяючи дівчинку. Ото буде гарно, коли саме вона, Софійка-русалонька, перша натрапить на омріяне водоймище!

Шльопанці вже давно теліпались на поясі: аби не розгубити, їх довелося зняти й просилити в пасок від шортів. Легко й спритно перестрибуючи з каменя на

камінь, здіймаючись усе вище й вище, Софійка раптом уперлась у суцільну кам’яну стіну: далі нема куди. Унизу простяглися стрімкі скелі, заліснені гори й добрячий шматок лазурового неба з ледь помітними пір’їнами хмар. Краса — несказанна, проте як же тепер... Ой-йой-йо-о-ой!..

Ой люба розумнесенька Ві-ку-кусю, яка вирішила перечекати внизу! Ой мамо, тату, Ро-о-о-стику! Ой пресвітлі душечки предків Щербанівських, ой свята іко-нонько з Вишнопільського музею! Ой Господоньку-Бо-о-оже! Ой, а як же тепер спускатонькатись наза-а-ад?

Мов на підтвердження, з-під босих ніг висковзнуло кілька дрібних камінчиків і, подзенькуючи, пострибало в прірву.

Але, мабуть, Софійчині молитви таки почуто, бо цієї хвилини — ні, не з небес, а знизу — пролунав рятівний баритон:

— З’їжджай по камінню, я тут піймаю!

Андрій? І тут звідки взявся? Прилипла до кам’яної стіни, аби не звалитись у прірву з несподіванки. Але робити нічого, слухняно й обережненько всілась на схил. Трохи посовавшись-повагавшись, ще раз глипнула навкруги. Ні ліпшого виходу ніхто не пропонує! І — поїхала, наче по дитсадківській ковзанці. Приземлилась просто в обійми юнака, що стояв на вузькій приступці скелі. Утім, приземлилась — надто

оптимістично сказано. У кращому випадку прикамени-лась: земля ще була ген далеко.

— Я бачив, що ти рвонула до самісінької вершини, — хлопець ще мав силу жартувати. — Рушив за тобою, але далі навіть я вже не ризикнув!

Здається, її серце калатає на всю околицю. Вона досі тремтить і відсапується, вчепившись однією рукою у свого рятівника, а другою за якийсь кущик. Скеля під

ногами така ж стрімка, але падати з неї удвох буде принаймні веселіше...

— Що, перелякалась? — він міцно, надто міцно (хай яка небезпека їх єднає, але Софійка все одно відсторонюється) обхоплює її за талію. — Ні, це ж попхатись на таку висоту! Ні страховки, ні спорядження! О, замість кросівок шльопанці, дуже розумно! Добре, хоч додумалась прив’язати, бо межи цими скелями ніякий принц їх не позбирав би!

Принц? Софійка мало знову не посковзнулась. Коли вона згубила черевичка на бруківці у Феодосії, саме він їй набивався у принци!

Та не встигла навіть зашарітись, як ізгори сипнулась чергова порція каміння. Якась величезна тінь зметнулась над ними, перекрила сонце, за нею — друга...

Зойкнула, вчепилась у рятівника вже мертвою хваткою і ледве стрималась, щоб з переляку не вткнутись лицем у його плече.

— Орли! — від несподіванки якимось горловим шепотом сповістив юнак.

Несміливо підвела голову і побачила двох здоровенних птахів із широченним розмахом крил. Орлів бачить уперше не лише в цьому

сезоні, а й у житті. У парі, отже, радій, Софійко... Птахи, роблячи кола в повітрі, віддалялись одне від одного.

— Ти, мабуть, потривожила їхнє гніздо!

Вдивились угору. Десь там, під самими хмарами,

скелястий виступ укритий білим посльодом, як у лелечій колонії Білокрилівського лісу. Утім, якби лелеки чи бодай якісь голуб’ята, було б трохи романтичніше...

Прірва під ногами, гніздо й орли над головою... І сіроокий принц у міцному дочіпку. Пригодка — куди там Смарагдовому озеру!..

29. ЩОЖДАЛІ?

Ні, вона таки русалка! Водяна, морська, лісова чи навіть польова, але точно русалка, а не яка-небудь літавиця чи повітруля! І вже тим паче не скелелазка! Цікаво, а цей, хто зараз іде з нею поряд, за чию руку мусить час від часу триматися (лиш у крайньому разі), — він хто? Той, що в скалі сидить, який ото заманив до себе нещасну Мавку з "Лісової пісні"? Перелесник, що ту Мавку зваблював? Чи, навпаки, вічний рятівник (Мавці такого не трапилось)?

— Хто ти? — так прямо й запитала, коли вийшли на рівнішу стежку.

— Як хто? — юнак, здавалось, був прикро вражений, — Ти що, досі не знаєш? Ну, даєш! Андрій я! Андрій Туз! Пацани мене ще прозивають Козирним: ну, нік такий, чи псевдо по-твоєму!

Андрій Туз? Він же — Туз Козирний, він же — "А. Т."! Он воно що! Альбабарін, отже, тут ні до чого?

— Ну, знаєш, це перший раз мені такий облом, — ніяк не міг подолати розчарування Андрій. — Як правило, дівчата ду-у-уже добре знають, як мене звати!

Така самовпевненість трохи кольнула Софійку, тому довелось одрізати:

— А я не правило, я — виняток!

— Ну, це я помітив...

— А ми так вийдем, до речі? — зіскочила зі слизької теми і зупинилась перед роздоріжжям.

— Ми так вийдемо не до речі, а до своїх! — Дотепничає!

Назустріч їм уже біг фізкультурник, а внизу на них накинулись і Ві-ку-куся, і вчителі.

Розпалився навіть цілий диспут на тему "Як можна було вести дітей нерозвіданим маршрутом і хто за це має відповідати". До того ж, як з’ясувалось, озера ви-шнопільці так і не знайшли. Очевидно, вчителі перед мандрівкою нахапались неправдивої інформації.

Вирішили вертатись до автобуса й підшукувати місце для стоянки. Софійка з полегкістю перестала бути центром уваги й затесалась між однокласників. Більше вперед не вириватиметься, отак собі посередниці, як усі!

— Ох, Софко, розколюйся: чого це ви з Козирним усамітнювались? — прошипіла, гадючкою тернувшись об Софійку, Завадчучка. Ні, не брехав Андрій, що всі дівчата його знають!

— Я ні з ким не усамітнювалась, просто хотіла до озера вийти першою!

— Гарний прийомчик, щоб пацика закадрити, хвалю!

— Іро, я вже давно помічаю, що тобі аж двоє очей — завелика розкіш! — вдавано загрозливо потягнулась нігтями до Ірчиного обличчя.

— Та добре-добре, ніхто ж не проти! Та й пацунчик же який — м-м-м! Пальчики оближеш! Бомба! Куди тому твоєму здихлику Сашкові!

— Боюсь, що зараз у твоєму роті може поменшати на один діамант, із зубом разом!

— Ой, не прикидайся чайником! Типу сама не січеш, що чувачок крутий, повний комплект і суцільний престиж, так би мовити!

Невже Ірка права? Справді: високий, спортивний (ах, куди худенькому Сашкові чи товстенькому Павликові!), популярний (для самого Альбабаріна він авторитет, а крутячок Вад і новачок Дмитрик узагалі відпочивають!), значно старший (ах, куди всяким неповнолітнім Фадійчукам, Іваненкам і Кулаківським разом узятим!)...

— Лізка й Аська колись за ним помирали! — вела своєї Завадчучка, хоч згадка про Лізку зараз була навряд чи приємна і їй. — Аську аж покоробило, як вас удвох побачила!

— То хай забирає, хіба я держу? — ні, тікати від цієї упирки до Віку-кусі чи Лесі, бо добалакаються!

— Ну чогось же його на тебе заглючило! Від гадюки урятував... Хоч, пардон, тупо не врубаюсь, що він у тобі знайшов! Дрімуча провінція!

— Іро, благаю тебе: слідкуй за своїм Вадимом, бо ще десь штани загубить у хащах! Він же і городський, і столичний, до провінційних стежок не звик!

— Штани загубить або в штани наробить! — мимо якраз випадково (чи не випадково?) проходив Альба-барін, а йому тільки дай нагоду познущатися з сердеги Кулаківського!

— Що ти на нього в'їдаєшся? — орлицею кинулась на Тимура Завадчучка. — Зшизів на тому Вадові!

— О, а ти чого стартуєш? Він тобі хто?

Здається, розгортається маленька буря. Софійка скористалась моментом і залишила гарячу парочку. Бо справді має над чим подумати. Висновки чітко в'язались один до одного. Отже, на останній день народження вона витягла з поштової скриньки листі-вочку без конверта-адреси: "Кайфую від премудрих і прекрасних. Козирний Туз". Тоді зовсім не сприйняла її всерйоз: у всіх були надто свіжі спогади про русалку з Білокрилівського лісу, і Софійка вирішила, що то якийсь черговий Росавин шанувальник ненароком переплутав її скриньку з сусідською.

...Потім на її електронну адресу надійшов лист. "Привіт, Русалко! Запав я на тебе, от і скучаю. Обізвись! Чекатиму з нетерпінням! Я тя лафф!", підпис — "Тиг Ковугпуі". Тоді й листа сприйняла як помилку.

І аж коли в день останнього дзвоника отримала есемеску: "Прекрасних і премудрих вітаю з закінченням навчання! Бажаю цікавого і дуже-дуже класного літа! Козирний Туз", — повірила, що той невідомий Туз цікавиться не ким іншим, а таки нею. "Премудра" — обіграний переклад з грецької саме її, Софійчиного, імені. "Прекрасна"... Ну, це, звісно, трохи перебільшено, але... Але як же приємно, Господи!

Нині — пурпурові вітрила, світлина коктебельської русалки, гадюка, орли...

Прикрила долонями палючі щоки і... знов наткнулась (он леле, мало не зашпортнулась об камінний виступ!) на його пильні-пильні сірі очі! Це — як відчувати в горлі дрібнісінькі волоконця шипшини після того, як зїси кілька ягід! Як невеличкі електричні розряди! Як... ох, навіть не знає, з чим порівняти! Але оця стежка, ці гори, ця зелень, усе навколо — відразу набуває якогось нового, зовсім незрозумілого, але неймовірно важливого значення!

Отямилась аж біля автобуса. Вчителі й школярня стояли біля якогось покажчика й голосно реготали. "Смарагдове озеро", — сповіщала табличка. Ну і що ж смішного?

— А ти подивись, куди стрілка! — сміялись однокласники.

Справді, стрілка показувала... у зовсім протилежний бік! А як же вони?.. Чому не туди повернули?

— А ми собі автоматично за групкою туристів рушили! — ніяково усміхалась Ліда Василівна.

Софійці чомусь було не зовсім до сміху. Подумала про інше. Вона, Софійка, часом ніякого покажчика не пропустила? Чи правильної дороги тримається? Може, так само автоматично понесло її у зворотній

30. В ПОЛОНІ У МЕТЕЛИКІВ

Утім, Софійку, здається, несло й несло, наче суху травинку в стрімкому потоці річечки Арпат. Бо як не понесе? Весь наступний вечір: з пошуками зручного місця для табору, облаштуванням намета, вечерею та умощуванням до сну — під прицілом сірого погляду. Кожен твій вчинок, кожне твоє слово помічені-почуті, а кожне його слово — так чи

інакше стосується тебе. Просто все закодоване-зашифроване, лиш розгадай. Це взагалі ніби така собі гра: крадькома оглядаєшся на гурт старшокласників — і знаєш, що один із них озирається на тебе. Намагаєшся той погляд зловити — знаєш, що він зараз від тебе заховається-втече. Коли ж, навпаки, аж фізично відчуваєш сірі очі на собі, коли вони зумисне хочуть зустрітися з твоїми блакитними, — удаєш, ніби тебе цікавить лиш оцей закіптюжений казанок, якого тобі доручили драяти, а ще — пісок і цей жмут жорсткої трави, якою того казанка вшнуровуєш. Але казанок при цьому аж співає, і трохи похмура погода — найпрекрасніша в світі, й навіть те, що море далеко й до нього сьогодні не поведуть, — це така дрібниця!

Знемагаючи від цілоденної втоми, нині особливо приємно в унісон з Віку-кусею прошепотіти в подушку:

— Сплю в урочищі Панагія — приснися, хлопче моєї мрії!..

Сон був теж солодкий: ніби звичайна мішанина хмарок, зелені й гірських стежок, але все — крізь легенькі лоскітливі шипшинові уколи сірих очей... А ще — з передчуттям чогось гарного, невимовного, невловимого...

Тож коли підійшов Альбабарін і відкликав її вбік, Софійка сприйняла це як логічне продовження. Боляче різонув хіба Вітин німий зойк. Вона ж не знала, що Тимур прийшов сьогодні як посланець від Андрія. Софійка у жодній книжці не читала про те, що хлопці в сердечних справах часто користуються послугами молодших. Але якось наче передчувала. Може, тому, що чекала новин саме від Козирного?

...І ось вони вже прямують удвох із Тузом однією з тисячі лісових стежинок. Він обіцяє показати щось прецікаве, повсякчас норовить узяти за руку, і рука вмить починає танути (хто б подумав, що русалки можуть танути, наче снігуроньки?) в його сильній широкій долоні, і Софійці ледь стає сили ту руку постійно висмикувати. Майже не розмовляють, бо

стежка в’юнка й вузька —для одного. Нарешті Андрій стишує хід, потім загадково прикладає пальця до вуст, легенько таки ж бере дівчину за руку й далі рухаються майже навшпиньки. Внизу нуртує гірська річечка, замість стежки — самі непролазні хащі.

— Ставай тут! — прошепотів, підвівши Софійку до куща глоду, внизаного дрібними ягодами-зелепушками. Ну і що?

— Берись сюди, — одну її руку приклав до стовбура, другу ж міцно тримав у своїй лівій жмені. Своєю правою теж узявся за стовбур. Ну а тепер що?

Андрій почав легенько трусити деревцем, і раптом... Те, що побачила, не могло приснитись і в найкращому сні, не могло прочитатись і в найромантичнішій книжці! Цілий феєрверк, ціле багаття, ціла хмара метеликів безгучно зірвалась із куща, засвічуючи супроти сонячних променів золотаво-коричневі крильця з барвистими цятками!.. Метелики літали, мерехтіли, танцювали, сідали на плечі, волосся, одяг!..

— Ну як? — переможно примружив сірі очі юнак.

Софійці забракло слів, боялась навіть дихнути, аби не сполохати, не порушити цього метеликового раю, цієї диво-казки!..

Тим часом сірі очі метеликами обліплювали її тоненьку постать, легенько торкались її очей блакитних, лоскотали щоки, шию... Вона нічого не знає про цього хлопця. А чи потрібно? Хіба усіх, кого знаємо, хочеться поцілувати? Хіба не досить оцього пронизливого, до дна її душі й тіла, погляду, в якому так і тягне розчинитись? Цих гарячих надійних і ніжних рук, у яких... Не треба бути експертом, аби знати: після таких сцен у всіх фільмах і всіх романах має бути поцілунок, і не вона це придумала...

Струснула головою, щоб отямитись, але марно: метелики вже пурхали в голові (повнісінька голова метеликів!), метеликами тріпотіли її вії, метеликами палали на її засмаглих щоках рум’янці, метеликами розкрилювались її вуста... Ніколи не переживала такого, але ж, справді, й метеликів так багато ніколи не бачила... О, та сама вона вже перетворилась на метелика, вона злітає і підіймається над землею, і зараз, уже ось-ось...

31.УСЕ В ТВОЇХ РУКАХ

І ..Але зненацька різко опустилась на землю. Бо в ній боляче і гучно загупало серце: зовсім не метеликове, кам’яне! То шматком колючої криги запульсував на її грудях Сашків камінчик, гойднувшись на мотузочку! Софійка відразу прийшла до тями, неначе

вихмелилась. Глибоко вдихнувши, вона остаточно намацала під ногами ґрунт, а з ним — і рятівну соломинку розмови.

— Боже, яка краса, як ти на неї натрапив? — рука мимовільно вивільняється з його, пальці ніжно хапають за крильця надто довірливу комаху.

— Я... Ну... — він ще пурхає десь між цих гілок глоду, але він уже схоплений, він уже починає думати і відповідати на її запитання, ситуація вже контролюється. — Це ми випадково... З Альбабаріном тут лазили, вистежували, чи рибна ця річка. Коли чесно, — квіток якихось нормальних шукали. Для декого. Торкнули ненароком — а тут отаке!

— Атож, усім букетам букет! — схвально похитала головою і повернулась зором до свого крилатого бранця.

— Ну, ми й домовились: кожен своїй дівчині це покаже, і я перший, на правах старшого! Бо й любов моя —давніша!

Своїй дівчині? Це ж чи не її збирається ще раз привести сюди й Алі-баба? Своїй дівчині? Чи не вважає цей Туз її своєю? Ба ні, Софійка ще вільна, ще нічия! Дума, якщо врятував од гадюки й від провалля, то вже й Козирний? І взагалі, хіба про таке домовляються, хіба таке потім розказують? Хіба словом "любов" — давніша вона чи не давніша (ясно ж, що Тимур закохався в Софійку вже тут, на морі, а цей пасе її принаймні з квітня) — так одразу й так просто розкидаються? Сашко б — ніколи! Це ж... Це ж має бути щось таке особисте, щось таке!.. Романтика розвіялась, і Софійка тішилась, що не встигла накоїти дурниць. Балачка потекла вже невимушено:

— В житті не бачила такого! Ліду Василівну сюди — вона умерла б від щастя!

— Ага, із сачком! Прикольна вона у вас! Фанатка свого предмета!

— Ніби ваша Олена Гаврилівна не фанатка історії та географії?

— Стопудово! Якщо не рахувати...

— ...тушканчика! — продовжили разом і засміялись.

Небезпека для Софійки минула, ризик залишався

тепер лиш для оцього трепетного створіння з коричневими, у червоно-білі цятки, крильцями!

— Ти теж фанатка. Ти взагалі якась... Не то ботанка, не то взагалі якась дика, може, й дивачка. Коротше, для мене ти — екзотика.

— Зрозуміло, — згадала Ірчині розповіді. — Мене ще немає в твоїй колекції. Ти як: уперед заморюєш-засушуєш чи одразу шпилькою приколюєш?

Говорила й дивилась на свої складені човником долоні. Тепер у них, як у в’язниці, пульсувало суцільне беззахисне серце.

— Го-го! — він був неабияк вражений її відповіддю (ще б пак, аж самій сподобалось!), бо, видно, жоден метелик із його колекції ще не зважувався на таке зухвальство! — Ну, ти даєш! Ти... Та я за тобою, знаєш, скільки стежу?.. І знаєш, скільки підступити боюсь?

— Рідкісний екземпляр? — підвела на нього свої блакитні очі й сумно всміхнулась.

— Та ти... Навіть сама не уявляєш... Та ти мене отак тримаєш, як цього мутля, серйозно!

Софійка зараз була цілком задоволена собою, крижаний холод камінчика перейшов їй із серця в мізки, і вона говорила зважено, як ніколи:

— Притчу знаєш? — лукаво зиркнула на хлопця.

— Що-о-о? — насупив брови, намагаючись розсердитись.

...Про те, як один багатій вирішив перевірити мудрість і дар пророка-мудреця. Узяв отак-от метелика

за "рильця, заховав його собі за спину й питає: "Вгащо там: живе чи мертве?"

Андрій Туз слухав, цілком по-дитячому витріщив свої завжди примружені очі.

А собі думає: "Якщо мудрець скаже "живе", візьму й задавлю метелика. Якщо скаже "мертве", залишу живим! — Софійка ніби між

іншим уже прямувала до стежки, яка веде до табору, Андрій, звісно, покірно плентався слідом. — І знаєш, що відповів мудрець?

Туз явно не знав.

-А він відповів, — Софійка, за нею Козирний уже вибрались на стежку, — він відповів дуже просто: "Все у твоїх руках!"

Софійка зупинилась, великодушно розтулила долоні-човники й відпустила метелика. Той радісно замахав крильцями й попурхав геть.

— Обережно, не зашпортнись! — жартівливо підтримала юнака, який від несподіванки не лише не міг промовити слова, але й забувся дивитись під ноги. Тепер вона сміливо тримала його за руку і навіть (май же впевнено) глянула йому простісінько в очі. Він І справді на мить заточився, аж наткнувся обличчям на колючу гілку.

-І очі побережи! — відскочила так само хитро. —

Вони ще згодяться — вистежувати матеріал для поповнення колекції!

-Ну ти даєш! — відмахнувся, чи то від її слів, чи від гілки.

А вона вже поспішала стежкою далі, весело підганяючи:

-Скоріше, бо там уже десь Альбабарін у черзі заждався!

Тепер вона знов почувалась метеликом, але метеликом вільним, легким, прудким. Метеликом, який дзвінко й розкотисто (на весь ліс, либонь!) сміється. Метеликом, за яким онде ледве встигає такий діловий і такий накачаний пацунчик!..

32. ОКО ЧАРІВНИКА

Решту дня Софійка думала. Насамперед вона почувалася переможницею: так легко, без жодних образ уникнути, може, навіть дуже великої дурниці! По-друте, чітко усвідомлювала, що власного розуму їй би нізащо не вистачило, це — справа таємничого Сашкового камінчика, якого (камінчика, не Сашка!) з вдячності навіть поцілувала. Також передчувала, що від Туза тепер слід чекати нового підступу, хоч як старанно він удає, ніби не знає ні Софійки, ні метеликового раю. І те передчуття, треба визнати, приємно хвилювало.

Усе це, затесавшись якнайглибше в юрбу, осмислювала, поки помагала Ліді Василівні зашивати тента (збиралось на дощ), поки обідали, поки, щойно виступило сонечко, вони чалапали нарешті все вгору та вгору до Смарагдового озера, поки лазили драбинками-мостами над водоспадиками й природними джакузі (хоч їй побачились, крім кам'яних, і бетонні підпорки).

Трохи повернулась до реальності, аж коли стали нарешті перед самісіньким озером. Воно справді було безмежно смарагдове, зворушливо кругле і невеличке. Воно було чудове!

— "Озеро, хто ти?.. Кругле свічадо? Ні, я — око чарівника!" — та ж слова маминого улюбленого поета Свідзинського мов про це озеро писані!

— Ай правда, тут якісь чари, — озвалась Віта, яка цілу дорогу не зронила й слова, тільки мовчки дріботіла, мертвою хваткою вчепившись у Софійчину руку. Правда, Софійка, зайнята своїм, насилу завважила і Вітине мовчання, і саму Віту.

— ...Як і в усьому, що сього’ сталось, — глибоко зітхнула подружка, і Софійка нарешті насторожилась:

— Що? Ану розказуй!

Ві-ку-куся перепалала-перечервоніла, а потім, знову зітхнувши, почала:

— Коли ото Тимур підкликав і забрав кудись тебе... То десь через годину знову підійшов... І... як це сказати...

— Так і кажи, не муч! — аж тіпало Софійкою (невже у хлопця стало нахабства відкрити нещасній дівчині свої почуття до Софійки?). — От уже б не подумала, що ти можеш бути такою неповороткою на язик!

— Так-от, він... заявив, що хоче мені щось цікавезне показати... Ухопив за руку, отако, як оце зара’ я тебе... Повів якимись хащами...

Так он чому не знайшла Віти, коли мала зашивати тента!

— ...Потім ми стали під високим кущем... Він сказа’, що якби моє прізвище справді було Кущ, то... А так моє прізвище Терен... А цей кущ, каже, не терен...

— Віто, нащо ці ребуси? — уже здогадалась, куди привів Альбабарін Віту, але не розуміла, чому він її туди привів. Тобто чому привів саме її. Хоч усередині похололо від недоброго передчуття.

— А я йому: це не терен, це глід... У нас ще кажуть на нього боярка. А тітка мовить — гльод...

— Ще по-латині назви? — втрачала терпець Софійка, хоч десь у підсвідомості й проскочила назва "Боярка" — бачила, їдучи з Пустельником і Сніжаною до столиці. Невже пішла від глоду?

— Латиницею не зна', але російською — боиришник... Це вже Тимур сказав... Ну, коли я назвала боярку...

— Отже, він привів тебе побалакати про назви рослин? — поцікавилась не без єхидства.

— Ой, у тому й справа, що ні... Спершу він труснув куща... І з нього розлеті' купи-купезні метеликів... Це бу' дуже гарно, але... Але те, що він сказав потім...

Софійка терпляче кидала в озеро один за одним дрібні камінчики.

— ...Він сказав, що як тільки мене побачив... Бо він ніко’ не ба’ таких кучерявих дівчат і таких... таких симпати’... І що він всю доро' не зводить з мене очей...

— Можеш не так скорочувати слова: я щось нічого не второпаю! — потрусила головою Софійка, хоч, здається, починала торопати досить чітко.

— І що я не така, як всі... А така, як ніхто... І що він такого ніколи не почував... І ні до ко'... І що я йому дуже подо'... Коротше, він хо' зі мною дружити!..

— Ви там і поцілувались? — не з великого розуму бовкнула Софійка й мало в озеро не звалилась від сорому.

— Ти що? Як мо'? — обурилась Віта, — ми ж іще тільки познайо'!

Ох, ще одна моралізаторка!

— Я, звичайно, про це мрію! Це так, між нами... Це все між нами... Але цілува' — це вже коли ми заручимось!

— Ага, і одружитесь, і будете жити довго, і ти забезпечиш йому смерть у один із тобою день! — Софійка

все більше робилась сама собі схожа на Завадчучку, але нічого не могла вдіяти. — Згадай своє листування з Павликом: ти його додавила своїм натиском і скувала довічними обіцянками!

— Я пам’ята’ про це, Соф’! — сумно кивнула Віта. — Тому нічо’ цей раз не каза’... Але він... Він сам говори’ про те, що хо’, щоб це було на все життя...

— А тоді?

— А тоді ми пішли назад... Він запросив мене сього’ увечері на поба’ біля табору на галявині! Уявляєш, перше справжнє побачення в моєму багатостраждальному житті!..

— Діти, вертаємось назад! — загукали вчителі.

Дівчата рушили за всіма стежиною вниз.

— А ще я його спита’ про пурпурові вітрила... Але він нічо’ не зна’, але, мовляв, якщо я хо’, то він удома їх мені зробить, бо він майструє моделі кораблів...

— Віт, не хвилюйся, вітрила мені подарував не він, а Туз Андрій. Просто ініціали збіглися!

— Отой старшокласник?! — одразу пожвавішала Віта. — Я ж каза’, що він на те’ витріща’! А ти ще сум-ніва’!

Атож, вийшло все навиворіт! Старшокласник, якого приписувала Віті, підбиває клинці до неї, Софійки, а Тимур, чиї погляди, здавалось, ловила на собі... Виявляється, адресував їх Софійчиній сусідці! Ух, наче в якомусь паршивому кіні! Чи не паршивому? Чим далі згадувала подробиці, тим більше впевнялась, що всі Альбабарінові слова, жарти, натяки стосувались якраз Ві-ку-кусі. А вона, дурна Софія, вважала, ніби через

подругу він підбирається до неї! Як і з Лесею та Дмитром! Два обломи за кілька днів! А вона ще ж навіть посміла Віту жаліти!

-А ще, Соф', я хтіла тобі подякувати! — зам’ялась

подружка — За що?

— Ти ж сердоліка мені подарува’! — Віта дістала з кишені куртки (прохолодно, тому повдягались) Софійчин гостинець. — Я певна: це через нього так мені пощасти !

От і сердься на цю Ві-ку-кусю!

33. КОЗИРНА КАРТА КОВДРА ВІЯ КУЛАКІВСЬКОгО

Зрештою, чого сердитись? Здається, сьогоднішній день Софійці дуже навіть удався, має за що дякувати долі! А те, що завтра вони вирушають у теплу Ялту, це ж узагалі! Вершина щастя!

...Увечері, поблагословивши Віту на побачення, вже рушала до намета спати, як дорогу перепинив Кулаківський.

— Софко, вгадай, як би тебе називали по-місцевому? — став перед неї, щось наспівуючи під ніс.

Вгадувати не зважилась, тільки здвигнула плечима.

— Софіко!

— Як ти знаєш?

— Гм, так я і виклав карти! Пісня така є: "Де ж це ти, моя Софіко?", — і Вад, чи не вперше в житті, заспівав, хоч і кривляючись: — Я її в

"Контакті" шукав, але з цим у мене прокол... Аватарку я б її скачав! Де ти є, моя Софіко?"

— А ну тебе! То ж давня грузинська пісня про втрату коханої, зветься "Суліко"!

— Нічого не знаю: він співав "Софіко"!

— Хто?

— Е, ну... Коротше, проїхали! Тут ось тобі передача! — невдоволено простягнув... ковдру.

— Хто? — перепитала.

— Хто-хто? Ти наче перший раз замужем, в натурі! Отой пац, що тебе від змії рятував! Якраз, каже, тоді й підзирив, що спальничок твій тю-тю, фуфлижний, тоненький типу. Переживає, видно, щоб ласти не відморозила!

Ого, Андрій не забарився про себе нагадати! І бач, як хитро, як делікатно!

— Чого ж він сам не приніс?

— Звідки я знаю, що там між вами за шури-мури?

Чи я винен, що до тебе вже гуру, ну, типу старші мегабайти почали підїжджати? Покрутіла ти, Софко, не підступись! Зо мною колись ні в кафешку, ні в рестик не схотіла, а тут!.. Ото лиш апофігейно, що вони мене грузять, знайшли лоха!

— Було б не слухатись!

— Ага, з тими Алі-бабами й Тузами зв’яжись! Там типу такі запаковані, що ну! Та в мене тут, як хочеш знати, самі плавки половину цього автобуса потягнуть! Та в мене самі тільки ці штори — торкнув затемнені окуляри, підняті на лоба, бо ж вечір і сонця немає, — коштують, як усе їхнє бабло, разом узяте!

— Чого ж ти, такий навернутий, та у них на побігеньках?

— Ну, я маю на увазі, що вони вже в мене давно на мушці, це я навмисне перед ними гусей жену, типу дурня клею. Все буде пучком, але поки що в реалі з

тими гоблінами краще не перетинатись, бо й так уже повна глеваха!

— Глеваха — це що? — Софійка згадала, що, крім Боярки, під Києвом бачила назву й такого селища.

— Глеваха — це гаплик типу, капець, що ж не ясно?

— Тепер ясно! А якщо я попрошу тебе цю ковдру назад Козирному віднести?

— Оце вже що нє, то нє! Сама, Софко, сама!

— Гаразд, візьму, візьму! Що ж, дякую, на добраніч!

— А якщо ми той... — Кулаківський засовав по землі своїм коштовним кросівком, — пройдемось ще десь, побазаримо? Ой, нє, треба якось, щоб не світитись... Бо той же Козирний наче клонується: скрізь за тобою нюшить і мені проходу не дасть! Може, давай паті на хаті: в моєму наметі потусуємось, у мене там ще торба з чіпсами завалялась і банка з ікрою — на хліб намазати... Бо це казенне хавло, як і ці убиті дороги, мене вже дістали! Вони всі, — цвиркнув крізь зуби, — і наша колба, і той канат, і та корова зі своїм тушканчиком, на нас бабло косять, а сервісу ніякого!

— Та годі, Ваде! Сам знаєш, що це не так! Заплатили ми лиш за дорогу й харчі, а відповідальність, а розробка маршруту, а наше здоров’я — усе на них!

— Ну, за лекцію справді я не платив, то не переробляйся. Краще скажи, що вирішила з паті.

Бідний Кулаківський, ніяк не вибере, до якого берега йому причалити!..

— Ох, спасибі за паті, але краще піду спати! — вийшло з римою, тож обоє засміялись.

— Софко, ти завжди віршами говориш, я пригадую ще отой, що про дим в автобусі... Я все пам’ятаю, не думай!

Вадим нагадав Софійці давній романтичний епізод, коли вони удвох несли в рядні до смітника осіннє листя, і в душі мовби щось защеміло. Як давно то було! Ах, забута, окрема історія! Іти, бо добалакаються до чогось!

У наметі затишно вмостилась до сну, було і справді тепло, Туз угадав.

— Сплю під новою ковдрою, приснись той, хто... — рима щось не добиралась. —...Хто цікавиться... Іра підколола б "моєю мордою"... О: приснись той, хто цікавиться моєю вродою!

Звісно, це нескромно, і до власної вроди Софійка має чимало претензій. Але зараз це не важливо. Головне, що завтра — Ялта! Ось де справжня врода й краса!

34. НеПеРеДБАЧУВАНИЙ ПОЛІТ

Те, що сталося серед ночі, мало відрізнялось від сну. Здається, Софійка вже походжала під ялтинськими пальмами, Віта снила поряд минулим першим побаченням, Радзивілка мирно сопіла, як намет пронизало світло, потім у нього зазирнув якийсь військовий і наказав хутенько збирати речі.

Потім ті ж таки військові, попри чиїсь обурення й протести ("Такий наказ"!), помагали їм під світлом прожекторів пакувати намети, а тоді трамбували всіх у вертольоти, які дзижчали-метляли своїми карлсонячими гвинтами тут-таки, на галявині. Далі був несамовитий відрив од землі, неймовірне зависання в зоряному безмежжі, зрештою, де небо, де земля, розрізнщи в темряві було неможливо. Колись Софійка мріяла політати, але зараз ніяк не могла пройнятись захопленням, узагалі нічого не розуміла, і треба було віддати Андрієві його ковдру, але Андрія ніде не було видно. Когось нудило — наче у хитавицю в морі на кораблі, але це ж не корабель і не море, їм роздали целофанові торбинки, і далі — трясливий, наче в старому автобусі до бабусиного Половинчика, політ.

...Приземлялись уже завидна. Під Вишнополем на військовому аеродромі їх зустрічали вкрай переполохані батьки. Теж нічого не тямили, усі усіх намагались про щось розпитати. Марно! Самовпевнені військові лиш бадьорю і гордо видавали — мало не під розписку — батькам їхніх дітей. Ірка, міцно закосичена-за-плетена, зачіска якої була єдина серед усіх пристойна, встигла відзначити, що вони — симпотні пацунчики. А ті кожному називали якусь суму, сонні дорослі, се-ред них і вчителі, відраховували якісь гроші, десь розписувались, і взагалі усе було незрюзуміло.

— Але в нас більше немає грошей! — розводила руками рюзгублена Ліда Василівна.

— Даруйте, пані, але міністерккгво з надзвичайних ситуацій приватних замовлень не фінансує. Пальне, пані, плюс задіяння людського

ресурсу, плюс велика кількість гелікоптерів, плюс стресова ситуація, плюс погана видимість, плюс...

— Даруйте й ви, але ми зовсім не замовляли гелікоптерів, у нас під Зеленогір’ям зостався автобус, у нас, якщо хочете знати, завтра, тобто вже сьогодні, за планом Ялта! — до керівнички вже повернувся голос, і той голос був сердито-розпачливий.

Ялта! Господи, вони так і не потрапили в омріяну Ялту!

— Мовчу вже про елементарну людську вдячність, пані! — так само чемно й незворушно всміхався еменесний пацунчик.

— За що вдячність, перепрошуємо? — підключились фізрук та Олена Гаврилівна.

— Ну як же? Нам о дванадцятій годині ночі зателефонувала, — військовий зазирнув у записник, — Альбіна Петрівна Кулаківська, заявила, що в горах біля Панагії замерзає група малолітніх туристів і благала порятувати!

Всі очманіло заозирались. Яка Альбіна? Жодної Альбіни у них нема! Є, осьде він, Кулаківський Вадим. Але чого він зам’явся й і ніби намилився іти геть?..

— Вади-и-име! — левицею заревла ботанічна й ухопила його за рукав. — Ану признавайся, в чому справа?!

— А я що, я нічого, — задкував переляканий хлоп’як. — Я лише сказав мамі по трубі, ну, по мобілці типу, що холодно спати, хіба я що?

— Гаразд, якщо твоя мама така дбайлива, то чом не прийшла тебе зустрічати?

— А я що? Я до чого? — зацьковано оглядався Кулаківський, шукаючи, в яку б це шпарину втекти.

— Не прийшла, бо знала, що доведеться викласти бабки! — здогадалась раптом Завадчучка, яка тепер намагалася засвітитись перед військовими класними пацунчиками і ради цього, як і в Феодосійському музеї, пожертвувала Вадимом: так колись він пожертвував нею, здавши на Софійчину тітоньку.

— Атож, звісно, ми їй телефоном одразу назвали ціну, вона погодилась! — кивнув солдат.

— Тому й не прийшла-а-а-а! — загуділи вже майже всі вешники, бо добре знали кулаківську щедрість.

І знаєте що? — метала нерозчесаною гривою

Ліда Василівна, — ви їй рахунок поштою пошліть! Вулиця... Яка там?

Софійка добре знала Вадимову адресу і цієї миті переживала в душі тяжку боротьбу між бажанням справедливості-помсти й жалю до маминого синочка, якого, як-не-як, любила колись і який цеї ночі приніс їй ковдру, хоча й не свою.

— Малофонтанна, три! — військовий зазирнув до нотатника. — У нас, пані, вже усе на неї пробито, база даних наявна в повному обсязі!

— Ото й пошліть її... Пошліть їй штрафну квитанцію на ту базу даних, нехай оплачує, хай не буде така хитра! — заклекотіли батьки, і солдат мусив пристати на це колективне й одностайне рішення.

Помалу-помалу так усі й заспокоїлись, ні, скоріше змирились і стали розходитись. Бо що лишалося? Кулаківський щез, наче мильна булька, уже давно. Софійка обвела поглядом знайомий краєвид, звела очі на

маму й тата (сонного Ростика покинули вдома на сусідку бабу Валю), і все було таке рідне, що забулась далека Ялта, і дівчинка, щасливо упавши в дорогі обійми, радо поспішила до найкращого у світі дому.

35. ДОМАШНІ НОВИНИ

Насолодившись домашнім затишком, рідним чаєм із баби-Валіними пундиками, натішившись Ростиком і Чорнобілкою (цікаво, як там Сніжана й малий Сергійко? Жаль, що Пустельник таки ж у Кореї, не може прибігти зараз у гості!), намірились проводжати на автобус Віту.

— Віт, розкажи ж нарешті, як минуло вчорашнє побачення? — тихенько спитала Софійка. Подружчині очі наповнились сльозами, і вона ледве прошепотіла:

— Ет, не пита’! То було так гарно, усе, можна сказати, лиш починалось, і так швидко обірвалось!.. Ні, я не мо’ про це говорити!

Ого, Ві-ку-куся таки добряче втюхалась, якщо й говорити не може! Тепер Софійка пригадала, як закохано і як страдницьки дивились Тимур і Віта одне на одного у мить прощання на аеродромі: хоч стояли не поруч і віддалялись у різні боки, їх наче відривали одне від одного по живому!

Озвався Вітин мобільник. По тому, як засвітилось її обличчя, Софійка збагнула, що то Альбабарін.

— Добре-добре! Я вийду у двір! Адреса? Соф’, яка ваша адреса? Тимур хо’ провести мене до автобуса!

Софійка назвала адресу і — самій було дивно — уже щиро втішалася тим, що леськівчанка, здається, розжилась на хорошого приятеля. А заодно, раз уже скасовується її власний похід на автовокзал, підступить нарешті до розмови з батьками, якої чекає мало не від початку морської подорожі.

— Мамо, тату, як ви дивитесь на те... Наша Олена Гаврилівна хоче безкоштовно подарувати... Словом, чому б нам не завести вдома тушканчика? — випалила, щойно за Вітою зачинилися двері.

Спершу була німа сцена, потім пішли багатослівні розпитування, з якої це, мовляв, речі Олена Гаврилівна проявляє таку нечувану щедрість, і до чого тут їхня, Щербанівська, й без того багатодітна (недавно у них квартирували всі три Сашкові сестри) й навіть

багатокігна (бо Чорнобілка на рибі вже стала ширша, як довша), родина.

І марно Софійка переконувала, що на цілу зиму тушканчик впадає у сплячку, а отже, економляться харчі й душевні затрати, — мамин присуд був категоричний:

— Бачу в ньому лише один плюс: він може стати харчем для Чорнобілки!

— Та Олена Гаврилівна казала, що він сам завбільшки як кицька!

— Тоді він поживиться кицькою! Словом, приймемо того твого звіра лише в тому разі, якщо хтось когось з’їсть!

І це каже вчителька, людина, що колись примушувала тата вивозити за місто, аби не вбивати, пійманих у пастку мишей!

З горя потелефонувала про свій несподіваний приїзд, себто приліт, і Сашкові.

— Виїжджаю найближчим автобусом! — радісно випалив хлоп’як.

Поки допетрала своєю невиспаною головою, звідки і з якого дива Сашко має їхати, а не йти, той уже стояв на порозі. Засмаглий, аж чорний, тільки зуби та очі світяться! Лише тиждень не бачились, а ніби змужнів, повищав і, ніде правди діти, дуже покращав. А як захоплено витріщався на Софійчину засмагу (очі в нього завжди широко розплющені, не те що в Андрія — завжди примружені)! Софійка аж зашарілась.

— Це тобі, — вже традиційно простягнув із-за спини букета, цього разу — садових тигрових лілій (Софійка, правда, більше полюбляє білі), — саме у Матвіївні зацвіли!

Виявляється, у Фадійчуковому житті відбулись неабиякі зміни. Він покинув свого шефа, а отже, й роботу в нього. Бо той обманув підопічних: запевнивши,

що відмовився від будинку, який раніше був більшовицькою тюрмою і в стіні якого знайшли замурованого скелета, насправді будівництво там відновив. Творити на трагічному місці щось торгово-розважальне Сашко не схотів — і шеф показав йому на двері.

— Це сталося ще до того, як ти збиралась на море, але не хотів захмарювати твоєї поїздки! Доведеться тимчасово пожити в Матвіївці у мами, — ніяково розвів руками. — Вони з бабою Ксенею там самі з городами не впрaвляються, то хоч поможу!

Як не ремонти, то городи, аби лиш без діла не сидіти!

— Та й знаєш, там дуже гарно! Куди не глянь — як не ліс, то поле, і липа цвіте-пахне! А ввечері — зірки, пахнота, і тиша кругом, тільки жаби й солові! Сядеш собі за книжкою, читаєш-читаєш, і все воно, знаєш, у голову так і йде, це не те, що тут було! До речі, ось привіз твоєму татові прочитані, нових попрошу!

Ого, що зміни, то зміни!

— І сестри там прижились-прикипіли, їх місцеві учительки з першого вересня вже й до школи запрошують: у них у другому класі було шестеро, а з ними — аж дев’ять!

— А скільки з тобою разом буде у їхньому восьмому "В"?

— У них немає "Ве", у восьмому десять душ! І я туди поки що не збираюсь, ціле літо попереду — щось придумаю!

— А скільки дівчат серед тих десяти душ? — вела своєї Софійка.

— Дівчат? До чого тут дівчата? Навіть кицька наша Ромашка — і та повеселішала! Гіацюків-мишей не вспіває у двір тягати: на всій вулиці, мабуть, переловила!

Оце-то так! Ради тієї Матвіївни, Ромашки й городів її, Софійку, готовий кинути! Чого-чого, а такого егоїзму від Сашка не чекала!

— Але до тебе я завжди буду готовий приїхати, скільки там тої трясучки шосейною!

З 6. КАМІНЧИКИ Й КУЛОНЧИКИ

Софійка ж нарозказувала Сашкові про галерею Айвазовського, про Грінівський музей-корабель, про неземні (бо ж морські!) й космічні-меганомні краєвиди. Особливо щедро скаржилась на краєвиди сміттєві, розказала, як вони з Вітою, Лесею і Дмитром намагались хоч трохи поприбирати. Сашко слухав, замислено підперши голову руками.

— Знаєш, після того, що почув од тебе, що бачив у наших вишнопільських ярах сам... Я зрозумів: у майбутньому я побудую, крім сітки ресторанів...

— Сітки ресторанів? Ні, ти таки точно пінгвін, тобто, на мові Кулаківського, дуже самовпевнена людина! — вдавано сердито штовхнула його в плече.

— Чого ж пінгвін? — мовби захищаючись, він ухопив дівчинку за руку (Софійка напружилась, дослухаючись: ану ж, тане рука чи не тане, як це було з Козирним?). — Мій ресторан буде зватись на честь іншого морського жителя!

— Якого ж? — Ні, здається, не тане, хоч і точно не замерзає. Мабуть, їй приємні Сашкові дотики через те, що він дуже дотепно зараз пожартував.

— Тобі ще рано знати! — сильно-ніжно стиснув її руку (чи таки ж тане?). — То про що я? Ага, крім ресторанів, доведеться побудувати сміттєпереробний заводик! Невеличкий такий, скромненький!

— І назвеш його так само загадково, як і ресторан?

— Чого ж загадково? — Сашко так і не відпускав її руки. — Тут уже все буде просто й прозоро: "Сміттєвий завод імені Софії Щербань"! Як ідейка?

— Ото ще гуморист! — штовхнула Фадійчука кулаком у плече, і хлопець удавано безсило повалився на спинку крісла. (Ні, не тане, просто з цим хлопцем їй буває страшенно весело!)

— До речі, коли прийдеш до тями, розкажеш мені таємницю камінчика!

— Мені приємно, що ти носиш його на шиї, — відказав, підвівши голову. — А що, він справді виявив якісь магічні властивості?

Софійка переказала випадки з бджолиним укусом і з гасінням пожежі. Про метелики в голові й на дереві, очевидно, краще промовчати.

— О, як цікаво! — вразився Фадійчук. — Виходить, недаремно!..

— Що недаремно?

— Про це іншим разом! — зиркнув на годинник. — Через сорок хвилин останній автобус на Матвіївку!

— Але ж історію камінчика ти, мабуть, можеш і в п’ять хвилин умістити?!

— Еге, я ж тепер неспроста книжки читаю! — зробив загадкові очі. — Там же кожен розділ спеціально вривається на найцікавішому місці: щоб хотілось читати далі!

— Теж мені казки тисячі й однієї ночі! — обурено перегородила Сашкові вихід. — Скажеш — тоді й випущу!

Але Сашко так якось подивився... Якось так усміхнувся... Ух, невже й тут метелики? І камінчик не холодить, наче й нема його! Що ж це діється в світі, людоньки? Вди-и-их — ви-и-идих! Та ні, наче все гаразд! Ох, ліпше від гріха подалі: миттю відсторонилась від дверей. Що ж, щасливої дороги!

Він подзвонив наступного дня під вечір. Андрій Туз. Він, власне, і мав подзвонити, бо ж у Софійки так і зосталась його ковдра.

Зустрітись біля старого парку? Ні, краще в центрі, бо ж до парку далеко її тягнути! З нею можна не поспішати, навіть залишити її собі? Ні, Софійка звикла завжди віддавати усі борги! Іншим разом? Тоді нащо стрічатись? Є справа? Ну, так би й казав!

Козирний стояв біля умовленого кафе: високий і престижний, у, мабуть, недешевих, але навмисно потертих джинсових шортах (чухасах — сказав би Вад, гвинтокрил його побери) і в приношеній, але теж крутій футболці, які сиділи на ньому дуже, мовила б Ірка, стильно. А в руках — вони змовились чи знущаються? — букет тигрових лілій.

— Хотів щось прикольне, бо троянди вже банальщина, — простягнув Софійці квіти.

— Дякую, справді оригінально... А це тобі!

— Ти таки приперла цю ідіотську ковдру?!

— Дякую. Під нею було дуже тепло.

— Приємно почути. Ну що ж, давай, тепер доведеться тягати пакет за собою! В кафе?

— Ні, просто прогуляємось. Вона не важка, і я можу нести!

— Розслабся, що комар то й сила! — махнув рукою і запхав пакета під пахву, — Буде заміняти мені тепло твого крижаного сердечка!

— Спасибі. За ковдру, за комплімент... І яка в тебе до мене справа?

— Зажди, не рви кіньми! Пройдемось, поговоримо!.. Розказуй! Ну, про себе!..

— Вже краще ти про себе!

Розмова клеїлась так собі. Обговорили й карколомне завершення поїздки, і попередні Андрієві польоти: він літав на якомусь ту сто тридцять чотири і стрибав з парашута — джентльменський набір для кожного крутого хлопця, так Софійка й передчувала. Перемили кісточки Кулаківському і його "пришелепкуватій старій", згадали ще якісь дурниці. Закрапотів дощ, бо й тут погода не краща від кримської, і Тузові не зосталось іншого, як, ще раз почувши відмову сховатися в кафе, провести Софійку додому. Зо два рази, мабуть, задля сміху він пропонував, замість парасолі накриватись пакетом із ковдрою, але, мабуть, обоє уявляли це поганенько, тож ковдрасолі так і не використали.

— Так, а тепер головне, — урочисто промовив Андрій, коли зупинилися вже під козирком її під'їзду. — Давно хотів тебе попросити... Нащо ти носиш на собі цього, пардон, дурного мотузка з каменюкою? Ну бісить вона мене, реально! Можеш її зняти? Ну ради мене хоча б? В ім'я, так би мовити, порятування від змії і з прірви?

— Ого! Ну ти й наха-а-аба! — Софійка не могла збагнути, сердиться вона чи навіть... захоплюється?

— Який уже є!

— Тож слухай, Козирний! — відсторонилась, бо стояв надто вже близько, порушуючи цей, як його, її особистий простір. — Бісить тебе щось чи не бісить, а камінчика цього знімати я не буду! Змії та прірві — палкий привіт, а мені пора до хати!

— Я не просто так, — заступив дорогу Козирний. — Пропоную альтернативу. — дістав якусь оксамитову коробочку.

— Тобто? — перепитала ошелешено.

— Тобто я хочу тобі подарувати цього кулончика! Будь спок, проба не дуже висока, не дорого коштує!

І куплена за власні гроші, недурно ж я підробляю інструктором у фітнес-клубі! Мені дорожче, аби ти його взяла!

— Може, ти й Козирний, але з глузду ти точно з’їхав! — Софійка аж задихалась, тепер уже точно від обурення, а ще від того, що намагалась прорвати оборону і якнайшвидше втекти додому від такої халепи. — З якого дива ти маєш мені це дарувати, а я — приймати?!

— Ну чого ти, я ж, цей, як його, щиро, від усієї душі!

Я просто якось неправильно все це обставив, бо ніколи такого не робив, чесно! — стушувався хлопець, аж його навіть стало трохи шкода. — Ти більшого варта, це зовсім дрібниця! Ну заради мене, будь ласка!..

Леле, що робити в таких ситуаціях? Камінчику, порадь хоч ти!

— Вибач, ні заради тебе, ні заради кого! — відвела руку з коробочкою. — Лілії — дякую, метелики — дякую, змія і прірва — дякую, а цього — дякую, але не візьму! Все, я пішла, саме дощ перестав, до побачення!

І погналась догори сходами. Зовсім не переможцем і не метеликом. Фе, як некрасиво, як нечемно, як мо-ралізаторськи, як грубо вийшло! Але ж і гостинець — це... це... це вершина самовпевненості! Нащо впоров таку дурницю? Аж за нього соромно! І за себе! Тепер уже точно ніколи не схоче до неї і заговорити! Але й вона не схоче! Чи схоче? Боже, пошли розуму хоч на ранок, якщо вечір і справді видався не наймудріший!..

Ой, сьогодні у Софійки чергове побачення! З Пустельником, але — віртуальне! По страшенній новинці техніки, яка з’явилась у Пустельникового друга — по скайпу! Це, каже тітонька Сніжана, як телефон, але співрозмовника бачиш на екранчику монітора! За півгодини вони зустрічаються в тітоньки і вже від неї всі троє (разом із малим Сергійком) ідуть до того приятеля на замовлену розмову. Софійка, власне, іти не збиралась: не псувати ж сімейну ідилію! Та й не до Пустельника зараз: тут Козирний допікає мовчанням, там Сашкова мобілка на тому Сахаліні вічно поза зоною. Цікавіше нині з Матвіївкою по тому скайпу зв’язатись, так де ж! Але Сніжана дуже просила з нею піти.

Виходячи, на сходах свого під’їзду зіткнулася з Іркою:

— Ти чого тут шастаєш?

Та несподівано засоромилась:

— Я не до тебе, мені до твоєї мами! І взагалі — не твоє діло!

— До моєї мами — й не моє діло? Ти що, скайпнулась, ой, схибнулась?

— Від такої чую!

А й правда, мама сьогодні зранку якась схвильована, кудись збиралася, очі ховала! Подружку знайшла чи що? Утім, Завадчучка вже пострибала сходами нагору, а Софійці до Сніжани бігти — потім ці загадки порозгадує!

Дорогою щасливо рапортувала тітоньці про подорож. Кортіло розказати й про кущ, із якого феєрверком злітають метелики (уже геть зациклилась на тому козирному крутякові!), але, прикусивши язика, хутенько

перевела мову на цікаву назву глоду — боярку, і на Глеваху, і на те, що такі населені пункти вони зі Сніжа-ною бачили, ідучи колись до Пустельникового Києва.

— Так он чому вони так звуться! — здивувалась тітонька, — А я лиш про Сніжки знала, бо вони з моїм іменем схожі! Уяви, Софійко, селище Сніжки — столиця підсніжників! їх там ціле море, Сергій мені звідти їх навіть привозив! А за Сніжками знаєш, яке село? Пролісок! Слухай, сама дивуюсь, як це цікаво! Бачу, коло тебе скоро мовником стану!

Щойно зайшовши в потрібну квартиру, Софійка вмить здогадалась, із якої речі її покликано. Справа, звичайно ж, не в Пустельниковій до Софійки симпатії! Справа у симпатії Пустельникового друга до Сніжани! Він так губився, нітився й кидав такі закохані погляди, що ясно: глибоко заміжній і глибоко закоханій у свого чоловіка тітоньці не випадає перебувати з ним наодинці, тож і прихопила компанію. І чого цим чоловікам, як лиш побачать гарну жінку, верха зриває? Утім, на красеня-Пустельника жіноча реакція така сама: від старої (згадала Елеонору Семенівну з тенет музейного лабіринту) до малої (згадала паскудницю Ірку).

Такою ж зайвою почувалась і при віртуальному побаченні. Справді, Пустельник на екранчику як живий, тільки носа веб-камера трохи збільшує: це, мабуть, і Софійчин йому завеликим бачиться? Утім, дядечко Сергій так захопився розмовою з дружиною та синочком, що на Софійчиного носа, на її кримську засмагу й тим паче, на нову заколку-мушлю (вже тут купила) — нуль уваги. Аж коли тітонька спохопилась і згадала про винахідливу племінницю, хоч-не-хоч, довелось приєднатися до розмови.

Уже вкотре знову рапортувала про музеї, море й пейзажі. Ну, й про сміття, звісно.

— Сміття, кажеш?.. — тріпнув просто у веб-камеру своїми патлами Пустельник. — Уявляєш, тут, у самісінькім центрі Сеула — столиці Південної Кореї, річка дуже красива... Чхонгечхон. "Чистий потік" у перекладі. Так-от, Чхонгечхон вся у фонтанах, у квітах, риба просто на тебе з води вистрибує... Кругом люди гуляють, у воді хлюпаються, милуються. Метелики над нею літають, комахи дзижчать...

— А сміття там пливе чи на берегах валяється? — хворобливо здригнувшись при згадці про метеликів, запитала вже трохи сердитенька від кримських спогадів та від сьогоднішніх Завадчучко-Сніжаниних інтриг Софійка.

— В тім-то й річ, Софіє, що сміття там було — колись! Над цією річкою тулились найбідніші райони, мешкали в них біженці з Кореї Північної, а їм, чужинцям, на чистоту берегів було начхати.

"Чужинцям? А хто ж тоді ми на своїй землі, якщо нам теж начхати?" — подумки бурчала Софійка.

Та Сергій уже вів далі:

— Більше того: років із шістдесят тому — сам не повірив, коли розказали! — річка була замурована в трубу, над нею проклали асфальтну дорогу! Оббудували бетонними багатоповерхівками, словом — похоронили. Проте недавно Чхонгечхон звільнили з-під шосе, випустили на волю! І вона — ожила, уявляєш? Навіть повітря над нею очистилось, риба завелась, птахи!

— Добре, все це гарно, але що мені до того? — насупила брови просто в камеру Софійка, хоч на душі мовби стало розвиднятись, оживати й дзвеніти, мов той чистий потік.

— Як це чому? Бо це ти в нас революціонерка, якій під силу братися до найнеймовірніших проектів і втілювати в життя! Це ти умієш всупереч усьому вірити

в диво, ні, не просто вірити — добиватися здійснення дива! Тож хто, як не ти, випадок із Чхонгечхон зрозуміє найкраще?!

Отже, усе в цьому світі не просто так? Отже, її наївні спроби рятування світу чогось варті? Отже, Пустельник Софійкутаки цінує?

— Д... Дя... Дякую, дядечку! — прикрила долонями щоки, аби дядечко не помітив її зворушених рум’янців. — До... До побачення!

Софійка знала, що розмови слід завершувати вчасно, тобто — на найприємнішому, на найкрасивішому моменті. Щоб саме він залишався в пам’яті співрозмовників!

Щаслива, діждалась, поки тітонька з малим попрощаються з батьком сімейства, поки віджартується від незграбних компліментів господаря квартири й розпрощається врешті і з ним. Не менш радо ґіровела тітоньку з Сергійком додому, роблячи добрий гак старим парком. З задоволенням посиділа зі Сніжаною за чаєм (тітонька скаржилась, що їй без Сергія-старшого дуже самотньо) і побазікала про се, про те, а точніше — про тих-таки обох Сергіїв. Підстрибці побігла додому.

"Чхон-геч-хон! Чхон-геч-хон! Чхон-геч-хон!" — співала душа. "Чхон-геч-хон! Чхон-геч-хон! Чхон-геч-хон!" — танцювало тіло.

38. ЛТБІДЬ

Уся родина була вдома, тож Софійка ще раз пережила насолоду від розповіді про щасливу річку, ще

разів із п’ятдесят повторила мелодійну назву "Чхон-гечхон".

Історія, звісно, вразила.

— Чхон! — повторював Ростик.

— Будьте здорові й не пчихайте! — жартівливо бажав йому тато.

— Мур! — озивалась на цікаве слівце й Чорно-білка.

— Як був оце у відрядженні в Запоріжжі, — тато згадав, — то бачив річку Червону... Правда, не знаю, чи здавна так зветься, чи вже нині перейменували. Тече з заводу простісінько у Дніпро. Вода — червона від заводських викидів, сполук заліза. Маслянista, брудна і завжди гаряча. Видно, від хімічних реакцій, що в ній вирують...

— Можна гарячі ванни брати! — зітхнула Софійка, яка знов починала сердитішати. На тих, хто загидив запорізьку річку, на власних, рідних чужинців, яким на все начхати.

— Або червону рибу ловити! — додав дотепник тато.

— А річка Либідь! — нарешті пафосно завела свою словесну партію мама. — З нею хіба не те саме?

— А що Либідь? — не второпала Софійка, згадавши легенду з читанки ще початкових класів про засновників Києва: братів Кия, Щека, Хорива та їхню сестру Либідь.

— Древні русичі річку назвали на честь своєї князівни, а сучасні — закопали її під землю.

— Атож, і закатали в бетон! — сумно додав тато.

— Як це? — не вірила Софійка.

— А так, як писав Микола Вінграновський: "Народжена для нас, вона убита нами. Від Либеді зосталось лиш ім’я"! — пристрасно продекламувала мама. Ніби

відчувала й себе винною і через те хотіла відволікп від пильного Софійчиного погляду власні очі.

— Атож, найбрудніша річка Європи... — переклав те на прозову мову тато.

— "Ще назва є, а річки вже немає!" — цитувала мама Ліну Костенко.

Ага! Це ж вона позаводила якісь непевні таємниці з іркою і тепер замилює Софійчині очі поезіями!

— ...Бо Либідь перетворена на каналізацію, — суворо підсумував тато.

— Мамо, до нас ніхто не приходив сьогодні в гості?

Але мама ніби не почула такого недоречного в цю

хвилину запитання:

— Тільки й зостається згадувати вірш Ірини Жиленко: "Либідь, коли твоя Божа вода вже не потрібна ні граду, ні світу — вільно течи під асфальтовим гнітом, вільно течи — і у вічність впадай!"

— Як мовить бабуся Ліна, варила не варила, аби добре говорила! Годі вам зі своїми віршами і зі своїми страшними фактами! — зовсім посердитішала Софійка. — Це найлегше: опустити руки, процитувати поета й заплакати над своїм безталанням! Чули он — Чхон-геч-хон! Тьху, ще одна рима вийшла! Я про те, що не плакати треба, а — робити щось!

У Кореї знайшлись же розумні люди, і в нас знайдуться! В Коктебелі коштовні камінчики відродились, то й Либідь

в і д родиться!

— Навіть з каналізації? — раптом про щось своє замислилась мама, вже не так полохливо ховаючи від Софійки погляд.

— Якщо захотіти — то і з каналізації! — пропікала мамине збентеження (райдужки очей у неї, як і в Туза, сірі) своїми блакитними (татовими) очима.

— Але ж я їм так і сказала! — нарешті не витримала

доньчиного погляду мама і, напевно, стала здаватись.

— Кому сказала? Що сказала? — пішла у прямий наступ Софійка.

Тато, здогадавшись, що розмова перейшла на інше, з таємничим виглядом (його мама, видно, увела в курс!) прихопив Ростика й вийшов з кімнати.

Мама безпомічно опустила свої ще недавно сценічно заломлені руки.

— Це пов’язано з Іркою? Признавайся!

— Так, Софійко... Просто вона просила тобі не казати... Але я й так не могла б і не хотіла б мати від тебе таємниці...

Мама ніяково перебирала китиці скатерки, а Софійка терпляче, як і колись при розмові з Завадчучкою, робила вдих-видих.

— Тим паче, тут нічого такого... Це з Лізкою вашою пов'язано... Ну, ти ж знаєш, що з нею...

— Невже таки вагітна? — перелякалась дівчинка.

— Ні, тут Бог її милував... Але болячку таки підхопила... У венеричному диспансері лікується...

— Щось дуже страшне?

— Слава Богу, не СНІД... Так-от, Іра захотіла її в лікарні відвідати... Сама не зважується, туди дітей не пускають, попросила мене за компанію...

— В неї що, своєї мами нема для компанії? — ревниво спалахнула Софійка.

— Вона своєї боїться... Боїться бути такою ж побитою, як Лізка... Та й узагалі, на такі теми вони не спілкуються... Ні на які теми не спілкуються: кожен своїм зайнятий, батьки дбають лиш про те, щоб удягнена й нагодована...

"Може, їй бракує любові?" — мабуть, правильно колись зауважила про Ірку її, Софійчина, мама!

— І що ж? Навідали?

— Так... Ще й із Лізиними батьками здибались... Важко це все... Вони хочуть виїжджати з Вишнополя... Мовляв, подалі від ганьби... Я переконувала їх зостатись, товкла їм про ту ж таки любов, про те, що чутки можуть і десь-інде дійти, а тут згодом усе забудеться, якщо... Я і Лізці казала... Не можна себе в каналізацію заганяти, від світу тікати, навіть якщо десь вода й забруднилась... Віддерти асфальт, відкритись для сонця, очистити русло... Ні, ну я іншими словами, але точно мов про

сьогоднішню Либідь... Я їм ще про твою Чхон-гечхон розповім, коли завтра до неї з Ірою підемо!

— Ви й завтра підете?

— Так, домовились... Треба її підтримати, зрозумій!

— За що підтримати? Що розум пропила, догулялася? Хто їй винен?

— Ти просто як її батько говориш, Софійко! Мовляв, сама винна, чого тобі бракувало, ми ж тобі, падлюці, і пити, і їсти, і вдягнутись, ти ж, гадюко, тільки пташиного молока не мала! Значить, не все!.. Треба не правильністю давити, не лекціями, а... Посадити дерево надії, помогти побудувати фонтанчики, пробач, що так пафосно це все звучить... Я, звісно, там простіше висловлювалась...

Он воно що!

— Та й узагалі, не всім же щастить на чужих помилках учитись, комусь і на власних доводиться!.. Хтозна, Софійко, може, Лізка цим мимохіть і нам урок дала?..

Софійка згадала метеликів у своїй голові й почервоніла, мабуть, аж до самих кінчиків свого темного волосся. Мама втаємничена в цю пригоду і, мабуть, натякає... А й справді, якби не камінчик тоді? А може, то й Лізчин досвід підсвідомо згадався і відвернув од дурниць?

— Лиш Ірі не признавайся, що я тобі це відкрила...

— Але ж тато знає?

— Яз татом радилась... Лише з ним... Бо для мене самої також це все... Як обухом по голові... Але більше нікому про це, будь ласка...

— Звичайно, мамо! Пробач, що я сердилась! І за те, що раніше тобі сама про ту Лізчину біду не зважилась розповісти! Я хотіла, однак...

— Та ні, чого ж. Ти правильно сердилась! 1 розумію, що хотіла розповісти, але... Бо це нелегко... Проте не має бути між матір'ю і донькою недомовок!

— Мабуть, від тих приховувань усі негаразди й починаються! — погодилась, обіймаючи свою таку зараз беззахисну, таку схвильовану, але таку мудру маму. —Шкода, що не всім дівчатам так пощастило з батьками, як-от мені!

— Переживеться, все і у них буде добре! Я знаю, я відчуваю це!

— Цілком із тобою згодна! — дзвінко цьомнула в щоку свою любу мамусю.

Так, усе буде добре! І в Лізки, і — в Либеді!

39. ПІВДЕННИЙ БУГ

З магазину поверталась довшою дорогою. І все поглядала навколо, зачіплюючись поглядом за кожні спортивні парубочі плечі. Не він, не він, не він!

Містечко потопає в липовому цвіті, він дурманить, п'янить, його хотілося би внюхати, ввібрати у себе, в ньому хотілося б розчинитись, якби на одній із вулиць... Ну хоча б у найдрібнішому завулку їй зустрівся...

Софійка зовсім не виглядала Туза. Дуже він їй потрібен зі своїми примітивними золотими кулончиками!

Але... Але ж не можна від неї так різко відкинутись, так безбожно забути, так не передавати знаків уваги, не озиватись, не приходити, не дзвонити, навіть не писати есемесок!.. Ото як із самого початку показала себе дурепою, так і до самого кінця!

Власне, тільки ради цього вона й хотіла його побачити. Щоб довести, що не дурепа. От раз тільки зустріти, довести, що не дурепа, — і все!..

А тут ще й Сашко поза зоною! Лиш раз після того вийшов на зв’язок, устигли привітатись, і знов — абонент не в мережі!

Липи несамовито пахли. Бджоли загрозливо гули (Софійка торкнулась до своєї багатостраждальної губи). Козирний не зустрічався.

Зате назустріч прямували Дмитро з Леською. Веселі, балакучі! Ото вже в кого жодних проблем!

— Софійко, ти на цій вулиці? А ми якраз до тебе! — широко всміхнувся Іваненко.

— Несем новину! — щасливо блиснула скельцями окулярів Леся.

-Уявляєш, наші вчителі як компенсацію за зіпсовану кримську поїздку вирішили зробити нам ще один тур! Виїжджаємо за два дні!

— Таки ж до Ялти?! — зраділа Софійка.

— Ні, вже ближче! На річку!

— На річку? Не поїду! — аж застогнала з пересердя. — На жодну річку не поїду! Хіба що це буде Чхон-гечхон!

— Чхонге — що? — не зрозумів Дмитрик.

— Річка така — Чхонгечхон! — трохи запишалась Софійка.

— Чхонгечхон?То ж...у Південній Кореї, здається? — ні, Радзивілка таки нестерпна своїми знаннями! — То Південна Корея, а це хоч і теж Південний, але Буг!

— Південний Буг — це ж знаменито! — вигукнув Іваненко.

— Хоч на південний, хоч на північний — і не подумаю!

— Там будуть природні пороги! Оті, що їх колись запорожці долали й за ними селились!

— Ага, знаю навіть місто таке: Запоріжжя, там річка Червона тече! Від заводських стоків червона!

— Скелі! — не вгавав Дмитрик.

— Хоч і гори! — заперечливо похитала головою.

— Альбабарін їде, я гадала, ти Ві-ку-кусі потелефонуєш, запросиш! — шепнула Радзивілка. — А як ти запросиш, коли сама не хочеш?

— Не хочу! — на мить завагалась: ану ж і Туз буде? Вони з Алі-бабою приятелюють!

— А ще — рафтинг! Це таке сплавляння порогами, як у справжніх спортсменів-водників! Ліда Василівна казала, що фізрук уже домовився за байдарки й катамарани! — переконував Дмитро.

— Не хочу, бо... — ет, потрібен їй той Туз! — Там буде знов грандіозний смітник, а я всього не приберу, я цього не переживу!

— То природно-ладшафтний заповідник, там із цим суворо, сміття не буде! — заспокоїв хлоп’як.

— Ага, не буде! Де це в нас ще немає сміття? — не повірила.

— Ну, це парк "Гранітно-степове Побужжя". Біля селища одного, ми в ньому зупинялись дорогою на море! Якось зветься так... Емігея!

— Е-мі-гея? — аж підстрибнула від несподіванки.

"Емігея!" — відлунило в камінчику. Не інакше як

саме він наворожив їй це диво!

— Ні, справді Емігея, ви не жартуєте?

Леся й Дмитро згідливо кивнули.

— Тоді я — їду! їду, їду, їду! — Софійка стрибала, танцювала, розчинялась нарешті до останку в липовому ароматі й розціловувала обох своїх найдорожчих друзів та камінчика.

Радзивілка з Іваненком тільки здивовано перезирались.

40. ГРОМОВІ СТРІЛИ

Сашко приїхав хоч і без попередження, зате на цілу добу. Пообідає-повечеряє в Щербанів (так Софійчині батьки наполягли), переночує у своїй відремонтованій квартирці й завтра знову на Матвіївку. Там зараз гаряче, селом газ проводять, роботи повно. Гм, було б дивно, якби інакше!

А поза зоною він, бо хата бабина трохи в ярку, та й узагалі по селі мобільник погано ловить.

— Хоч бери та листи пиши! — ніяково жартує Сашко. Бо ж знає, що грамотність у нього не дуже, а принципова Софійка на помилки не змовчить.

— Зате сьогодні цілий вечір — наш! — аж світився призахідним сонцем. — Як тобі ідея побродити старим парком?

— Ідея гарна, як і погода! — всміхнулась. — Саме теж про це подумала!

...Від поїздки на Південний Буг Сашко навідріз відмовився. Бачте, під баби-Ксеніним будинком усе розрито під труби, як же він те покине?

— Он у нас біля Холерного Яру теж ще відколи газ мали прокласти й не проклали, рівчаки розриті, і нічого! — умовляла Софія.

— Ох, яке ти ще дитя! — зітхнув і трохи наче аж зверхньо усміхнувся Фадійчук (як і... Андрій?). — Дай, Боже, тобі й надалі не знати отих хазяйських заморо-чок! Та й узагалі, може б, тобі на літо в Матвіївку до нас? Там і річка, і природа — куди тому Бугові!

— Якийсь... нудний ти, Їй-Богу! Ну, а я поїду, поки молода! Хоч світа побачу!

— ...Та я тебе й не тримаю! — сумно обізвався хлоп’як. — Це я в рівчаках загруз, а ти... Чого маєш удома сидіти?

Ну й справді! Таки не має чого!

— ...Це якби я міг тобі щось краще запропонувати, якби міг купити не те що катамарана, а цілу яхту, із парочкою скель та річкою на додачу... І не іграшкові, а справжні... червоні вітрила!..

Натяк на Андріїв сувенір у Софійки на шафі? Сашко ж досі його ніби й не бачив!

— Але ні, я й тоді б не вказував, куди і з ким тобі мандрувати! А зараз — то й узагалі... Це кожен мусить вирішувати сам для себе... Та й хіба ж можна русалоньці забороняти воду?.. — перевів на жарт.

Леле, а балакати навчився ж: чисто як загублений у часі аристократ Казимір Дашківський!

— Ох, ну, годі про воду! — зістрибнула з незручної теми, бо чомусь зробилося тяжко на серці. — Давай краще про камені! Колись ти обіцяв розказати про цей камінчик.

— А, ну так, — ще не відійшов од розмови про чергову довгу розлуку Фадійчук. — Хоч тут наче й розказувати нема чого... Це ще одна знахідка з колись нашого спільного сусідського, а тепер лиш мого дворища. Коли ото копав рівчаки під труби місяць тому, відкопав цю штуковину... Мовби звичайна, якби не та дірочка посередині... Пацани з мого класу казали, що

то курячий бог. Що він бажання виконує. Ну й залишив собі. А коли став більше читати... Вичитав одну прецікаву штуку: що саме отакі, продовгуваті, викривлені трохи і наче кулею пробиті камінчики називаються громовими стрілами. Або ще Перуновими: ти ж знаєш — дохристиянський бог такий був. Це ж, мабуть, із тих часів і легенда!

Якраз переходили Чортів місточок — струмок із хитким каменем посередині, і Сашко притримав Софійку за руку. І, як це в нього траплялось, руки вже не відпускав, промовляючи далі:

— Пишеться, що, за повір’ям, ці перунові стріли падають із хмар у грозу на всяку нечисту силу. Зариваються тоді глибоко в землю і виходять ближче до поверхні аж через три або сім років. І мають вони тоді цілющі або магічні властивості. Ніби такі громові стріли всяку біду одвертають. А водою, перелитою через отвір, лікуватися можна... Від ангіни чи що...

Над ставочком Софійка вирішила, що, мабуть, не стане забирати руки.

— А як почув, що тобі в дорогу — він легенько стиснув її долоню, — занепокоївся, бо ти ж ніколи ще так далеко не їздила! То відразу й вирішив: правда чи не правда про ті громові стріли, але якщо вже така знайшлась, то хай вона тебе захищає, раз я не зможу!

Софійка зашарілась і акуратненько визволила свою руку з мозолястої Сашкової. Не до речі зараз якісь серйозні розмови перед наступною далекою дорогою. Але камінчик! Це ж треба!..

— Чого ти мовчиш? — запитав по хвилі.

— А що казати?

— Просто здебільшого ти говориш, а мені й слова нема куди вставити!

— Угу, дуже дотепно! — хотіла за звичкою ніби сердито штовхнути хлопця в плече, але думки про камінчик відволікали від жартів.

Так вони й ішли якраз на досить чемній відстані, коли з-за повороту алеї, обнявшись, виринула закохана парочка. Туз із якоюсь — волосся фарбоване в чорне, аж синє (мабуть, чорнявки — його слабинка).

І якби зараз біля них на алею грякнула блискавка, Софійка здивувалась би менше. Від несподіванки й привітатись забула. Той також не був готовий до зустрічі, тільки муркнув щось невиразне, пронизавши поглядом.

Ет, шкода, що вони з Сашком бодай за руки не тримались, хай би побачив, що вона... Що в неї теж є хлопець!

— Гм, дивно, — здвигнув плечима Сашко, як уже відійшли.

— Що дивно? — зопалу трохи переборщила зі здивуванням.

— Що він свою дівчину має, а на тебе якось так... дивиться!

— Ет, чи ж мало на світі... дурнів? — мимоволі озирнулась на Козирного, втішаючись, що сутінки приховують від Сашка її спаленілі щоки.

...Туз також озирався! Ух, такий погляд метнув! Камінь би зворухнувся. І зворухнувся, здається. Сашків. На грудях.

Сашко не сказав нічого. І мовчав до самого її двору.

— Знаєш, я, мабуть, поїду з самого ранку, — заговорив уже біля хвіртки.

— Стривай, ти ж хотів аж увечері!

— Тобі на післязавтра збиратись, не заважатиму... Щасливої дороги!

— Що ж, тобі теж... — відхилила скрипучу хвіртку й непевно рушила до під'їзду.

Не сміла підвести очей, але відчувала, що він дивився їй услід. Сумно-сумно-пресумно. На мить захотілось махнути рукою на ту поїздку й вернутись, кинутись Сашкові на шию, розплакатись у нього на плечі!..

Проте блискавка сірих Тузових очей, що муляла зараз більше, аніж Перунова стріла, не дозволила озирнутись.

41 ЕМІГЕЯ

Ось уже й на місці. Облаштували табір, підкріпились привезеним із дому. Нарешті можна все роздивитись.

Ох, держіть її вдвох, бо одному нема чого! Софійка в Емігеї чи — в справжнісінькому раю? Краса ж яка, а пахнота! Липи не видно, але десь вона, мабуть, неподалік, бо п медвяний дух огонрув усе узбережжя. Глід, терен, ще якісь дрібненькі зелепушки-ягоди, кущі шипшини...

А квіточок же, людоньки! Оно зграйка ромашок, он хмарка якихось бузкових! Самих тільки жовтеньких кілька десятків різновидів! А вишневі, темно-бузкові, небесно-блакитні!..

— Цикорій дикий, по-народньому Петрові батоги! Бо стебло міцне й гнучке! — захоплювалась іще з автобуса Ліда Василівна.

Атож! Росянка, гикавка, деревій, очанка, подорожник, калюжниця, свербіжниця, чаполоч, грицики, грабельки, косарики, звіробій, вовконіг, дивосил, чортополох, мати-й-мачуха, бабині воші, куряча сліпота, собаче мило, гусячі лапки — ні-ні, це не персонажі каз-

нового зоопарку чи музею дивовиж! Це, згідно з Лідою Василівною, народні назви цього всього розмаїття!

А ще ж мохи, сукуленти, лишайники! Що не камінь — то ціла тобі альпійська гірка!

А он і ти, вже бачена дорогою до Криму скеле-жабо! Хоч обтикалась зеленню, але, здається, трохи обсипалась — а кажуть, що камінь символізує вічність!..

Ой, а онде скеля-черепаха! Ну точнісінько ж — гігантська черепаха нависала-дерлась угору! Незграбна, мов от-от ізсунеться й загримить донизу.

А на дрібних каменях — блакитні (хіба такі є?) і зелені ящірки, уже живі-живісінькі!

Птахів якось не видно й не чутно: певно, саме діток годують. Зате гуркіт безмежно прудкої і невимовно прекрасної ріки — здрастуй, Південний Буже! — знову щасливо глушить усе навколо! Ох, майже по-шевченківськи: "Реве та стогне Буг широкий!"

Кажуть, рівень води тут залежить від якоїсь електростанції, зараз вода, за словами фізрука, висока, хоч білі поперечні смуги на скелях показують, що буває і вища.

Софійка сміливо зайшла в бурхливий потік. Ого, треба держатись за гілля й за каменюки, бо знесе течією! Але її не змиє, вона ж русалка! Вишнопільська русалка, грецька німфа-сирена, югославська віла, азійська албаста, західноєвропейська ундина, агов, чи хто там іще?

І байдуже, що б про неї подумав отой Козирний Туз!

— Добрий день, водичко-орданичко, найстарша царичко! — згадалось раптово замовляння Русалки з Бі-локрилівського лісу. А ще Русалка-Росавка шанобливо зверталась: "Водо Уляно!", і Софійка в цю мить абсолютно її розуміла, і, якби знала, звернулась би до во-ди-Уляни й по-батькові! Ба, якби не стрімка течія, Їй-Богу, варто би впасти перед цією величчю на коліна!

-Тимур ка’, що там далі є ще й тиха вода! пробився крізь шум до Софійчиних вух Ві-ку-кусин голос. О, Віта щодо поїздки в Емігею не вагалась ані хвилини. Хоч для цього їй довелось довгенько вмовляти батьків, ще й просити мол’брата відпрацьовувати на господарстві наперед за обох.

— Ходім поди’! — манила рукою подруга. — Догани', туди подався вже цілий гурт!

З готовністю вилізла на берег і побігла разом із леськівчанкою пологим підйомом, супроти течії, між акаціями та глодом. Річки звідси не видно: стежка веде навпрошки, оминаючи звивини русла.

Аж он і гурт, тобто поки що широка фігура Олени Гаврилівни, яка, відстаючи й перевалюючись із боку на бік, той гурт замикає. Олені Гаврилівні тяжко і фізично, й морально. Дочка відмовилась на час її поїздки глядіти тушканчика, і тепер він тимчасово квартирує у сина, а це далеко, а син не дуже відповідальний, а невістка попалась якась нервова!..

А онде — засмагла потилиця Андрія Туза. Ясно, хто підбив Альбабаріна, аби той попросив Ві-ку-ку-сю, аби та загітувала Софію рушати на тихі води! Втім, може, й ні: Туз від самого ранку на дівчинку і не глянув. Правда, й фарбованої чорнявки з собою чомусь не взяв. Мабуть, щоб заскучати за нею більше.

Нарешті вийшли на встелену шовковою травою галявину довкола тихого плеса. Аж не віриться, що це той самий ревучий і пінистий Південний Буг!

А кругом — ой людоньки! — бузковіє іван-чай, стримлять із води якісь гострокрилі біленькі квіточки, пахне аїр, він же, як ось каже Діда Василівна, лепеха, чи татарське зілля (Мамаева Золота Орда і тут

наслідила?)!.. Та головне — латаття біле, згідно з уронами ботаніки, німфея кандіда, а згідно з давньою народною назвою — крин!

— Латаття біле, як і жовте, спроможне рости тільки в дуже чистій воді! — серед захопленої тиші урочисто проголосила Ліда Василівна. І, надихнута загальною увагою, осідлала улюбленого коника: — Археологи вважають цю рослину найдавнішою квіткою на землі! Адже з'явилась вона ще в крейдяний період, сімдесят —вісімдесят мільйонів років тому!

Боже, скільки дива на світі! Можна сказати, просто під боком! Недаремно, мабуть, Софійка з усіх квітів найбільше обожнює лілеї білі садові й лілеї водяні!

Уже традиційно високий пафос Ліди Василівни ревниво перехопила захекана від швидкої ходи Олена Гаврилівна:

— Вважається, що ця місцина точнісінько так виглядала й триста п’ятдесят тисяч років тому! Бо це залишки древніх гір, останні шість мільйонів років тут не було льодовика: він сюди так і не дійшов, зупинившись десь під Києвом!

Леле, балакають про ті мільйони років та льодовики, наче про давніх знайомих!

— Мабуть, у цих місцях є багато стоянок давніх людей? — це вже, звісно, археолог Іваненко.

Знову нагода показати свої знання історичці-географічці:

— Саме на цьому березі навряд чи селились, бо навесні тут сильно розливається вода, але в районі найближчих кілометрів люди мешкали ще з епохи палеоліту, включаючи, крім праукраїнців, і кіммерійців, і трипільців, і сарматів та римлян... На цій території, кажуть, побував

давньогрецький історик Геродот, який нібито й назвав її Емігеєю, що в перекладі з грецької

означає "моя земля". З якого дива мала би бути ця земля його — то вже питання інше.

— На нашу землю хто не ступив, той бігом розставляє руки: "Моє!" — зіронізувала Ліда Василівна. — Тільки ми самі почуваємось наймитами і ждемо, щоб хтось порядок навів.

— Колись козаки наводили. І, звісно ж, було тут чимало стратегічних споруд!

— А народна, перепрошую, колишня назва річки — Бог! — знову спромоглась уставити мудре слівце біологічка.

Бог? Ну та й не правда хіба, що мова — це наша найправдивіша історія? Ось чому Софійку тягнуло впасти навколішки! Навіть само собою промовилось "Їй-Богу"! Коли б і зараз річка для людей була Богом, хіба сміли б кидати в неї сміття?

— Це як і з недалекою відсіль притокою Південного Бугу Синюхою: та колись теж мала іншу назву! — не зосталась у боргу Олена Гаврилівна. — Синіми Водами звалась! Це саме там була битва 1362 року, яку ми на уроці вивчали!

— Ого, які давні всі ці річки! Як же люди колись, не маючи ні пошти, ні мобілок, умудрялись називати річку протягом усієї довжини однаково? — запитала Софійка.

Відповіді ніхто не знав, тож зависла мовчанка. Мабуть, запитання безглузде. Таки безглузде: он як зверхньо-здивовано кольнув її сірим поглядом Козирний! Нарешті згадав про неї?.. Знов має її за... наївну ботанку-зубрилку?... Ет, нехай собі!

Головне — що довкола так гарно й зелено, що милує зір тиха вода й латаття біле. Що є в неї Емігея — її, Софійчина, земля!

42. МЛЕЛ І КАКТУС

— Он ви де! — зненацька підоспів до гурту фізрук. — Дивитесь, із якого місця будемо сплавлятись? Атож, оце звідси — і вниз течією! Завтра обіцяють підвезти з турклубу катамарани, байди і каяки! О, буде в нас рафтинг крутіший, ніж на каналі "Діскавері"!

Юрба загула: дівчата і вчительки перелякано, хлопці — захоплено. Ірка з Аською то й узагалі по-голлівудськи заверещали, плещучи в долоні: "О майн ґот, о майн ґот, о майн ґот!". Поглядаючи на старшокласників, звісно. Вадимчик-бо їхній від поїздки відмовився, та чи й узяли б його після тої капості? Лиш Софійка мовчала, бо взагалі не надто уявляла, що воно за сплавляння, чи ба — рафтинг.

— А скупнутись тут можна? — заблагали хлопці.

— Не можна, а треба! — з готовністю погодився учитель. Не встиг доказати, як хлоп’ячий народ (Козирний із перших) роздягнувся й побулькав у воду.

Але не Софійка! Як не вмовляла її Віку-куся, та цього разу русалонька зрадила свої принципи. Бо її знову стало все виводити з себе: і незрозумілий рафтинг, і пискляві дівки, і той дурний Туз!

Гордо й самотньо рушила стежкою назад, туди, де перед цим так гармонійно медитувалось-милувалось і звідки її вирвала Віта. Спина рівна, крок поважний і незалежний: саме так це мусить виглядати збоку. Щоб знали, щоб вони всі знали!..

Отак-отак, на цьому камені буде мальовничіше! Сісти, щоб профіль — на тлі води? Ні, ліпше стати, одну ногу сюди, на підвищення, руки скласти перед собою.

Ага, і щоб волосся на вітрі маяло — так буде зовсім добре. Погляд кудись удаль, брови трохи насупити. Русалці все паралельно! Ні, ліпше: албаста нервує! Ні, не так: ундина сердиться! Або: сирена зараз завиє (теж нічого)! Жаль, цього ніхто не бачить. Дехто не бачить! А то знав би, як їй до нього зовсім байдуже!

— Це ти Соня? — зненацька увірвався в її живописну композицію хлоп’ячий писклявий голосок.

— Яка ще Соня? Зараз когось точно присплю! — розгнівана віла-горгона загрозливо-повільно розвернулась із профілю на три чверті, потім анфас і метнула сніпок блискавиць у мале веснянкувате створіння, яке посміло порушити її неприступність.

— Ну Сонька ж ти? Щербань? — то була мізерія років дев'яти.

— Софія, а не Сонька! Тобі чого?

— Осьо) Просили передати! — мізерія простягнула їй квітку жовтого латаття з довжелезним хвостом-стеблом.

— Хто просив? І взагалі, як це розуміти?

— О, він попередив: буде, каже, виступати, ставити з себе ділову, але ти, каже, не слухай, віддай квітку й чеши назад!

— Ого, заявочки! Хто ж це такий розумний? Чи не отой накачаний, з побритою головою?

— І в синіх трусах! — згідливо покивало рудим чубом парубча. Воно досі тримало перед собою хвостату лілею.

— Лелечко, з корінням вирвав! А на стеблі, та й на листі осьо — п’явки сидять, ще й риб’яча ікра відкладена! — вжахнулась Софійка.

— Це жаб’яча!

— Яка різниця? Воно жити хоче, а ти — по сонцю її?!

— Так він і казав: може, трохи моралі почитає, але твоє, каже, діло не слухати, а віддати! Чуй, ти, Сонько, йому не признавайся, що з ікрою і п'явками, лади? Бо це ж я виривав! Він мені десятку пообіцяв: запливи, каже, вирви отуго квітку й занеси туди-то й такій-то! Мені що, моє діло маленьке: пірнув, зубами відгризти не вийшло, то вирвав з корінням, дістав п’ятірку на лапу — й до тебе!

— Він що, не бачив, що ти вирвало?

— Нса! Я й сам тільки дорогою роздивився! Бери скоріще, бо мені ще ж по інших п’ять гривень вертатись! А як не візьмеш, то плакали мої грошики! І взагалі, каже, буде тоді мені секир башка! — хлопчик красномовно провів ребром долоні по шиї.

— І де ти взялось, таке доскоцьке? — ундина поблажливо усміхнулась, перетерла стебло об камінь і, викинувши у воду коріння з усією живністю (може, десь зупиниться й прирості), собі залишила квітку.

— Аз села, тутешній! Звуся Колян!

— Ну чеши ж, Коляне, звітуйся своєму шефу про гарну роботу! — албаста вже ледве стримувала сміх. — А то ще справді — кирдик башка!

— Секир, Сонько!

— Ну, за Соньку буде ще й секир! — розсміялась.

Колян-Миколка чкурнув берегами, аж закуріло.

Сирена, помалу перетворюючись на німфу з квіткою латаття, забувши за профіль, анфас та розмаяне вітром волосся, умостилась на камені й задумалась.

Що це? Поганий жарт? Чи закон парних чисел?

...Бо вчора хлоп’як-посланець, лиш чорний, мов циганчук, прибігав од Сашка. Отже, Фадійчук, сумно тоді попрощавшись, не поїхав у Матвіївну з самого ранку, як обіцяв, а навідався ще, видно, у квітковий магазин, потратив, мабуть, серйозні гроші, а може,

теж заплатив ще й десятку посланцеві і передав Софійці... кактуса.

То був дуже красивий кактус, із ніжно-рожевим пуп’янком, який ледь-ледь пахнув: чи то цукерками, чи то ліками. З дуже гострими — в Софійки досі під нігтем ниє, бо ненароком одну загнала, насилу виколупала! — колючками.

І — міцно заклеєний конверт. Хоч якби й відкритий: Сашків незграбний почерк із помилками і виправленнями навряд хтось, крім Софійки, вчитав би це. Усе там було "стисло, сильно і страшно".

"Справжні почутя можна роками ни поливати. Вони здатні пройти пустелю. Але ними не можна крутити туди сюди, бо квітка не розпусти ця або вітпаде. Справжні почутя це боляче".

Ще й із розмазаною крапелькою крові, бо, видно, й сам поколовся об свого подарунка.

Отакі-от невизнані Омар Хайям і Шота Руставелі в одній, мало не тигровій, шкурі, себто особі!..

НЕ з дієсловами вже окремо написано...

Хоч як гонила від себе цей спогад, але усвідомлювала, що кактус і досі не йшов із голови, не забувався ані на мить. Може, тому, що поболювало під нігтем?..

Тепер це нещасне латаття. Як мусить із ним чинити? Заплести в коси й показати, що воно для неї щось значить? (До речі, вельми підійшло б до її жовтої маечки). Викинути? Заховати?..

Цікаво, той пуп’янок зараз удома на її підвіконні відпав чи зацвів?.. Можна було б запитати про це маму телефоном. Проте є речі, на які не зможе відповісти навіть мама...

43 СОНЦЕ НААТРЛВОЮ

Правда, вечір змусив забути й кактуса з колючками, і лілею з ікрою-п’явками. Бо то був вечір біля багаття. Ох, які ж прекрасні й романтичні вони — вечори біля вогнища! Ти сидиш у колі кругом палаючої ватри, яка наче відбивається в небі круглим оком червоного місяця. Час від часу підкидаєш у ту ватру якийсь штурпачок (хлопці перед цим наносили купу хмизу) і слухаєш... пісні під гітару! Виявляється, тут справжнісінькі барди і канат-фізрук, і — їхня ботанка Ліда Василівна (тоді у Крим просто забула взяти гітару)! А як гарно підтягує географічка-історичка! Відчувалось, що це вже давно сформоване коло туристів, і пісні їхні — пов’язані з якимись пережитими історіями, це розмова утаємничених. Прем’єрою стала хіба "Пісня тушканчика", пронизливо й задушевно, навіть з деяким екзальтованим надривом виконана Оленою Гаврилівною.

Приємно було й собі по суті входити у коло втаємничених. Віта від захвату взагалі втратила дар мови й сиділа, притримуючи жменями захоплені-закохані багаття-рум’янці. Хто б подумав, що за хвилину так само буде й Софійці?

— Ну, а тепер ти, Андрію! — впевнено скомандувала географічка, і фізрук зі знанням справи, не вагаючись, передав гітару... Козирному!

З’ясувалось, що той розкішно грає на гітарі! А співає! Недбалим спокійним баритончиком, ніби трохи речитативом, але ж — ох! "Як солодко грає, як глибоко крає, розтинає білі груди, серденько виймає!" Гак, здається, казала Мавка у Софійчиній змалку любленій "Лісовій пісні"?

Ну, спочатку, як це, очевидно, в Андрієвому стилі, звучала досить жорстока пісенька про равлика, який "вирішив помандрувати в світ", але дорогою надибав його "якийсь китаєць" і, його ж таки, "намастив старанно на окраєць". Після біологіччиних коментарів, що, мовляв, у Китаї та Кореї справді їдять древніх наземних молюсків, зокрема равликів виноградних, які латиною звуться гелікс, а в народі — слимаками чи завитками, були пісні про необачного короля, який забув пароль і не міг потрапити додому, і його вірну, але трохи підсліпувату дружину; про те, що юній діві не можна довіряти весла; пародію на якусь знамениту старовинну зарубіжну пісню "Ло-мами, ло-мами-мами б'ють, ломами б’ють"...

Словом, отакі собі недбалі й дотепні пісеньки, які, треба визнати, всіма сприймалися на ура.

— Вау! Круто-круто-круто! — пищали Завадчучка з Аською.

Софійка мовчала. Намагалась уторопати, чим так приваблює (і чи приваблює?) всіх (і її?) Тузова розхристаність.

Раптом Козирний різко поміняв тон, посерйознішав, трохи помовчав і почав зовсім іншої;

— Дівчинко моя, сонце над травою, де, в яких краях зустрінемось з тобою?..

Якимось мов охриплим голосом, із внутрішнім, глибоко схованим почуттям. Мабуть, це стосується тієї фарбованої брюнетки, з якою зараз наш герой не може бачитись... Але чому тоді Софійка боїться дихнути?

— Крила намети згорнули, мов зранений птах. Всіх нас чекає вже вісник розлуки літак...

Боженьку, як же!.. Душевно! Аж... аж слів нема!

Коли нарешті зважилась підвести на виконавця очі, переконалась у своїх передчуттях. Ледь примружений Андріїв погляд, звичайно ж, спрямований на неї, на Софію. Вона скоренько відвела свої блакитні, але знала, що його сірі від неї не відвернулись: вони просто впивались у неї, мандрували по ній тисячею метеликів, насолоджуючись її беззахисністю і сум’яттям.

Ясно: він співав для неї! З якого дива? Навіть її реакції на вчорашню квітку, яку Софійка таки заховала, він не знає, нащо він так?..

— Облиште розради слова, бо мені не до них: мені б відшукати струмок біля тої сосни!.. Може, там ще дотліває багаття одне, Може, десь там хтось чекає і досі мене?..

Ірка з Аською поковтали свої проколоті пірсингом язики і тільки витріщались по черзі то на Туза, то на Софію. Ві-ку-куся мовчала так красномовно, як може мовчати людина, що все розуміє. Зрештою, вона ж сиділа поруч і не могла не відчути, як мимо проходять, просто-таки пропікаючи довкілля, магнітні хвилі маршрутом Туз — Щербань...

Софійка ж тільки й тямила, що в неї потроху зсувається дах, хоч внутрішній голос (чи камінчик на шиї?) і підказував, що зсувається він не зовсім туди, куди треба. Здається, поки він остаточно не з'їхав, найрозумніше мерщій піти геть, тобто — в намет, у люлю, як мовить Вад. Тож тихесенько підвелася, змійкою прослизнула між слухачами, вповзла у намет і в спальник...

"Сплю на новому місці..." — присипляла себе, хоч серце гупало зовсім не сонно.

— Дівчинко моя, сонце над травою, де, в яких краях зустрінемось з тобою?.. — безцеремонно заважав дрімоті баритон.

— Повернешся додому — стрінетесь, — згадала фарбовану чорнявку. — І нема чого іншим баламутити мізки. Чого маєш удома сидіти? — з жалем проганяла якісь невиразні, хоч і рожеві, мрії-передчуття.

Андрій доспівав. Трохи повисіла тиша, потім озвалися хлопці: "Давай, Козирний, вали далі! Про короля! Ні, жени "Якось у Карпати я попав", — і пішли нові й старі пісні по другому й третьому колу.

Софійці ж усе бриніло "Дівчинко моя, сонце над травою", поки нарешті й вона не намастилась на окраєць, змішавшись із ло-мами, ло-мами-мами й тривожним утомленим сном.

44. РАФТИНГ! РАФТИНГ!

Наступного ранку привезли купу водно-туриського спорядження: якісь гостроносі човни, звані каяками, залізно-брезентові конструкції, звані байдарками, та надувні і наче подвійні човни-подушки, звані катамаранами. Усе табірне чоловіцтво зосередилась біля тих дивовиж і ладнало, складало, обговорювало й підганяло човни для емігейських порогів, або, як їх називали чомусь туристи, Червоних воріт.

Потім почалося священнодійство. Досвідчені водники стали надягати чудернацькі спідниці-фартухи (це щоб у човен не затікала вода), каякери ще й чіпляли собі на носи прищіпки (щоб вода і туди не забігла). Всі вони брали на плечі байди і каяки і йшли вже знайомою стежкою на місце старту. А чайники, себто

новачки й перелякані дівчата, сиділи на фініші, (якраз Ш там, де ще вчора дихала вогнем розгнівана ундина) і з білою задрістю зустрічали сміливців. Байдарочники дозволяли сідати комусь із найвідважніших чайників посередині байди, називаючи таких пасажирами. Найдосвіченіші каякери на глибині зумисно валились набік разом із каяком і, перекрутившись у воді (трюк називається ескімоска: ось де потрібні прищіпки!), випірнали нагору й підганяли човна до фінішу під оплески, свист і величальні крики.

Чи не найбільший захват у публіки викликало прибуття катамарана, який мав аж чотирьох веслярів, спритно маневрував між порогами і церемонно заходив на причал. На таке диво позбігались дивитися навіть місцеві. І серед малолітньої пацанви-босоти Софійка завважила й руду кучму підприємливого Коляна.

— Попливеш із нами?

Софійка не здразу второпала, що питання стосується її. Хоч сторонні уже встигли упасти в шок: Козирний Туз запрошує Русалку на катамаран!

Звісно, попливе!

— Тоді тримай! — Андрій урочисто вручив Софійці весло, а сам із хлопцями завантажив на плечі катамарана, й усі бадьоро покрокували до місця сплаву.

Потім Софію було вдягнено в рятувальний жилет, хоч вона й противилась, бо він страшенно спотворює фігуру, ніякої талії! Але Козирний і не думав її слухати, навіть особисто перевірив, чи міцно затягнуті кріплення. Потім їй, схожій на помаранчевого балончика, нап’яли на голівку — зачіска ж помнеться! — не менш бридкого шолома, і Андрій знов особисто перевірив міцність пряжок.

Коли ця екзекуція скінчилась, дівчинку нарешті було урочисто посаджено на місце "моряка" попереду, капітан — він же Туз — сів ззаду, видав короткий інструктаж, і вони відчалили.

Ой! Ой-ой-ой!.. Це вперше в житті вона отак пливе: споглядаючи краєвиди, яких не побачити з берега!

Спершу ішли просто й легко, але далі течія швидшає. Це значить, треба швидше гребти, і Софійка молотить веслом з усіх сил.

— Ліве табань! Праве табань! — командував Туз, і Софійка, забувши, що "табань" означає "гальмуй", налягала на весло ще дужче.

— Попереду бочка! — закричав капітан, і Софійка насилу згадала, що бочка — це такий собі вертикальний вир. — Проходим на швидкості!

Всі завеслували швидше, натомість Софійчине весло чомусь почало зашпортуватись, і вона проти власної волі стала табанити.

— Ніс провалюється в бочку! — тривожніше гукає Козирний. — Всі відхились корпусом назад! Гребемо вперед! Ніс завалює!

— Аа-а-а-аааа! — репетував хтось (мабуть, Софійка), перекриваючи голос командира.

— От-так, от-так! Молодці, виходимо з бочки!

— Вийшли! Ур-р-а!

Софійка полегшено зітхнула й уже хотіла перепочити, як баритон посилав нові команди:

— Жандарм! Обходим Жандарма!

Вже чула на березі, що Жандрам — це камінь, який стримить із води серед порогу, але як його обходити уявляла не зовсім.

— Ліве, притабань! Праві гребуть! — лунало далі, і Софійка намагалася пригадати, ліва вона чи права.

— Розвертаємо, щоб вписатися в Інтеграл! — кричав уже зовсім щось несусвітне командир. У Софійки завжди було складно з математикою, хіба могла

здогадатись, що Інтеграл — це поворот, зигзаг, який утворює Буг саме в цьому унікальному місці?

— Усі швидко вперед! Уперед, уперед! Попасти в поворот не боком, а носом! Увага! Проходим поміж камінням! Усі табань!

Софійка геть збентежилась і заплуталась: табань чи швидко вперед?

— Софіє, суши весла! — і тут спрацював уважний командир.

— Га? — н дурнуватий профіль у жилеті-пончику й ідіотському шоломі виглядав зразком досконалості.

— Дивись і мовчи! Весло набік! Я сам все зроблю! Ах, набік то й набік — Софійка радо перестала бовтати веслом. Уже приготувалась дивитись

і мовчати, як воно вислизнуло з рук і, підхоплене течією, попливло окремо від команди.

— Трима-а-а-ай! — заревів командир, намагаючись зачепити своїм веслом Софійчине, але воно, Софійчине, вже мандрувало власним фарватером.

— Курсуйте без мене! — Андрій зіскочив з катамарана і, вмудряючись підтримувати своє весло, поплив за Софійчиним. На щастя, течія пішла спокійніша, і йому вдалося.

Це вже був фініш (Вад сказав би повний фініш), юрба з берега свистіла й аплодувала, а Софійка була б не проти хоч не на довго провалитися трошки під землю. Але де провалитись: навіть пірнути під воду не здатна в цьому непотоплюваному жилеті!

Туз уже від берега перехоплював катамаран, спрямовуючи його до гавані.

— Давай руку, Русалко! Приїхали! — усміхався, мовби нічого не сталось.

Але її ноги, здається, вросли у катамаран, вона абсолютно не знала, як їх виплутати з-поміж металевих

прутів, щоб бомбочкою, чи як там воно зветься, не беркицьнутись об прибережні камені. Дар мови — ба, навіть кричання — вона, здається, також утратила. Тому навіть не писнула, коли Андрій, наче якусь річ, узяв її під пахву й урочисто, під ті ж таки аплодисменти і свист, виніс на берег. Ух, таке позорище і не снилось!

Ноги все ще не слухались, тепер вони тремтіли й ніяк не могли намацати землі (ого, ще й шльопанець пропав!), і Софійка там і сіла, де її поставив Туз. І поклав загубленого капця поруч.

Га? Вони чогось від неї хочуть? Ах, купа нових чайників бажають-благають покататись і чекають на її спорядження! Дерев’яні пальці гарячково узялись відщібати жилета-апельсина.

— Признатись, від русалки чекав більшої розторопності на воді, — насмішкувато заявив Андрій, стягуючи з неї шолома і, як завжди, пильно-примружено вдивляючись їй у вічі. — Але як для першого разу — годиться!

Атож, він Козирний Туз, а вона — тільки нещасна шістка, це доведеться визнати. Але гаразд, що дар її мови досі не повернувся, бо вона б... вона б... вона б не знати що сказала цьому самозакоханому індикові!

Також добре, що Софійкою віддразу заопікувалась Віта, бо інакше цей нарцис, мабуть, не спішив би її покидати, чого доброго, взявся б ще й утішати! А так пішов геть — і слава Богу!

Потроху відігрівалась, підсушувалась і заспокоювалась. Зрештою, як-не-як, але вона це зробила! А отже, все справді не так і погано!

45. світські левиці

Софійка, Леся і Віта ловили кайф. Надибали в течії виямку між каменями, таке собі природне джакузі, повлягались у воду і, мов світські левиці в телевізорі, брали спа-процедури. Навколо гриміли-вирували хвилі, мимо час від часу пропливали каяки чи катамарани, над водою стриміли скелі й шугали ластівки — а дівчата умиротворено це споглядали й ліниво пліткували.

— Гарно сидимо, дівчата! — Софійка пожовувала травинку, наче то була трубочка від коктейлю.

— Ой, не кажи, повний релакс! — Радзивілка пересунула вище на лоба свої звичайні окуляри, наче гламурні сонцезахисні.

— Стрази на них від Сваровські? — лінькувато вказала на окуляри Софійка.

— Від Андре Тана! — нібито знуджено підримала гру Леся. — Перефразовуючи Вадима Кулаківського, увалила за них цілих десять гривень!

— О, той щур і за десять гривень вдавитися готовий! — зітхнула Софійка.

— Круті ми однак! — Віку-ку-ся спіймала на воді якогось листочка й прилаштувала собі на носа, як це роблять модниці на пляжі.

— Справжні світські левиці! — погодились інтонацією панянок, котрих нічим не здивуєш.

А неподалік Олена Гаврилівна, спокушена успіхами інших і надихнута власними колишніми спортивними звитягами, готується сідати в байдарку. Ось уже навколо неї зібралася купка небайдужих, у тому числі й місцевих.

— Нащо вам той фартух? — філософствував котрийсь простодушний емігеєць. — Заповните сідало — вода не затече!

— Щоб його заповнити, ще треба туди улізти! — хитав головою фізрук. — Як бачу, не проходите ви туди, ну, аж ніяк!

— Та ж колись проходила! — наполягала вчителька.

— От і я кажу, що проходите! Зуб даю! — підключився якийсь оптиміст.

Оптимістів зуб перебував наразі під великим ризиком, бо Олена Гаврилівна поки що спромоглась устромити в байдарку тільки свої ноги. І то — по черзі, бо інакше човен от-от норовив перекинутись.

— Не пройдете!

— Пройдете!

— Краще б помогли, байдарку придержали! — перервала суперечку вчителька.

Поки чоловіки з готовністю кинулись помагати Олені Гаврилівні, дівчачу увагу відвернула запальна розмова з іншого боку.

— Та не ростимуть ці мохи-лишайники в домашніх умовах! — наполягала Ліда Василівна.

— А я звідси камінчиків наберу, на них же й посаджу! — заперечувала медсестра.

— Марна праця! — твердо запевняла біологічка.

— Класна у вас класна! — позаздрила Віта, вмочивши листочка у воду й знов приклеївши до носа. — І всі ва’ вчителі — клас! Нам би таких! — зітхнула.

Софійка з Лесею здивувались: учителі як учителі, аж на, маєш: на них ще й завидують. Хоча... За ці дні вони й справді побачили наставників ніби з іншого, ще й куди цікавішого боку. Такі педагоги — то ж цілий скарб! Це ж треба, щоб аж Віку-ка їм очі відкрила!

— Атож, і самовдосконалюється постійно, і пливти не побоялась, і талія в неї нічого, в байдарку вільно

проходить, і грає-співає ж як! — Софійка, не змигнувши оком, старанно спокутує вину найперше перед собою і покручує соломину між пальцями.

— Не те, що наші, — зітхнула Віта.

— Віто, нащо це самоприниження? — зауважує Радзивілка. — Придивись до своїх — та нічим не гірші! Оно ти згадувала вчительку української мови. Яка вам із газети про солов'їв читала...

— Вона ще й вірші пише! — стрепенулася леськівчанка. — Пісню склала про наше село. А які собі речі в'яже! І шиє! і вишина !

— Отожто! Сільська учителька! Чим не ідеальна? — схвильовано змахнула соломинкою Софійка.

— Ну, припустимо, з ідеальних я знаю тільки одну людину, — розманіжено протерла окуляри Леська, — проте і твоєю, Віто, вчителькою, і Лідою Василівною справді гріх не захоплюватись!

— Знаєш якусь ідеальну люди'? — загорілась Ві-ку-куся, але вчасно повернулася в образ пересиченої дами. — Гм, цікаво б побачити?

— Ну, побачити — це навряд... Вона звідси виїхала на Полтавщину чи куди... — Леська солодко потягнулась.

— Росава Підлісняк? — у два голоси здогадались Віта й Софійка. Надто-бо добре пам'ятали русалоньку з Білокрилівського лісу!.. Та за мить згадали про імідж. Умовкли.

Віта поправила кучері від Зверева, Леся закопилила губки а-ля Світлана Лобода, Софійка картинно виклала ногу на ногу.

— Ой, і добре, що ви не влізли! А то, боронь Боже, перевернулися б! — залунало знов од гурту байдарочників-любителів. То емігеєць заспокоював засмучену Олену Гаврилівну.

— Не журіться, як то кажуть, хорошої людини й мас бути багато! — підтримав його товариш.

— Я ж колись була такою, як... Як он ті дівчатка! — з відчаєм кивнула на трьох подружок, — Це від нервів усе! Я ж уся на нервах, особливо після того, як мені подарували... До речі, — очі її засвітились надією, — нікому з вас не потрібен тушканчик?

Софійка, на мить забувши про свою світськість, тяжко зітхнула, адже сподівання мати тушканчика її батьки убили ще в зародку.

— Змія-а-а! — заверещала раптом Радзивілка і, фонтануючи бризками та мало не загубивши окулярів, вискочила з джакузі.

По камінню, майже під Вітиною рукою, проповзла чорна стрічка! Он вона, он: уже пливе на той берег! Ще й озирається! Це ж треба, і течія не зносить!

— То не змія, то вуж! — придивився емігеєць. — Хіба не бачите: жовті вушка?

Жовті чи не жовті, але Софійка з Вітою теж поспішно вилізли зі свого басейну. Як мовиться, від гріха подалі!

Перетремтівши, узяли себе в руки й королівською ходою рушили до табору. До того ж, як це не нудно, але сьогодні їхня черга помагати на кухні.

— Ах, та кухня! Просто-таки принижує, морально вбиває, заважає моєму особистісному розвитку! — вдавано бідкалась Леся.

— Вона погано впливає на манікюри! — роблено схлипнула Віта, розгорнувши свої напрацьовані в Леськовичах пальчики.

— І на фігури! — римою додала Софійка, поплескавши себе по поки що дуже тоненькій талії. Невже така була і в Олени Гаврилівни?.

— Як наша баба ка’: це топило і варило — воно мене заморило, — Вікука несподівано повертає левиць на цю грішну землю.

Ого, а ідо за юрба цікавих? Папараці з жовтої преси? Просто не день, а колонка зі скандальної світської хроніки.'

Коли підійшли ближче, вражено завмерли. Виявляється, всі дивувались несподіваному улову котрогось із пишнопільських школярів-рибалок, що передбачливо прихопили з дому рибальську фатку. Щука, в якої з пащі стримить хвіст іншої такої самої щуки!

— Ти гля’, що ро-о-о! — ворухнула придуманими манікюрами Віта.

— Оце зчепились! — хитали головами рибалки, витягаючи з пащі наполовину переварену жертву. — Прикинь, величиною однакові!

— Вдавилась? І сам не гам, і комусь не дам!

— Оце найшла коса на камінь!

— Стінка на стінку!

Бр-р, видовище й справді не для слабких!

— Теж, мабуть, світські левиці! — прошепотіла Радзивілка, загадково підморгуючи Віті й Софії. Окуляри на ній уже сиділи, як завжди.

"Це наче ми з Росавою, — подумки підсумувала Софійка, викидаючи травинку. — Воювали, як ці нерозумні щуки!"

Ві-ку-куся ж нічого не сказала. Тільки мовчки змахнула з носа липового листочка.

46. НАМАМАЯ

Це в них такий стиль поведінки? Прояви загадкової хлопчачої душі? Чи таки ж знущаються? То заграванння, то — цілковите непомічання!

Це вона про них обох, безсовісних. Той упертий віслюк Фадійчук принципово не телефонує! Мама казала, що їм із татом похвалився, ніби тепер навчився знаходити зону, залазячи на бабину грушу, двічі питав про Софійку. Почувши, що все добре, чемно прощався. А до неї, отже, тепер можна й не дзвонити? Ні, ну не вона ж перша має зробити крок, урешті-решт! Тобто, вона й робила, раз подзвонила, але почула те саме "поза зоною": Сашко, видно, був не на груші. Не хоче — не треба!

А той шварценегер Туз поводиться, наче її нема, наче й не з нею, Софійкою, сьогодні плив на катамарані, мовби не вона мало не втопила йому весла, мов не її, врешті-решт, виносив із води на власних руках?! Тобто під власною рукою.

Це дівчата випросили невеличку й тиху (заповідник як-не-як!) вечірню дискотеку. Лунає музика, народ витанцьовує, Завадчучка з Аською фестивалять-ковбасяться з кимось із ашників у перших рядах, Альбабарін та Іваненко вже розібрали до танцю щасливих Віту й Лесю, а цей вічний однолюб (від Ірчиного "любить одного себе") Андрій сидить на камені з друзями й ані півпогляду в її бік!

Ні, вона так не може! Хоч і темно, піде пройдеться до берега, охолоне!

— Привіт, Соню! — запищало позаду, щойно відійшла від компанії. Леле, і цей прищик Колян тут?

— Ти втік із люлі після вечірньої колисанки? — витріщила очі на нього зверху вниз.

— Чого це я маю тікати? — праведно обурився малюк. — Літо! Схочу — піду, схочу — лишуся вдома! Чую — музика, дай, думаю, провідаю давніх знайомих!

— Порівняно з тобою дійсно давніх! — зітхнула Софійка.

-А це тобі! — Колян урочисто дістав із-за спини...

цілий віник ромашок.

— Що-о-о? Ти знов заробляєш свої законні десять гривень від того бритоголового? — не без радісної надії кивнула у бік тусовки.

— Ні, це від мене особисто! — гордо проголосило дитя. Лише такої мульки серед її прихильників бракувало!

— З якої радості? — утім, із того, як Миколка знітився, зрозуміла, що відповіді краще не домагатись. Тож милостиво простягнула руки по, в принципі, завше люблені нею квіти. — Добре, дякую! Давай сюди, бо тобі ж їх важко тримати!

— Лиш не треба підколювати, що я малий! Мені вже цілих дес... дванадцять років!

— Та гаразд, ніхто не підколює! Дванадцять то й дванадцять! — продовжила невпевнені кроки в пітьму, звідки шуміла ріка.

— А ти куди йдеш?

— Ет, сама не знаю!

— На мамая?

— Що-о-о?

— Ну, на мамая, тобто навмання іти, куди очі бачать! В Емігеї так кажуть. А що?

— Ага, ти ще скажи, що в Емігеї точно Золота Орда хана Мамая хазяйнувала.

— Нєа, в нас інший Мамай жив: отой козак, якого на картинах малюють!

— Та невже? — Колян у Софійчиних очах раптом почав набувати значення вельми цінного експоната. — А ти не бре-бре?

— Якщо брешу, то хай мені секир башка! — вже знайомим рухом провів рукою по шиї Колян. — У нашому селі тобі кожен скаже, що козак Мамай родом саме

звідси! А острів, отам далі, за скелями, по-твоєму, чого Мамаєвим зветься?

— Та ну?

— Хочеш — візьму в дядька довбанку й повезу тебе на нього?

— Та вірю-вірю, я так просто, дивуюсь! — острів побачити Софійка не проти, але ж не з Коляном!

— Тут і його козаки стояли! Тоді ще ні за Одесу, ні за Миколаїв, ні за Херсон і не чув ніхто, як вони тут стояли й Емігея була!

— Так он ви де? — раптом почувся з сутінків знайомий баритон. — Усамітнились, значить?

Софійка зрозуміла, що Андрій Туз надійшов, безперечно, зовсім не по Коляна.

— О, і ти тут, старший куди пошлють? Василь, Марко чи як там тебе?

— Колян я... — писнув сердега, сміливість якого наче вітром здуло.

Розгубилась і Софійка.

— А, ну так! Микита, Колян, Селян — яка різниця! Мою дівчину відбиваєм? — Козирний відверто сміявся. — Там саме музика класна, хотів твою подружку на танець запросити. Дозволяєш? Ходім, Русалко?

Для Туза вже не існувало нещасного Коляна. Простягнувши руку, він дивився лиш на Софійку, і його примружений погляд запаморочливо манив і обіцяв усі скарби світу.

— Хтось принесе білі айстри, скаже хтось: "Життя прекрасне", — долинала від табору ще батьківська, але така популярна і серед їхнього покоління пісня "Плачу Єремії".

Її голова знов наповнювалась хмарами мутлів, ой, метеликів... Андрій просто-таки гіпнотизував своїми сірими, а вона...

— ...А вона, а вона, сидітиме сумна... — відлунювала мелодія.

Ну чому, чому якось завжди виходить усе так по-дурному? Чого було йому не запросити її тоді зразу, а зробити це тепер, ще й образивши цього малого жовторотика, хай йому добро?!

— Ходім, а то пісня кінчиться! — як завше, недбало кивнув у бік дискотеки Козирний.

— ...Я співатиму для неї, аж бринітиме кришталь, та хіба зуміє голос подолати цю печаль?..

Відмовити хлопцеві, який урятував тебе від змії? Ой, вона не витримає і піде! Ой, прощай, розум, завтра побачимось! Ой, де це її мудрий порадник?

Судомно намацала на грудях Сашкового камінчика. Ого, який крижаний! Та-а-ак, вдих-видих, вдих-видих, уже попускає! О, здається, й зовсім полегшало!

— Дякую, Андрію, але ми тут... Ми тут з Миколою трошки зайняті зараз... Ми тут в Емігеї виявили одного спільного знайомого, мусимо дещо з’ясувати!..

О, як проясніло-засвітилось Колянове личко!..

Ох, як спохмурніло обличчя Тузове!..

— Ах, так? Тоді пардон, що завадив! — і він ліниво, хоч, здається, трохи збентежено, пошелестів геть.

— Моя дівчинко печальна, моя доле золота, я продовжую кричати, ніч безмежна і пуста!.. —розпиналась мелодія.

...То про що ж це між ними з Коляном ішла розмова? Про яких таких спільних знайомих? Аж за кілька хвилин ніякового мовчання Софійка згадала, що той спільний знайомий не хто інший, як козак Мамай, і продовжила перервану пошуковську справу:

— Про острів і козаків, припустимо, ясно, але то ще не доказ, що Мамай саме звідси!

— Ха! — задерикувато підстрибнув хлопець. —

А яке, ти думаєш, моє прізвище?

— Мамаєнко чи що? — знічев’я гмикнула Софійка.

— Звідки знаєш? — вразився малий. — Мамаєнко! В нас півсела таких прізвищ! Тож хто ми всі, хто я йому, тому Мамаєві? Правильно, родичі!

— Та ну? — знову не надто добирала слова, навіть — від здивування — присіла на найближчий камінь.

— А двері в старих емігейських хатах і навіть дерев’яні вулики, бабця кажуть, ще не так давно були розписані картинами з Мамаєм! І в нас у хаті картина така висить, мені бабця ще й казку... колись давно, в дитинстві про нього розказувала! — Колян був страшенно вдоволений тим, що вдалося вразити даму серця.

— Яку казку? — тільки й спитала Софійка.

— Ну, що він людей захищав, само собою. А ще він чаклуном був! Якось його зловили й заарештували! Вже стратити збирались, а він узяв маленьке шило, — Колян для переконливості порився в своїх глибоких кишенях і витяг звідти маленького розкладного ножичка, — і на стіні, отако, ніби на оцій скелі, намалював кущ калини, а біля нього — прудкого коня з пишною гривою!

Ого, це щось нагадує Софійці історію з козаком-характерником з її роду, розказану колись Росавою Підлісняк!

— Ну, значить, оживив його, осідлав. Тільки рушати — аж тут його якийсь турок — хап за ногу! Той як рвоне — тільки чобіт і лишився у турка в руках! То, кажуть, того чобота тоді взяли й замість Мамая повісили!

— Чобота повісили? — дзвінко розсміялась.

— Так точно! Але байдуже, бо чобіт був старий, то не шкода! Мамая ж по тому в селі більше й не бачили!

— Ну, ти даєш, малий! — захоплено хитала головою.

— Чого це я малий? — запишався Колян Мамаєнко.

І з вдячності замилувань ткнула обличчя в його букета. Хто б подумав, що навіть кавалер аж такого юного віку іноді здатен зацікавлювати, до того ж рятувати з безглуздих ситуацій, як-от із Тузовим запрошенням? А хай знає, як насміхатись над її катамаранськими здібностями!

— Слухай, Сонько, ти така суперова!

— Це за Соньку! — дала малому рудикові щигля в маківку. — Тепер продовжуй!

— Ніколи такої не бачив! — задоволено почухав місце удару.

— Як? За всі довгі десять.... один... дванадцять років свого життя? — лукаво перепитала.

— За всі!

— Ну раз так, то проведи вже мене до табору, бо сама боюсь, та й будемо бажати одне одному на добраніч!

— Як скажеш, Сонь... Софіє! Я ще прийду!

Цур. З умовою, що — з якоюсь новою історією, козаче Мамаєнку!

— Лади!..

Софійка була цілком задовлена собою і почувалась переможницею над обома (лиш не над Сашком, бо той так і не подзвонив — зрізали грушу чи що?) залицяльниками.

47. ГРЕЧАНА КУТЯ

— Софуню, не поможеш мені з цим довбаним чергуванням на кухні? — соловейком тьохнула до Софійки Завадчучка, побачивши, що та уже встала.

Софійка саме чаклувала над жучком сонечком, якого знайшла скраю намету. Як там Росава казала? Зветься воно божою корівкою, бо, мовляв, сім кружечків — як сім дітей бога Сонця... Ліда Василівна підкинула б інших народних назв: барабулька, бедру нка, бедрик, ведрик, щедрик, серденько, оленка, поворож... Звісно, поворож, бо ж неспроста Росава колись учила Сашкових сестер ворожити цією комахою на нареченого: "Сонечко, сонечко! Одсунь віконечко і скажи мені ти, куди заміж іти?" Сонечко, видно, веде свою назву ще й від сну, бо ніяк не хоче прокидатись і злітати в напрямку майбутнього нареченого. А тут ще ця Ірка!

— Я своє відчергувала, а в тебе що — сьогодні весла замість рук? — натякнула на те, що вчора цілий день Іруня крутилась біля катамаранів чи то катама-ранників.

— Ну, ти ж знаєш істину, що ніколи жінка не буває така беззахисна, як у перші десять хвилин після лакування нігтів! — Ірка простягнула попереду себе свіжі манікюри. — А мене цю прибацану гречку посадили перебирати!

— Де ж Аська? — Софійка раптом завважила, що її оленка-барабулька пропала, не встигла й побачити, в якому напрямку.

— Аська вчора трохи того... Переп... Перетанцювала, мабуть, на дискарі, головка у неї бо-бо!

— Та давай, Соф, переберемо, хіба нам шко ? — це вже й Віта повернулась із ранкового купання в річковому джакузі.

Та, власне, чого б ні? Де вона, та гречка?

— А ги, Софо, у курсі, що я вчора твого бойфренда мало не приватизувала? — не втрималась Іра, переконавшись, що гречка в надійних руках.

Ховаючи прикре здивування, Софійка мовчки відділяла зерно від полови.

— Так-от, твій кріль Козирний ото спочатку тусувався з пацанами, потім десь пішов, а вернувся й одразу мене — бац! — потанчити запросив, на медляк!

— І що? — проскрипіла відморожено.

— Що-що? Спитав моє поганяло (ну, це як звуся типу), чи є у мене пацан, чи мені, того, подобаються такі типажі, як він...

— А ти ж йому що? — виручила Софійку Віта, бо Завадчучка навмисне багатозначно замовкла, і зависла напружена пауза.

— Що-що! То вже моє діло! Сказала, що, типу, раз у вас із Софою Щербанихою кохання-зітхання, чого ж я вам заважатиму? Ну, тут ще й ашника одного паралельно закадрила... А він: тири-пири, що тобі той ашник, а мені та Софа, якщо ти така класна, пішли, типу, десь у затишному куточку поговоримо... Коротше, ледве одклеїлась! Прикинь: це все ради тебе, Софо!

— Так і кажи, що нічо' він до тебе не мав, потанцював та й покинув, чи ж я не ба'? — обурилась Віта. — Ой, Соф', ти її не слухай! Уже всі помі', як Туз на тебе витріща'! Він... Він тебе очима просто поїда'!

— Та ну, що ти кажеш?! — спаленіла Софійка.

— Та я нічо', — здвигнула плечима Вітка. — Те, що всі...

— А я люблю саме поганих хлопчиків, зараз такі відпадно модні! — дмухала на кігті Завадчучка.

— А мої баба про таких завжди каза', що воно як одружиться (не з тобою, Соф', бо женяться такі не скоро, та й не тра' він тобі) — то з гречки не вилазитиме!

— З якої ще гречки? — Софійка блимала то на Ві-ку-ку, то на майже перебрані крупи. — Заплутала всіх своїми сільгоспкультурами!

— Ох, Соф', у гречку стрибатиме — це знач', гулятиме ж направо й налі'! — авторитетно пояснила подружка.

— Слухай, Вікуко, а ти наче, типу, знаєш, що воно буде! — розрядила обстановку Завадчучка, накладаючи на нігті новий шар лаку. — Баба її казала! Ще прабабку згадай! До чого тут женячка? Як на те пішло, зараз усякі там штампи в паспортах узагалі відстій, живе хто з ким хоче й скільки хоче!

— Дивно, бо дехто намилився цілком офіційно вийти за когось із прізвищем на К! — гмикнула Софійка.

— Я не про себе! — відрізала Ірка. — До речі, твій Пустельник часом ще не розвівся? О, о, відморозилась, типу не чує!.. Та й узагалі, маю стопудову інфу, що наша Софка на крайняя має запасного пацунчика!

— Ти про кого, Ір’? — дивно, як це Віта ще тут не втаємничена!

— О, вона повний молодняк любить, правда, Соф’? — розкидала пальці віялом на столі Завадчук.

— Думаю, на свіжий лак інкрустація гречаними крупами дуже підійде, — холодно промовила Софійка й сипнула на Ірчині пазурі жменю неперебраної гречки. — Дякувати не треба, краще йди поможи на кухні, там уже зачекались!

— Дівчата, кухарка просить крупів, — із кухняного намета викотилась Олена Гаврилівна. — Іро, ти, здається, чергуєш? Що там у меню на сніданок?

— Блі-і-і-ін!... Таку!.. Тя... Та...Та! Я тобі... — затиналась шокована Завадчучка.

— Не бліни, Іро, а млинці треба казати! — по-своєму зрозуміла вчителька. — Отже, млинці й кутя? Ми, будучи студентами, також перлову кашу так називали. Ду-у-уже добре! Смачно, поживно, і талії не вадило, й головне — як символічно! Кутя, дівчатка,

це ж — страва, якій шість тисяч років! Мак, пшоно, пшениця... Це ж найдренніші страви, якими частувала колись представників свого роду мати —береги и я з полив’яних розмальованих мисок!..

Олена Гаврилівна так і не встигла зрозуміти щодо чого, бо їй саме подзвонила невісгка. Здається, такий ранній дзвінок стосувався тушканчика...

Утім, Софійка того не чула: пішла виливати свої печалі улюбленій річці, себто, сказала б Віта, пустити їх за водою.

48. червоні ворота

Найбільше на цих емігейських Червоних Воротах Софійці подобалось лазити скелями-берегами. Все вишукувала в камінних узорах сліди віків: ось розплавлена магма лишила темні смуги, ось круглі виямки-вирви — їх століттями вибивали загублені у воді піщинки чи камінчики... А онде, на вершині скелі, — шипшиновий куїцик з уже ледь підпаленими сонцем ягідьми!.. Лиш тепер помітила, що багато каменів, коли мокрі, набувають червонуватої барви. Так он чому Червоні Ворота!

А камінчик-талісман, подарований Сашком, —таж він, очевидно, із цих, із тутешніх червонуватих скель? Бо тут, біля цього мокрого каміння, він аж одсвічує червоним! Це завдяки йому вона повернулась у цю красу! Адже коли вперше потрапила в Емігею, нашептала йому своє бажання сюди повернутись! Жаль, що не встигла нашептати цього про повернення в Крим, особливо в омріяну і звідси вже аж наче примарну Ялту, бо тоді якось було не до того!..

Іїт, дурний Сашко, що відмовився поїхати в Емігею, а то все б тут із ним обнишпорили! Сьогодні позичила в Дмитрика бінокля, й тепер вона побачить і те, до чого не можна підійти ближче!

Полізла через хащі на дальші скелі. Приклавши бінокля до очей, вдивлялась проти течії, милувалась вируванням хвиль між камінням. Отой камінь, здається, пливе? Чи то, може, перевернутий човен?

Раптом у піні хвиль неподалік пливучого каменя майнуло весло. На мить виринула чиясь голова — і знову зникла у пінистому котлі. Ще за мить із водяного вирування виборсався юнак, через силу добрався до перекинутої байди — то таки був не камінь!

Юнак вправно осідлав байду і якийсь час навіть майстерно маневрував між порогами. Хоч давалось йому це надзвичайно тяжко: байда була трьохмісною, а він у ній чомусь плив сам, та ще й — Софійка вже розумілась на тонкощах обмундирування — без так званої спідниці, яка мала б не пускати туди води. Втім, що помогла б спідниця, якщо вода все одно затекла б через два інші, незайняті, посадкові люки?..

Ось байду перекинуло знову й понесло окремо від весляра. На каяку чи одномісній байді він би просто перекрутився у воді разом із човном і виринув би, не випадаючи, але тут такого зробити просто не міг!

Софійка марно чекала, проте човняр ніяк не виринав. Господи, що робити? Гукати на поміч? Але поблизу нікого, і потерпілий далеко, поки добіжать...

Софійка підсвідомо стиснула в жмені чомусь зараз аж дуже червоного камінчика, притулила його до серця, і той, здавалось, забився в унісон із її прискореним пульсом. "Врятуйся, врятуйся, врятуйся! — волала всією душею. — Повернись, повернись, повернись!" — стискала свого оберега.

Є! Невдаха-байдарочник знов уже був на поверхні, знов заскочив у човен...

І — знов перекинувся, ударившись об черговий поріг, і знову щез у клекоті хвиль...

"Повернись, повернись, повернись!"

Ось він ще раз виринув, цього разу вже ближче до берега — гайда, вилазь на камінь, вибирайся на сухе!

Але юнак, очевидно, заповзявся виловити байду, тож укотре кинувся у водяне — виходить, і таке буває! — пекло.

"Повернись, повернись, повернись!"

Тепер усе видно й без бінокля. Знову переворот, знов над водою тільки весло...

"Повернись, повернись, повернись!"

Нарешті сердезі вдалося прибитись до берега в човні. Він вибрався із байди і з останніх сил, накульгуючи, але все-таки переможно, волік її прибережними скелями.

Леле! Аж тепер Софійка усвідомила значенця бабусиного вислову "сам на себе не схожий": усеньке обличчя хлопцеве було заюшене кров’ю!..

— Допомогти? — перестрибуючи зі скелі на скелю, побігла назустріч.

— Та дякую, все класно! — відказав охриплим від напруження баритоном.

— Андрій?!

— Що, не впізнала? — закривавлене обличчя втомлено усміхнулось знайомими білими зубами. Ну вічно їхні зустрічі відбуваються за якихось ненормальних обставин!

— Бачив би ти себе в дзеркалі! Весь побитий! — відібрала в хлопця весло й намагалась підтримувати байду. Хоч руки тремтіли, і це вдавалось не дуже.

— Гм, справді! — тернув тремтячою долонею чоло

й побачив кров. — Трохи каменем, видно, зачепило... Я й не відчув нічого...

— На ось, витрись! — облишила весло, дістала з кишені пачку мокрих серветок, тремтячою рукою легенько промокнула його лоба. — Ого: на голові аж дві рани!

— Тільки дві? А крові, бачу, як із бугая!

— Та ти... Ти чого?... Ти поводився, як... Ти ж повний бовдур! Чого тебе понесло цією байдою? Ще й без спідниці!.. І сам!

— І справді здуру! — Андрій зітхнув і, мабуть, аж тепер відчувши смертельну втому, знеможено майже упав на камінний виступ. Якраз на той камінь, де перед цим сиділа Софійка й де нині лежав забутий нею бінокль. — Попросив у хлопців так, для приколу... Думав, прокатаюсь разок, я ж майстер, усе обійдеться...

— Майстер! Самовпевнений дурень, а не майстер! — Софійкою досі трусило від пережитого.

— Трохи є, — погодився. — Та якби вона не трьох-місна, Їй-Богу, за виграшки справився б! А так... Важка, води набралась, ну, думаю, каяк мені, тобто каюк!

— Ще й жартуєш?

— Якщо чесно, було справді не до жартів... Течія небе, об каміння торохкає, наче поліном! А то в бочку попав: ні веслом із неї, ні за течією... Крутить тобою, крутить, наче в пральній машині, ще тільки порошку всипати і температурний режим виставити!

— Смішки йому в голові! — Софійка була таки дуже сердита.

— Що іще може в ній залишитись після таких ударів?

— Ха-ха. Дуже дотепно. — Сашко теж отако все любить жартувати, а толку?!.

— А тобі, Русалко, бачу, пальця в рот не клади, бо відкусиш по лікоть! Сердюща яка!

Гм. справді, розкричалась тут! Йому й так не з медом! Промокнула свіжу кров свіжою серветкою. Рука знов тремтіла, а тут іде й бентежили уважно-лагідні Андрієві очі.

— Так прикольно... — вбивав її тим своїм фірмовим поглядом. — Знаєш, ради цього було варто...

— Ні, видно, мало тебе колошматило в тій машинці! — Таки треба кричати, інакше ніяк!

— А якби сильніше побило — жаліла б?

— Дурний! — відсторонилась і взялась за весло.

— А якби втопився — плакала б?

— Ідіот, повний ідіот! Поклянись, що більше в такі авантюри — ніколи!

— Клянусь, — покірно-ніжно голубив її своїми безсоромними сірими очима.

Софійка ніби сердито, насправді зніяковіло угнула голову.

— Ти вже ж був вирвався — ні, за байдою попхався! — намагалалась повернути душевну рівновагу.

— Бо ж не моя! Обіцяв оддати!

— Ціною життя?

Туз тільки розгублено скривився.

49." ПОВЕРНИСЬ. ПОВЕРНИСЬ. ПОВЕРНИСЬ!"

У таборі панували сутінки. Стихав останній шум на таборовій кухні, люди перевдягалися по наметах (не стільки для тепла, скільки від комарів), рихтуючись виходити до традиційного вечірнього багаття.

Софійка вже сиділа біля майбутнього вогнища і знічев я першою намагалась розпалити купу сухого паліччя.

Туз, віддавши байду, побувавши в руках медсестри та наслухавшись зойків і дорікань від учительок, із забинтованою головою підійшов і вмостився на розкладному стільчику поряд. Мовчали, і паліччя в Софійчиних руках ну ніяк не збиралось займатися! Ага, ще покаже себе перед ним повною нездарою і в цій справі!

— Знаєш, Софіє... Тільки тепер, коли все позаду, починаю уловлювати всю небезпеку халепи, в яку потрапив! — сказав по якомусь часі. —

Взагалі дивуюсь, як вижив! Кілька разів точно був на межі цього і того світу!

— Та тіпун же тобі на язик! Ти сьогодні, Їй-Богу, накличеш на свою голову!

— Саме зараз я дуже серйозно! Розумієш, мене щось наче вело, з води виводило... Отой камінь, на якому тоді ми сіли спочити... Де ти спочатку за мною спостерігала...

— Ну і що камінь? — не зрозуміла, але чомусь насторожилась.

— Витягав мене! Я об дно головою б’юсь, а мене мов якась сила виштовхує — і до каменя того тягне! Ніби кличе: "Сюди, сюди!". Е ні, якось так: "Повертайся, повертайся, повертайся!" Чи "Повернись"... Коротше, ти зрозуміла.

Софійка так і завмерла з запаленим сірником у руці, і якби Туз не задмухав його, попекла б пальці. Сашків камінець під штормовкою відгукнувся на слабкий сірниковий вогник шалено-несподіваним жаром.

— ...Так, знаєш, наче мусиш вижити, аби конче туди потрапити! — задумливо продовжував Туз, втупившись якимось тепер аж справді нетутешнім поглядом у ледь зажевріле багаття. — Наче забув щось важливе на ньому!

"Повернись, повернись, повернись!" Її, Софійчина, енергія, помножена дивним Сашковим камінцем, тобто перуновою стрілою, спромоглась повернути з води цього хлопця!

— А може, то ти... Молилась за мене, га? — Андріїв погляд знову зробився фірмовим.

Як можна такі серйозні речі переводити на смішки?

— Ти чого, Софіє? Образилась? — простягнув руку — обняти.

Боже, чого він її іноді так виводить із себе? Правду, правду казали про нього Віта і її баба! Різко відкинула простягнуту руку:

— Більше так ніколи не роби, чуєш?!

Аж сама здивувалась серйозності власного тону.

— Чого не робити? Не пливти байдаркою чи не обнімати? — Неподобство! Цей топляник досі не може зійти зі своєї донжуанської хвилі!

Кресонула таким сердитим поглядом, що й сірника замінив би.

— Та ж не буду, не буду!

— Ці гори й ця вода жартів не люблять!

Здавалось, дивне відлуння прокотилось, якимось

далеким громом відгукнулось, і вогонь загрозливо зашипів. Чи то камінчик-громова стріла, наче мікрофон, примножив силу й проникливість звуків?

У будь-якому разі — щось таки було. Андрій вражено витріщився на неї.

— Що за суперечка? Чом не розгорається вогнище? — підійшов до багаття Альбабарін.

— Розгори, хто боронить?! — розвела руками Софійка.

— Чого така люта? А сама?

— А я — іду спати!

— Уже? Знову спати? — Туз розчарований. — Ну ти й Со-о-оня! Правильно тебе називає той свисток... Ой, пардон, твій малолітній фанат Колян: натуральна Соня!

— На добраніч!

І Софія попрямувала до свого намета. Бо й справді відчула, що страшенно втомилась. Просто смертельно! І голова розвалюється. Видно, енергетичні передачі просто так не минаються!

Але сон її все одно буде легким, як пір’їнка!

5о. РОЗМОВА

Наступного дня, вмостившись на своїй улюбленій скельці, придивилась до камінчика. Звичайнісінький, посірів навіть! Невже справді колись саме звідси вирвало його якимось вихором, кинуло грозою в Сашків-колись-Софійчин двір, загнало глибоко в землю, щоб потім Сашко викопав його й подарував Софійці? Невже сила тутешнього, рідного, так би мовити, дому підсилила його магічну дію? Русалка-Росавка запевняла колись, що найбільшу силу маєш у тих місцях, де народився. Мовляв, там усе: і земля, і харчі, й повітря, й енергетичні поля — найвідповідніші твоїй душі і твоєму тілу...

А може, тут задіяні інші сили? Космічні? Камінь — це ж, здається, не лише символ вічності, на відміну

від минущого дерева? Це ж — ще й п’ята стихія! Після вогню, повітря, води й землі.

Ой лелечко! Та ж Софійка, можна сказати, за останній рік, за свій такий непростий і такий цікавий, такий короткий і такий довгий сьомий клас пройшла всі ці чотири стихії! Ну так, звісно: коли звільняла Кулаківського від прокляття, мусила здолати вогонь, бо там була історія з блискавкою... Визволяючи Загубленого у часі, зіткнулась із таємницями висоти, швидкості часу і вітру — стихії повітря... Протистояння з русалкою з Білокрилівського лісу — це історія вишнопільських вод... Тенета лабіринту з галереєю, Сашковими розритими канавами та коренями родоводу в прямому й переносному значенні — земля. Ну, не лише це було, звичайно... Але ж — було й це!

Ет, немає поряд Сашка, з яким пережили всі ці пригоди, з яким єдиним можна все це до пуття обговорити!.. І не дзвонить же, безсовісний! Що? Що мусить вона пізнати, зіткнувшись тепер ще й із Камінням? Неспроста ж люди вірили споконвіку в його особливу силу, в силу кам’яних баб-мамаїв, у сліди Богородиці на камені, в магічні Красні гірки!.. У Перунові стріли врешті-решт!..

— Кого видивляємось?

О ні, це зовсім не Сашко! Лише цей баритон міг поставити таке тупе запитання, і цей баритон останнім часом, на жаль, поєднує для Софійки і вогні-блискавки з громовими стрілами, і повітря, наповнене метеликами, й екстрим на воді й на землі — з п’явками та зміями включно, і — камінь: скеля, цілі пороги водночас!

Софійка знизала плечима. Бо як іще відповідати на запитання ні про що?

— Можна біля тебе?

— Можна то можна, але ж бачиш, тут мало місця! —

відсторонилась невдоволено.

— Та бачу: скеля для самої русалки — хвостиком обгорнутись! — пожартував, але, як той вовчик-бра-тик із казки, вмудрився сісти ніби й близько, проте не торкаючись.

— Ну, розказуй!

Ще одне безглузде, але яке ж типове запитання!

— Як голова? — відповіла ухильно.

— Жити буду! Сподіваюсь, до весілля загоїться!

— Ящірка! — скрикнула пошепки: попереду на схилі заростого каменя промайнула салатово-блакитна стьожечка.

Козирний безшумно встав і за хвилину приніс до Софійки беззахисну впійманку: її животик злякано пульсував, а різьблена голівка здивовано лупала очицями.

— Не родичка твоя? — підморгнув лукаво.

— Знаєш, може, й родичка, бо вона така... — потягнулась до ящірочки — погладити чи захистити. — Ми всі на цій землі родичі...

— Гм, ти у своєму стилі!

— Ну годі, відпусти її вже, будь ласка...

Андрій відпустив полонянку в траву і сів, на цей раз уже легенько притулившись до її плеча.

— Ти її більше жалієш, ніж мене! — вона просто-таки знала, що він це скаже, таким собі вдавано жалібним тоном! І вже, здається, здогадується, про що говоритиме далі!

— Слухай, Андрію, — акуратненько відсторонилась, хоч для цього довелося зсунутися зі скелі і тепер, зіпершись на неї, майже стояти, — можеш ти говорити про щось...

— Про щось високе, хочеш сказати? Бо, типу, про що цей бритоголовий качок може говорити, як не про... катамарани, байдарки і... і вродливих дівчат, еге ж?

— Типу того! — зраділа його догадливості, хоч фраза про вродливих дівчат і змусила почервоніти.

— Гаразд, будь ласка, твій улюблений топік: Емігейські пороги тісно пов'язані з історією Запорізької Січі й війська Низового — нормально почав?

Софійка здивавоно подивилась на юнака, але, не витримавши його погляду, відвернулась, згідливо кивнувши.

— А нижче за течією, біля злиття річки Ташлик із Бугом, на острові, знаходився Гард, можна сказати, один із центрів Запорізької республіки. Там теж були пороги, пам’ятки, на одному острові нібито була козацька дерев’яна церква, зроблена без жодного гвіздка. Коротше, унікальні місця, рідкісна природа, схожа на цю.

— Чому — були? — насторожилась, забувши і про примружений погляд, і про метелики.

— Бо коли добудували Ташлицьку ГЕС, той заповідник пішов на дно.

— Як це — на дно? — згадала штучне море, під яким поховано древнє місто Орду. — А! За більшовиків?

— Будь спок, це вже зробили в часи незалежності! Софійка вражено мовчала, а Туз вів далі:

— Ага, ще одна твоя фішка: екологія. Так-от, коли торік до Емігеї тягнули газ, то обрали найкоротший шлях — крізь цей заповідник. Рили тут канави й спилювали дерева, і нічого нікому за це не було. Ти задоволена?

— Ні, не задоволена! Бо чого, чого ми, люди — такі свині?!

— Ну, до мене цього ярлика не чіпляй! Ми, бувалі туристи, завжди після себе сміття прибираємо й вогнища гасим, а за інших — не відповідаємо! 1 прибирати, як дехто, після інших не збираємось.

— Ну, але ж навіть дискотека, яку ми робили... Вона ж птахам заважала!

— Наша кишенькова дискотека? Смішна ти, Їй-Богу! Ти б чула, які цієї ночі, коли ти спала, як убита, в Емігеї салюти лупили: мабуть, ювілей якогось крутелика відзначали. Ото на птахів давало! А ти — про дискотеку! Її ми й сьогодні організуємо, якщо Соня не буде проти, звичайно!

— Того, мабуть, птахів тут якось і не видно? — зістрибнула зі слизького запитання.

— Може, й того. А може, ще з яких причин... Колись же всіх шкідників нищили дустом, а птахи тих мишей та жуків їли і самі гинули. Отрута ж досі в землі!..

— Ага, так: дустом же навіть пересипали в архіві сторінки документів! — згадалося пережите.

— Еге ж, це був модний продукт! Хоча — тітка в селі капусту ним досі кропить, і так гарно йде на базарі!.. Та й сама їсть...

— Ох... Ну то скажи їй, тій тітці!

— Ага, послухає! Ти така наївна!

— Ліда Василівна казала, що за сто років кількість птахів у нашій області зменшилась на третину. Що ж далі буде?

— О, до речі, твій третій улюблений топік: що все має закінчитись добре. Я вгадав?

Ого! Хоч тем-топіків у Софійки ще казна-скільки, але його розвідка працює непогано!

— Так-от, наводжу приклад! У Чечельнику на вокзалі (це звідки моя дустова тітка) стеля — з балок-шпал викладена. І по ній упритул — гнізда ластовині, сам бачив. Ластівок тих — море! А я автобуса жду і ніяк не можу в’їхати: що на цьому вокзалі, крім ластівок, не так? А тоді як пробере мене: та тут же мухи жодної! Все виловили пернаті!

— Слухай, ти... Ти такий розумний! — захоплено стрінула його погляд.

— А ти думала! — трохи запишався, а тому забув гіпнотизувати Андрій. — Мене, гадаєш, чого наша класна керівничка Олена Гаврилівна так любить? За гарні очі? А не показую на розумного, правда? — ніби ненароком легко обняв за плечі.

Софійка зашарілась і втопила очі в прибережному татарському зіллі. Над травою саме літали метелики: білі, блакитні (ще сірих бракує!) і один — великий, незграбний, чорно-білий. Здається, це знак: пора змотувати вудочки з цього берега, поки вони, ті метелики, не перебрались у Софійчину голову! Принаймні по спині вже точно щось повзає!

— Знаєш, мені... вже треба йти... — насилу відірвалась від скельки. — Ти... Дуже було цікаво, дякую...

— Та спинися, куди женеш? Я тобі ще щось розумненьке розкажу! — притримав її долоню Туз.

— Н-н-ні-ні, дякую! — з усіх сил висмикнула руку, — Ттт... треба дуже!

І бігом (ну наче дика, якась перелякана, точно!) помчала стежкою, що вела до табору.

51. ДИСКОТЕКА

Ух, нарешті добралась до рідненького намета! Це останній острівець, куди вона може заховатись від суцільного моря навкруг, від свого дев’ятого валу, тобто — Андрія Туза! Він оточив її водою, ой, себто своєю постійною увагою, топить своєю присутністю навіть тоді, коли його і близько немає поруч! Десь там, за синьою лінією океану, лишився прекрасний і далекий, як сама Чхонгечхон, Пустельник (хоч він, казала мама, вже повернувся з Кореї). Десь там, за обрієм, примарним пустельним кактусом виживає і вперто не телефонує колючий Сашко (квітка, за маминими словами, від зміни обстановки таки відпала, але наклюнувся новий пуп’янок). Десь там фараончиком відпочиває у своєму теплому й комфортному Єгипті уже і зовсім забутий Софійкою Вадим... А Козирний — тут, він скрізь, і від цього нікуди дітись.

Це він — Софійка певна — цього вечора організував чергову тиху дискотеку. І звичайно ж, запросив її на повільний танець. Здається, було

справою принципу, щоб мелодія була та сама, під яку попереднього разу потанцювати не вдалося: "Лиш вона, лиш вона".

Це був другий танець із хлопцем у її житті: колись танцювала з Дмитром Іваненком на новорічнім балу. Як і тоді, ноги немилосердно підкошувались, долоні тремтіли й пітніли. Втішало хіба те, що й Туза пробивала непомітна дрож, видно, і він хвилювався.

Потім... Що це було потім? Софійчина голова, забита міллю, ой, мутля... метеликами! — торопала не дуже. Ах так, потім приперся Колян, приволік величезного різнокаліберного букета (видно, весь домашній квітник бомбанув), і Софійка мусила квіти занести в намета, де вже сушився цілий гербарій.

Не пригадує, про що вони з Коляном говорили, а про щось таки говорили, бо ж той не збирався так просто відчепитись. Поки не заграла мелодія наступного повільного танцю...

— Потанцюємо? — навпроти знову стояв Андрій.

Ш Софійка так боялась, щоб її, чого доброго, не запросив Колян (а той відчайдух міг учворити й таке!), що поспішила в Тузові обійми, мало не зашпортнувшись за якогось корча. Хоч спиною відчувала і ревність юного Мамаєнка, і наскрізь пропікальну заздрість Завадчучки й Аськи.

Вона знову хвилювалась, і було так за себе ніяково, що не хотілось уже ні цього вечора, ні Мамаїв, ні танцю. Стурбувалась ще більше, коли помітила, що Андрій осмілів і пригортає її значно ближче, ніж робив це попереднього танцю, ніж це взагалі годилось би. Акуратно відсторонилась.

— Так давно тримаю тебе на мушці! — півголосом воркотів Андрій. — У школі боявся підійти... Прошмонав увесь "Контакт" і всі можливі

соціалки — ото й тільки, що адресу якусь електронну знайшов, писав на неї, не знаю, чи дійшло, — навіть фотки, тобто авки твоєї нема!

Так он хто переробив грузинську пісню про Суліко на ту, що її наспівував Кулаківський: про аватарку й Софіко!..

— ...Марно виглядав тебе на всяких тусах чи на вулиці...

Тільки зашарілась ще більше й здвигнула плечима (уперто відсторонившись від хлопця), бо, власне, думок у голові, здається, і не було.

— Ти якась невловима! Навіть не вірю, що я оце з тобою танцюю... Мріяв про це весь останній рік...

Ой, рятуйте, хто може!.. Ой, захлинеться у цьому потоці солодких слів, у цьому погляді! Ой, мамусю, ти неспроста застерігала берегтись і бути розумненькою дівчинкою!

— Ти... ти наївна, як маленька дівчинка... — ніби читаючи її думки, шепотів майже у саме вухо, і якось

так хитромудро шепотів, ідо те сердешне вухо палало, вяло і розквітало водночас. — Ти мудра, як... як доросла жінка... Ти прекрасна, як...

Ціла череда... себто зграя метеликів так заполонила усе навколо, в тім числі й звуки, що... Що Софійка не почула: вона прекрасна, як хто?..

— Це мене дуже заводить... — знову пригорнув міцніше, ніж належиться для просто танцю.

Господи, він про що?! Але табун цих, як їх... так затупотів... залопотів... затріпотів крилами, так забив баки, що...

Леле, здається, кілька легких, як ці... метелики, поцілунків легенько опустилися їй на волосся... Звісно, це не гучний незграбний поцілунок навмання, що було раз у них із Сашком... Це щось нереальне...

Здається, музика вмовкла. Чи ні? Принаймні вона точно звучить у Софійчиному тілі.

— Мені так багато треба тобі сказати, — обволікали сивою пеленою Тузові примружені очі. — Лише не тут... Ходім поговоримо десь наодинці?

"Ти така класна, пішли, типу, десь у затишному куточку поговоримо", — десь Софійка вже чула ці слова... Може, це було в її попередньому житті?..

Але там... Там ніч, куди ж вони підуть? Вони не можуть вийти за це освітлене коло, бо ж, навіть захищаючись од відьми, людина обводить кругом себе крейдою... Там темно і страшно... Хоча... З нею ж буде цей сильний і відважний хлопець!

Зазвучала нова мелодія. Ах, дискотека, музика, палкий погляд сірих очей!.. Це єдине, що існує зараз на світі, але чи ж є щось прекрасніше?!

— Бо той гном так витріщається на нас, що починає мене потрохи бісити! — кивнув у Миколчин бік.

Колян?! О Боже, вона ж кинула напризволяще дитину, яка приперла їй букетяру і якій ще поночі добиратись додому!

— Він бісить мене навіть більше, ніж цей твій, пробач, ідіотський камінець на мотузці!

Камінець?! Останні метелики повідлітали у вирій, надворі зосталася тільки ніч. Як побажати Андрієві на добраніч і попрощатись? Це робила вже стільки разів, що треба по-новому!..

— Шановний сьомий "В", — раптом озвалась Ліда Василівна.

— Восьмий! — ревнуло у відповідь.

Так-от, восьмий "В" і всі інші діти, дискотеку закінчено, бо вже пізня година! — рятівні слова проказала за неї учителька.

Лід Василівно, ще ж тільки одинадцята! — забурчали Ірка й Аська. — Того разу ви до дванадцятої дозволили!

Щ

— А цього разу не дозволяю! — біологіччин голос звучав так незвично-категорично, що заперечувати ніхто не одважився. — Усі по наметах, місцеві діти — по хатах!

Софійка сказала "па-па" Андрієві (мовляв, ти ж бачиш, обставини змушують), тепло попрощалася з Коляном, побажавши йому щасливої дороги (і куди тільки його батьки дивляться?) і не без полегкості поспішила у рідненький намет. Поряд, так само слухняно, облягались навпомацки Віта й Леся, дискотечну музику надворі одразу замінив класичний окрестр цвіркунів і жаб, а Софійка залазила в спальника й міркувала про те, яка в них і справді класна-класнюча класна керівничка.

52. КЛІТИНКА НеЗАПЛДНОВАНОгО КРОСВОРДУ

Не пригадує, чи казала заповітну примовку цієї ночі. Здається, таки звучало щось на зразок "Сплю на спальному мішку, приснись, майбутній женишку!". Взагалі після цих примовок — дякувати Богові й Бугові — і Софійці, і Лесьці, і Віті, майже щоночі хлопці, хороші та різні, снились і

снились. Навряд чи всі вони мали стати майбутніми нареченими, та веселого настрою ті сни додавали неабияк!

От і тепер... Спершу здавалось, що від пережитих за день хвилювань вона зовсім не здатна заснути, а потім зненацька опинилася в іншій реальності.

...Вона міцно пригортається до Нього, уткнувшись обличчям кудись у шию. Заховатись на цьому найдорожчому, найнадійнішому у світі плечі! Так затишно, так тепло! Наче вдома, куди нарешті повертаєшся після довгих блукань! Та вона ж кохала Його завжди! Кохала, але все заважали якісь нагальні справи, усе кудись мусила бігти, щось вирішувати-розгадувати!.. Але тепер годі! Найважливіші справи й найцікавіші загадки не заступлять їй більше цієї наймилішої людини!

...Здається, на них дивляться... Вокзал? Ресторан? Але Софії зовсім байдуже, вона ще міцніше тулиться до Нього, єдиного. Торкає незграбними поцілунками Йому шию, чистий комір, напрасовану сорочку... До вуст дотягнутись не зважується: вона зовсім не тямить цілуватись по-справжньому! Він теж не тямить (звідкись вона це точно знає), хоч і лагідно цілує їй волосся. І це так зворушливо, так гарно: вони долатимуть науку цілування разом, у них іще все попереду, і все у них вийде!..

— Я чекав тебе все життя! — ледь чутно шепоче їй на вухо, міцно-ніжно притуляючи її до себе одною рукою (в іншій — букет розкішних білих садових лілій).

Боже, звідки взявся на шиї цей рубець? У Нього були непрості роки... Ті роки були без неї, вона не підтримувала його у важку хвилину! Здасться, зі сльозами йому на сорочку покапала туш, але Він їй пробачить, бо ж — найрідніший, найкращий, найдорожчий! Вона сама потім випере плями... Зацілує, залікує всі рубці, всі рани...

— ..А я — ішла до тебе ціле життя! Тільки до тебе!..

...Софійка прокинулась від гучного калатання камін... та ні — власного серця. Воно мовби аж вискакує зі спальника!

Дивно, як цим калатанням не побудила людей! Ві-ку-ку й Леська мирно посопують. Ледь-ледь починає світати, надворі тихо й сіро.

Страшенно захотілося повернутись у сон: хай би доснився, хай би ніколи не закінчувався! Проте сон не вертався, тільки й того, що прокручувала ще і ще його запаморочливі миті...

Тихенько виборсалась зі спальника, вибралась із намету. Софійку, мов князівну, зустріла симфонія світанкових цвіркунів, цикад, пташиних голосів (ого, та птахів тут, виявляється, море, лиш озиваються вранці)! Довкола наче аж подзвонювали краплі густої роси, у переливах якої зароджувався новий день. Після такого сну день має бути тільки прекрасний!

День видався хай не прекрасним, але в цілому непоганим. Насамперед уже в обід примчало юне лошатко Микола Мамаєнко, а це значить, що вчора додому воно дострибало вдало, бо ж ніби чула за нього відповідальність.

По-друге, дитя прийняло за чисту монету її умову не приходити без нової історії. Колян притарабанив на подарунок Софійці... Ще як тільки розгортав зашкарублий згорток, камінчик на шиї почало кидати з жару в холод... Власне, якби не він, то Софійка подумала б, що божеволіє, адже коли нарешті полотно розрівнялось...

— Іго-го-го! — стріпнувся намальований кінь. Притримуючи бандуру і склавши ноги по-турецьки, просто до Софійки всміхався... козак Мамай! Здається, тут щойно прошуміла гроза, і він накривався ще мокрим сідлом... "...Гуп!.. Гуп!.. У тебе, сестро, гості?.. Так, сестрице!... Чи носять

на різдвяні свята вечерю, чи ходять в гості кум до куми, брат до брата, сестра до сестри, чи піють півні?.." — промиготіло в уяві те, що примарилось було в музеї, при першій зустрічі з кам’яною бабою.

...Невже — і Мамай той самий? Наче відповідаючи, намальований козак (чи це тільки їй бачиться?) — підморгнув. Золота сережка-півмісяць у його вусі зблиснула (так он звідки пішла Вадова мода носити кульчика в одному вусі!), за нею чорною змійкою вився оселедець. І в очах (чогось аж Андрій згадався!) серйозність і лукавинка, янгол і біс, чернецтво й чаклунство, гультяйство (такий точно у гречці сидітиме!) і готовність до боротьби... Шукай-вітра-в-полі й у-ступі-товкачем-не-влучиш однією персоною!

Словом, то була... картина з Мамаєм!

— Ти... пограбував свою хату! — зойнула Софійка.

. — Нєа, це не та, що висить у хаті, — браво заперечив Мамаєнко. — Це стара! Усе прабабине горище перерив, поки знайшов! Чоботи в нього бач які?

— Коричневі, а що?

— Но-ві! Нові чоботи! Значить, це він уже після того, як турки... Ну, ти зрозуміла, — примружився змовницьки.

— О, це про таку я ще у Феодосії казав: дуже цінна картина! — вразився Іваненко, який наспів саме на процес дарування.

Взяти це просто так?!

"Знов підфортило так підфортило!" — відлунюю Вадимовим голосом.

"Бери, бери!" — шепотіли чортики в Мамаєвих очах.

"Нізащо!" — протестували залишки Софійчиноїсовісті.

Проте як не відмовлялась, хлопчина таки втелющив гостинця — запхав його власними руками в її намет!

Після такого було гріх відмовити дитині в екскурсії до гідроелектростанції, що її Колян обіцяв провести особисто. Тим паче, до походу зголосилися Дмитрик із Лесею, отже, Софійка не буде з Коляном сам на сам. А Туз, Богу дякувати, гасає десь на байді, отже, буде шанс обдумати вчорашній вечір і сьогоднішній сон.

І Ліда Василівна дозволила. Та й цікаво нарешті побачити споруду, яка то збільшує, то зменшує рівень води для спортсменів-водників!

Дорога неблизька, трохи через сільські вулички й городи, трохи через якісь річечки й місточки, Колян безперестанку щось торохтів, Леся й Дмитро весело підтримували розмову, а Софійка дріботіла за ними й тяжко думала.

Що це було — у її сьогоднішньому сні? Хто це був? Чомусь зненацька примарилась стара прабабусина шафа: урочисто-лискуча і водночас трохи набурмосена. Здається, той сон — аж ніяк не про Андрія. Але про кого?.. Тоді куди подіти суцільне шаленство останніх

тижнів під назвою Туз Козирний? Гм, нічого не ясно! Пазлик із якоїсь неймовірно чарівної складачки!

А Радзивілка з Іваненком — на них же любо глянути! Як невимушено спілкуються, як усе легко й по-дитячому, здається, у них іще й натяків нема на жодних метеликів. Це й у Віти з Тимуром так само, лиш там Ві-ку-куся більше загадковості на себе напускає, хоч Софійка знає: це — від надмірної соромливості (Леся каже: комплексів) і непевності, що на неї

звалилось аж таке велике щастя. Але ж їм так добре, цікаво й вільно — зовсім не так, як Софійці з Андрієм! Вони чимось схожі на Софійку й Сашка, але як давно то було, той паскудник сто років не дзвонить, і взагалі, те зосталося в якійсь наче іншій, дольодовиковій ері, в іншому вимірі.

За думками не помітила, як прийшли на станцію. Ого, які водні простори! Ого, скільки різних вод: стоячих, біжучих, "сидячих" — одночасно! Бо старовинна кількаповерхова будівля (Колян запевняє, що до революції тут був млин), майже зусібіч оточена водою: попереду вона вирує, збоку — відстоюється, ззаду — помережана острівцями, а ген решту простору — кипляче широке водяне плесо, з хвилями й перепадами.

— А що я казав?! — сяяв новою копійкою Колян, помітивши Софійчин захват. І похапцем клацав фотоапаратом, запам’ятовуючи розгублену Русалку на тлі усіх цих можливих вод. І навіть те, що, як з’ясувалось, це стара, закрита станція, а та, що регулює — значно вище за течією (то Софійка неправильно зрозуміла), не зіпсувало настрою.

Раптом задзвонив телефон, і Софійка, з якогось дива розхвилювавшись, вихопила з кишені мобільни-ка й щодуху побігла через головний місток у бік дороги: водяний шум не дасть нічого розчути!

"Сашко" — висвітлював екранчик: саме тому, саме тому й хвилювалась!

— Ти мені сьогодні снилась! — казав після коротких привітань і розпитувань про життя-буття, без особливих церемоній і жодних пояснень свого дурного мовчання.

— Як? — водночас гаряча і крижана хвилі ошпарили Софійку. Хоч годилось би кокетливо образитись: "Що, тільки сьогодні?". Або ще краще: "Тому нарешті зволив подзвонити?"

— Ну... — голос на тому кінці наполохано

зам’явся. — Снилась та й усе!

Хвилі потроху відступили: дуже їй треба знати про чиїсь там нічні марення!

— Ну... — Сашко шукав, на що перевести розмову. І добре робив, бо Софійчині думки були ще надто розкуйовджені. — Цікаво, як там у вас удома твоя старенька шафа?

— Шафа?! Чого це ти раптом її згадав?

— Сам не знаю. Уявилась чогось...

— Як уявилась?

— Уявилась та й все!

Поговорили, називається.

— Якщо все, то я піду? — вже й зовсім опанувала себе. — Ми тут саме на електростанції гуляєм, дуже вода шумить, важко говорити.

— З ким?

— З тобою, а з ким же?

— Ні, з ким гуляєте?

Ах, ми ще й ревнуємо?! А всі ці дні на губу замка почепив у своїй поза зоні й не цікавився, з ким вона тут ходить!

— З Лесею, Дмитром і одним місцевим хлоп’ятком. Коля Мамаєнко, десять років. Які ще запитання?

Запитань більше не було, і Софійка завершила розмову. Хоч насправді білих клітинок у сьогоднішньому клубкові-кросвордові було значно більше, ніж заповнених.

53. ЩЕ ОДНА ЕКСКУРСІЯ

— Чув, що дехто з місцевих шанувальників тобі екскурсію влаштував? — підійшов до Софійки Туз. Як завше: цілий день мовби її в очі не бачив, а коли сонце вже повертає на захід, починає говорити і діяти. — Хочеш, покажу щось набагато цікавіше? Це в протилежний бік од вашої ГЕС, ти й не уявляєш, наскільки там круто!

— В протилежний? Це за скелястим хребтом? — показала на скелю-жабу й скелю-черепаху. Звісно, Софійці хотілось побачити, як там! — Добре, я лиш Ліду Василівну попереджу!

— Будь спок, я вже в Олени Гаврилівни за обох відпросився. Бо та ваша керя якась нервова, на мене взагалі дивиться, як на якогось шуліку, а над тобою тру-

і ситься, наче квочка над курчам!

— По-моєму, не більше, ніж ваша Олена Гаврилівна над своїм тушканчиком!

— Ходи вже, розумнице! Давай руку, бо дорога нелегка! — мертвою хваткою пірвав її за правицю, і непримітними гірськими стежечками вони подерлись до черепахи.

— Ого, яка виднота! — захоплено відхекувалась,

озирнувшись з вершини. Внизу дрібними недбалими купинками лежав табір, далеко, за хащами, теж

ховалась якась туристична стоянка, подекуди чорними тачечками на сонці мигтіли поодинокі рибалки. А далі, скільки сягало око, — річкові звивини, скелі-острівці, зелені безмежні простори!..

— Нічого так, правда? — недбало підморгнув Туз, ніби ненароком обняв Софійку й розвернув у протилежний бік: — Але нам туди!

Простори тут були не такі зелені, все більше піски та щебінь. І все це — покрите велетенською тінню від Черепахи та її кам’яних сусідок.

— Бр-р-р, ніби космічні пейзажі Меганома! — здригнулась од видовища, а заодно делікатно прийняла його руку з плеча.

— Я знав, що русалки від таких пейзажиків копилять свої підшмалені носики, тому на цьому не зупинимось, підемо далі!

Підсмалений? Та вона ж постійно користується Сніжаниним кремом! Софійка засоромлено почухала носа і вже рвонулась іти далі, проте Андрій її зупинив словами:

— Обожнюю, коли отако встидаєшся і червонієш! Ой лишенько, він знов на неї так дивиться, і щоки,

щойно про них згадали, вмить залилися своїми звичними рум’янцями!

— ...Такою вперше тебе й помітив — уторік, на першовересневій лінійці. — Андрій знову зупинив її броунівський рух і притягнув до себе. — Ти соромилась, бо в тебе тоді був синяк під оком, пригадуєш? Ото я через те й звернув на тебе увагу!

— То я з горища падала, — згадала свою історію із Загубленим у часі. — Я ж... Наче тональним кремом замальовувала! — Людоньки, яка ганьба! Софійка хотіла прикрити від сорому лице, але, оскільки права рука була в Тузових лещатах, вільною долонею затулила тільки очі. Отже, все почалось іще з тієї безглуздої пригоди!

— Та нічого, тобі личило! — не надто вдало заспокоїв юнак. — Спочатку дивитись на тебе мені було просто по приколу, а тоді раптом аж пробрало: яка ж ця семикласниця справжня кралечка-лялечка! І це ще не все: яка ти... Не така, як усі! І холодна, як вода, і дика, як вогонь, і розсудливо-правильна, як земля, і невловима, як повітря!

— ...1 кам’яна, як камінь! — промовили разом, зиркнувши на камінець на її шиї, і розсміялись.

Ой, любий камінчику! Приклала його, проходного, до чола, аби хоч трохи зменшити жар.

— То куди нам далі? — домагалась продовжити їхню екскурсію.

Козирний повів стежкою вниз, при цьому не забуваючи нагнітати її рум’янці:

— І знаєш, що найбільше заїдало? Що — жодної уваги на мене! Ти не подумай, що я хвалюсь, але всі дівки, пардон, мені на шию вішаються, навіть ота новенька, що без року тиждень провчилась у вашому класі і на яку всі наші хлопці запали, — і та бісики мені пробувала пускати! А ти — нуль на масу!

Софійка старанно дивилась під ноги — і щоб не зашпортнутись, і від того, що тут не заперечиш: вона справді абсолютно не помічала цього самозакоханого індика!

— Мені ж видавалось, що ти була трохи небайдужа до того вашого придурка Кулаківського, правда?

Ох, скоро для її щік доведеться викликати пожежну машину!

— Як ти дивилась на нього, коли ви тоді восени виносили разом листя на смітник!

Ой, він і це бачив!..

— Я навіть підбурив Альбабаріна, і ми вдвох постій-но діставали того маминого мазунчика!

Леле, то Алібаба чіплявся до Вадима ще й із Тузової настанови?

— Ні, ти не думай, що Тимур свого розуму не має, у нього з Вадом були ще й якісь свої рахунки, я тільки підігрівав! І в подружку твою кучеряву Тимур справді серйозно втріскався, не з моєї настанови, ти не думай!

Спустилися в долину, якийсь час ішли мовчки по рівному. На пологому підйомі Андрій знову міцніше стиснув її жменю. Потім вийшли на лісову ґрунтівку, і він упевнено потягнув дівчинку далі. Перед Софійчиними очима вже почали пролітати перші метелики.

— Знаєш, це зі мною вперше, —Андрій сьогодні був як ніколи балакучий. — Скільки дівчат у мене було, але нарешті...

Крізь пелену метеликів проступила тінь фарбованої чорнявки, і це боляче кольнуло, трохи поруйнувавши ідилію...

— Це ти про ту дівчину в старому парку? — спромоглась на слово.

— А-а-а, з якою ти мене зустріла?.. Хе, то вже пройдений етап! А той негр, що ти з ним була тоді і з яким тебе часто у місті бачив, куди подівся?

Це він про Сашка? І що значить пройдений етап? Але тут же забула сумніви, рвонулась назад, мимоволі наткнутись на м яку стіну Андрієвих м'язів: на камінні під ногами... наслання якесь!.. Знову... змія! Ніколи не бачена досі, якась сіра, аж напівпрозора!

— Змія-привид?!

— Ти чого? — миттю скористався її переляком і обхопив за талію. — То ж тільки шкурка!

Ні, вона точно здуріла! Справді, то лише довга змііна шкура, вже напівзотліла, тому й прозора!

— Як це може бути? — не могла надивуватись. — Вона... наче вийшла погуляти, залишивши вбрання!..

— Так, звісно, полиняла. А ви, русалки, хіба не так само луску міняєте, признавайся? — сміявся своїми безсовісними сірими. — Та жартую, жартую! Так-от, про що я? Ага, почав постійно ловити себе на тому, що думаю, що скучаю, ідеш тако на якісь змагання — і ти постійно перед очима. Беру участь в якомусь турнірі на вишнопільському стадіоні чи й у спортзалі — усе видивляюсь, чи нема Софії між глядачів? Нема!.. Як почув за ту поїздку до Криму, аж підскочив. Ну, думаю, не буду я Тузом Козирним, якщо Софійка після неї не буде моя!

Це й Сашко не раз каже "моя", але в нього якось... не так! Утім, поки в голові не почали вилуплюватись нові покоління метеликів, Софійка вправно викрутилась від чергової спроби її пригорнути:

— Взагалі-то мені поки що набагато приємніше залишатись нічиєю! Хіба що маминою і татовою. Ну, й Ростиковою...

— Ростик — це менший брат, у мене все під контролем! — заспокоював чи то її, чи себе. — І погодься, віднедавна ти вже таки стала трохи моєю! — на її руку, затиснуту в лещата, сів метелик його поцілунку. Заперечити було важко.

Вони підіймались усе вище й вище, тоді звернули стежкою в хащі, і Туз нарешті урочисто проголосив:

— Прийшли! Розвертайся! — він знов безцеремонно і водночас ніжно повернув її, і внизу перед нею... На дні велетенської кам’яної прірви... Межи стінами, помережаними, наче торт, шарами різних порід... Блакитне-преблакитне, наче зумисне підсинене, озеро!

— Що це? Теж, як і в Панагії, Смарагдове озеро? — видихнула ошаліло. — Чи це якесь... Я вдома Ростикові

картонні дзвіночки для лічби таким фломастером розмальовувала! Аквамаринове?.. Ні, цей ядучий блакитно-підзеленений колір, здається, зветься ціановим... Боже, скільки в світі відтінків — скільки їм і назв! Ціанове озеро!

— Усе простіше, — по загадковій паузі відповів Козирний. — Це гранітний кар’єр, а он тою грунтівкою звідси вивозили камінь! У якийсь момент докопались до підземних вод, кажуть, як вони хлюпнули, то екскаватор, який працював у цій кам’яній торбі, уже не встиг виїхати, лиш водій вискочив і втік! Так і зосталась машинка на дні. Глибина —до тридцяти метрів, вода мов крига!

— Але ж хіба в заповіднику можна?..

— Такі знав, що ти захочеш про це поговорити! Звичайно, в заповіднику так не робиться, але ти ж, слава Богу, не сьогодні народилась, а ще в кінці квітня!

— Це як Гард, про який ти розказував, так? —уторопала врешті. — І як Орда, і як штучне Київське море...

— І як частина знаменитого запорізького Великого Лугу, яка тепер під Каховським водосховищем, — продовжив Туз.

— "Не раз я кораблем на дно піду, шукаючи нової Атлантиди"... — трохи невчасно прийшла цитата з Лесі Українки. — це про наші землі!

— О, і за це я тебе теж!.. — ніжно-насмішкувато глянув своїми сірими. — Коротше, фанатію від твоїх дивацтв! Але годі про сумне. Милуйся, яка тут екзотика!

— Щось теж із космічно-нереального! — похитала головою.

— А яка видимість! Недурно ж з історії вчили: стратегічно вигідна позиція, нам згори цілий світ як на долоні, а нас тут ніхто не бачить!

— Як не бачить? По-моєму, наші дві постаті теж далеко видно!

— А ти присядь, то й переконаєшся! — смикнув її за руку донизу, на хвилі шовковистої трави.

Як завбачлива, завше обережна й насторожена Софійка — і так утратила пильність? Як отак, без жодної темної думки, присіла перевірити, чи справді вона сховається од світу?

Не встигла нічого усвідомити, як Андрій стиснув її, мов лещатами, і присмоктався своїми губами до її вуст. Це вже далеко не метелики, це

вже безжальне цунамі, розжарена вулканна магма, яка заповнює все навколо, не лишаючи нічого живого, о, Софійка добре знає картину "Останній день Помпеї"!..

Пробувала відірватись, але Тузові вуста, здавалось, росли, і вже заліплювали її всю. Так липла й тягнулась жувачка, в яку Софійка ненароком сіла колись на лавці старого парку!

— Розслабся, ми ж того... Типу любим одне одного!.. — встиг прошептати між поцілунками. Відповісти не було жодної змоги, та відповіді, власне, й не вимагалось.

"Заморозити жуйку в холодильнику й потім відламати-відчистити! Відпарити праскою! — крутилось у голові. — Але ж тут, на вершині, немає холодильника, немає праски!" — бились безпомічні й цілком недоречні думки.

З усіх сил гатила кулаком (правиця досі перебувала десь у Тузовому полоні), намагалась штурхнути коліном в, як ото пишуть у книжках, больову точку — у пах, але куди їй боротися зі спортсменом-розрядником! Усі її потуги вгрузали у все нових поцілунках ("Не ламайся, ну чого ти!"). Спробувала кусатись: зуби вгрузають у ще липкішій жувачці! А виштрикнути око — шкода ж ідіота як-не-як!

...Ще трохи — й вона задихнеться, захлинеться, загине, здохне!.. Вже навіть уявила слід від свого скелетика, відкопаний нащадками через пару мільйонів років у закам’янілій жувачці. Або — на дні ціанового озера, біля затопленого екскаватора. Поруч зі скеле-тиком фарбованої чорнявки і, очевидно, ще чиїмись... Але здаватись не збиралась. Загине, але — в боротьбі!

...Дзвінок мобільного, що пролунав у її кишені, тільки на секунду послабив Андрієві клешні, але за ту секунду дівчинці вдалось відповзти убік, ухопитися рукою за якийсь штурпак і, підтягнувшись на ньому,

випорснути з тягучої лавини. Мить — і, сковзаючись, обдираючи руки й ноги, перекидаючись, вона вже сторчма летіла донизу.

За нею ніхто не біг, але помітила це аж внизу, в космічній долині.

Дзвінок не втихав, це трохи привело до тями. "Сашко" — ще встигла помітити на екранчику (чого він, адже сьогодні вже розмовляли?), але поки додумалась натиснути слухавку, мобільний уже розрядився.

54. ШТОРМ І ШТИЛЬ

На вечерю не пішла, бо яка може бути їжа?.. Побігла спершу на свою улюблену русалчину скельку, потім, не знаходячи місця від клекоту почуттів, побрела в якесь заховане від людського ока джакузі, залізла по саме горло і, змішуючи сльози з водою, давала їм зми-

ти з подряпаного, пом’ятого тіла все пережите. Гарно, гарно ж завершились її стосунки з тим придурком Андрієм! І вона не краща: попхалась за ним чортзна-куди (хоч озеро, нічого не скажеш, вражає), сприйняла за чисту монету його джентльменський набір компліментів, які, ясно ж, навішував усім попереднім, таким же наївним дурепам! Потім теж вчинила не краще: нема, щоб відбитись якимось красивим прийомчиком дзюдо чи карате (до речі, треба буде зайнятись цим видом спорту): вона смикалась, як останній черв’як! Звісно, він тепер остаточно її зневажає. Звісно, вважає повною істеричкою, закінченою ботанкою, останньою мауглі. Але, зрештою, яке їй діло до того, що він про неї думає?..

Сиділа, поки не змерзла. Вибралась із води на камінь. Обгорнувшись мокрими пацьорками волосся, обсушувалась і втирала сльози. І все-таки — нащо? Нащо він так вчинив, убив її віру у світле й чисте кохання, так грубо висмикнув її з дитинства? Та на ньому ж, можна сказати, ще й кров не обсохла під пов’язкою: від ран, завданих порогами і порятованих Софійчиним камінчиком, а він — уже таке!..

Але ж ні, попри все, вона зробила все, що могла. Вона мало не зубами вирвала собі те дитинство назад, слава Богу, що все вийшло, що задзвонив той рятівний мобільник! Сашко як відчув, що вона в біді! Хоч навіть із ним розмовляти зараз не має бажання, проте Фадійчук — молоток, він би точно ніколи такого не впоров!

...Продовжила дитинство! Хоч нехотячи й зробила величезний крок у цю таку не завжди привітну дорослість!.. Крок-урок... О, це був гарний урок. Розпізнавання давньої, як світ (навіть не з Шевченкової нерозумної Катерини починаючи!), технології навішування локшини, запудрювання мізків, напускання туману (в її випадку — напускання метеликів). Треба просто відфільтровувати мутлів-одноденок від справжніх цінностей, тобто, як з тією гречкою, відділяти зерно від полови. Навіть коли дуже хочеться прийняти симпатичну лушпайку за добірну крупину!..

...У Біблії чи де це сказано? "І нема в мене ворога, є тільки мій учитель"... Андрій Туз — її вчитель. І вже точно — не коханий. Зрозуміти це остаточно теж було нелегко, і він поміг зробити це сьогодні! Він — персонаж не її сну, герой не її роману, принц не з її казки!

Коси потрохи висихали й починали розвіватись на вітрі, в думки приходила більша ясність. Є ще один плюс у цій буремній, штормовій, чи ураганній історії. Хай Софійка постала в Андрієвих очах загубленою в джунглях дикою тарзанкою, хай він, згідно з його логікою (леле, вона вже міркує так, ніби щось тямить у чоловічій логіці!), тепер знов одвернеться від неї, можливо, й назавжди. Але ж вона — не стала пройденим етапом! Яким стала та чорнявка, стали ще якісь його нерозумні фанатки. У цьому навіть є якась приємність: уявляти, що на старості літ він згадає її — можливо, єдину з усіх дівчат, — як ту, що не стала його пройденим етапом!

Шторм потрохи переходив у штиль. Русалка на камені заспокоєно зітхала, і навіть потрошки вчилася знов усміхатись. Прикро, що розкусалися комарі, пора вертатись до людей і вдягатись у якусь серйознішу одежину. Але це нестрашно. Тобто навпаки: це — щастя! Яке

щастя, що з прикрощів — самі комарі! А ця краса навколо, а Софійчина воля, її віра у власні сили, в гарну казку, зрештою, зостались!

Виявляється, Туза теж не було на вечері. Він повернувся до табору тільки щойно, буквально хвилин за десять перед Софійкою, аж Олена Гаврилівна, замість видзвонювати невістку з тушканчиком, сто разів безрезультатно набирала його номер. Добре, що Віта ще не сказала їй, що чула від Альбабаріна, ніби Туз тричі перепливав кар'єр (повний дурень, а якби вхопила судома в тій крижаній воді?), тобто окейно провів час. Як мовиться, аби лиш на здоров'я!

Вечір був нудний і тихий, дискотеки ніхто не робив, а пісні під гітару жевріли кволо. Гукали до співу Туза, але він, послався на втому і послався всіх у баню, звісно ж, абсолютно не помічаючи Софійки (як і вона його), подався спати. Софійка шкодувала хіба про одне: що не зробила цього перша, бо теж ледве трималась на ногах. Утім, поки сюди не припхався ще й Колян, з яким говорити нині не мала ну ні найменшого бажання, поспішила в намет і собі. Мабуть, чи не вперше за всі літні мандри, цієї ночі, пакуючись у спальника, принципово не сказала жодної примовки.

55 . ТА, ЩО ЙДЕ ПО ХВИЛЯХ

Сьогодні, мабуть, знов у когось із емігейців свято. Лиш ці відзначають не салютами, а катанням на катамарані. Саморобному, збитому з чотирьох машинних скатів. Без рятувальних жилетів, правда, зі справжніми веслами. Вже десь утретє ці чоловіки з дрібними хлоп'ятами пропливають біля Віти, Лесі й Софії, що читають, паралельно загораючи, на бережку.

— Бо', вони ж щораз — п'яніші! — стривожено зойкнула всезнайка Ві-ку-куся. Справді, Радзивілка та

Софійка й не надали значення все бурхливішим веселощам, якими озвучила весь Буг їхня компанія! Таке враження, що, поки вони переносять своє диво водної техніки вгору за течією для чергового запливу, добряче встигають заправитись і самі.

— Тим часом води сьогодні набагато менше! — помітила схильна до точності Леся. — Жандарм онде стримить із води майже весь, а поруч із ним видніється менший, досі схований у воді!

— Ет, їхнє діло! — махнула рукою Софійка, яка відучора стосовно чоловічих компаній узагалі виробила особливу думку, і вшнипилась у книжку.

На четвертій ходці дівчачу увагу привернули вже не буйні веселощі, а раптове мовчання, потім — добірні матюки. Ой леле, катамаранники, видко ж, на п’яну голову, наїхали на Жандарма і його малого каменя-сусіда! Наїхали — і застрягли серед річки!

Як не намагались повернутися до читання, метушня на катамарані не давала спокою. Як не борсались чоловіки, зрушити махінерію так і не могли. До того ж низ катамарана став потроху просідати (скат пробився, чи що?) й наповнюватись водою. Паніка, переляканий гвалт і дитячий плач гучнішав. Навколо — вирує течія. П’яні ж дорослі не те що катамараном — собою не керували. Тільки розгубено кліпали очима й вивергали нові порції матюків.

— Треба кликати фізрука! — Софійка полетіла до табору.

Але вчительський намет був порожній, нікого з керівництва не було й біля кухні.

— Кого шукаєш? — нарешті неохоче озвався Туз, який саме валявся в холодочку. — Вчителів нема: всі пішли з рештою дітей на ГЕС, а в Олени

Гаврилівни кінчився рахунок на мобільнику і якісь пігулки від стресу, побігла в село купувати поповнення, а мене лишила за старшого.

Господи, це ж поки вона прибіжить, то всі потопляться !

— Там... Там люди на катамарані застрягли.

— Наші? — підхопився Туз і вмить заспокоївся. —

Наші човни і байди всі тут!

— Не наші, місцеві якісь!

Туз ліниво розтягнувся на туристичному кили мікариматі.

— Ти оглух? Люди в біді! — зараз дівчинка зовсім забула про вчорашнє, і бісив її цей тип уже зовсім не через поцілунки.

Уривчасто виклала суть справи, після чого Андрій уже геть демонстративно повернувся на інший бік.

— Що робити, що робити, що робити? — металась туди-сюди, але, на жаль, жодна розумна ідея не навідувала її розгарячілу голівку. — О, мотузка! — і гадки не мала, чим їй поможе скручена мотузка з великим ґудзом на кінці, але вхопила її і побігла до місця пригоди.

— Зашморг у руках скаженої русалки — це справді небезпечно! — буркнув собі під носа, зірвався на рівні й побіг слідом Андрій.

Уже тут знайшли застосування мотузці, яка, виявляється, мала романтичну назву: лебідка. Прив’язали її до верби, а вузол кинули потопельникам. Крізь шум течії ледве пояснили (треба визнати, це все

робив Андрій), щоб ті прикріпили лебідку до скатів й відштовхувались веслами, а самі звідси, з берега, взялись учотирьох тягнути катамарана.

Марно. Катамаран сидів надійно, він і не думав рухатись, а голосіння з нього вже мало не глушило шуму води.

— Що робити, що робити? — у відчаї кусала пальці Софійка.

-Через кілька годин вода підніметься, катамаран

підпливе, й вони зрушать! — спокійно заявив Козирний.

— Кілька годин — ти при своєму розумі? — напалась на нього. — Там же діти, глянь, навіть маленька дівчинка є! А він просідає, води набирається!

Туз її знищив одним із найпрезирливіших своїх поглядів і закричав потопельникам:

— Лізьте по одному сюди! Чіпляйтесь за мотузку й добирайтесь по воді по одному!

Але марно галасував, марно показував на мигах, що робити. Компанія чи сп’яну, чи з переляку, чи за шумом не чула й нічого не тямила.

Раптом, заламуючи руки, Софійка налапала Сашків камінець. Рішення прийшло здразу:

— Я піду заберу ту дівчинку! — вчепилась за мотузку й полізла по ній у воду.

— Не смій, я сказав! — зарепетував Андрій не своїм голосом. — Мені байдуже за твоє нікчемне життя, але мені не хочеться відповідати за

нього перед начальством! Ми зробили все, що могли, тепер ті п’яндюжки-екстремали хай самі розбираються! Теж мені мати Тереза!

— Замість молоти дурниці, краще стань за лежаком і підстраховуй! — уже впевнено спокійна Софійка, тримаючись за лебідку, пройшла кілька непростих кроків од берега.

— Тоді вже краще я сам! — кинувся до неї, готовий, здавалось, її роздерти. — Раз уже так припекло!

Мов зеленого реп’яха, Туз одним рухом легко відірвав би її від нещасної мотузки. Але Софійка так подивилась на хлопця, що не посмів. Лиш люто вилаявся

(за шумом води Софійка вже того не чула) і неохоче поплівся до лежака — каменя, що нижче за течією (Софійка вже того не бачила). Якщо Софію знесе течією, він мав її там зловити.

— Спасика вдягни! — де не взялась Віта, яка встигла зганяти до табору за рятувальним жилетом.

— Чи ж ти зовсім? — покрутив біля скроні Туз. — її ж у ньому швидше знесе!

Якщо не дивитися вниз, то не дуже й страшно. Намагалась бачити лиш мотузку на рівні очей і якнайчіткіше відчувати ногами дно. Течія сильна, але річка, слава Богу, тут широка, й не надто глибока, ще й вода спала. В найглибших місцях по плечі. Змій теж не страшно, бо ж вони, мабуть, полюбляють плавати ближче до берега, де тепліше. "Та, що іде по хвилях" — якби це Феодосія, то можна було б уявляти, що вона майже героїня повісті Олександра Гріна. Неабияк додавав сили Сашків камінець: він пульсував разом із серцем і наче казав: "Усе буде добре, все буде добре".

Нарешті катамаран. Тримаючись однією рукою за лебідку, другою притягла до себе дівчинку, вчепила її задубілі пальчики до мотузки, однією рукою притримуючи дитину, взялась за лебідку сама. Наказала держатись міцно і рушила. Дівчинка мертвою хваткою вчепилась за Софійку ("Відпусти!" — прохрипіла через кашель, коли якоїсь миті мала вхопила її за шию), і вони вдвох потрохи-потрохи, але добрались до прибережних валунів. Тут уже підоспів той великий начальник Козирний, вихопив дитину й поніс на сушу.

— Заспокойте дівчинку! — гукнула Віті й Лесі, а сама пішла по наступного.

Інші діти були старші й переводити їх виявилось легше, бо на мілині йшли самі. Коли всі четверо малих опинились у безпеці, пяні дорослі роззяви, мабуть Нарешті, вихмелились, уторопали, що робити, і, повагавшись, рушили до берега по мотузці самостійно Коли всі вибрались, порожній катамаран піддався посмикуванню лебідки, зійшов із каменів і його легко притягнули до власників.

Софійка вже було готувалась прочитати лекцію про шкідливість алкоголю, дурної легковажності й неприпустимості на катамарані бездоглядних дітей, але прислухавшись до Тузових криків та матюків, які він щедро адресував порятованим, зрозуміла, що сказати переконливіше у неї точно не вийде.

Тож знеможено впала на покривало, де забуто лежали ще недавно такі захопливі книжки, і, відчуваючи тремтіння у всьому тілі, просто відхекувалась.

— Ідіотка, ну повна ж ідіотка! — це вже пролунало від Андрія на її, Софійчину, адресу. При цьому він, так само сердито (не торкаючись її!), підсунув їй під голову якийсь клунок замість подушки, так само не торкаючись, накрив великим пухнастим рушником і, сплюнувши, пішов геть. Сердитись чи сміятись?

"От я вже стала сонею і серед білого дня!" — весело подумала русалка і блаженно заплющила очі.

56. НА ЯКОРІ

До вечора, правда, тремтіння й веселість перетворились на головний біль і гарячку. Невже простигла? Тоді-бо холоду навіть не відчувала! Просто перехвилювалась? Останні два дні видались не для слабких нервів! Хай там як, але, поки люди збирались до вечірнього багаття, Софійка лежала в наметі й цокотіла зубами.

— Як ти, Софійко? Не захворіла часом? — стурбовано зазирнула в намет медсестра.

— Ні, дякую, просто втомилась, — не бажала круг себе зайвої метушні, бо її вже й так у таборі сприймали наче героя.

Подружки принесли чаю з бутербродом. Чай надпила, проте їсти не хотілося.

От де справедливість? Як мовить бабця Ліна, хто кислиці поїв, а на кого оскома напала. Тобто в холодному кар’єрі купався Туз, а захворіла вона, Софійка! О, про вовка промовка:

— Ти куди поділа ту лебідку? — сердито зазирнув до відхиленого Софійчиного намета Андрій.

— її заносила Радзивілка! — пролепетала пошерхлими губами. Наче він сам цього не знає!

— Що ти там мурмотиш? — здається, це тільки привід, аби запхатися всередину і забалакати, що, власне, Туз і зробив.

— Радзивілка її знімала й змотувала! — мовила, прокашлявшись.

— Слухай, та ти не тільки на всю голову, ти взагалі хвора! В прямому й переносному смислі хвора! — Його лють не знає меж, долоня грубо тягнеться до її лоба перевірити температуру, але Софійчин погляд (Андрій тепер ніколи до неї не посміє торкнутись!) знов зупиняє його. — І що, рятівнице світу, задоволена? Чого добилась? Простуди? Та ті, кого ти так самовіддано рятувала, досі вже знову квасять, обмиваючи свій порятунок! А ти?! Оце тобі їхня вдячність, маєш!

— Якщо в тебе все, то, з твого дозволу, я подрімаю, — може, Софійка й не тямить у чоловічій психології, але певна: Туз і сам знає, ідо меле дурниці. Сам думає не так.

Видно, в Туза ще було не все, бо він і далі стримів у проході. Знічев’я роззирнувся по намету й осудливо похитав головою: справді, в ньому, на Софійчину чергову ганьбу, якраз мов цигани перекинулись. На довершення він підняв очі на стелю. Помітивши ряд підвішених догори стеблами букетів, та свою лілію серед них (по боках висіли ще ж Лесині й Вітині, подаровані Дмитром і Тимуром), — аж присвиснув. Мовляв, як тут усе запущено!..

— Може, знайти ще одну ковдру? — спитав, аби спитати. Ніби не бачить, що вона й так аж двома укрита!

Потім Леся принесла кілька чайних троянд від Коляна. Мовляв, той не зміг прийти сам, передав через когось із пацанів. То й добре, бо тепер не до нього. Відстаньте усі!

Проте їй, недужій, давати спокій, здається, ніхто не збирався. Здалеку наближався гамір, і згодом до неї долинуло:

— Де тут дівчина, що нас рятувала?

— Вона втомилась і лягла спати, нащо вона вам? — ревно тримав оборону Козирний.

— Я... подякувати хочу! — гість явно побоювався лихого Андрія, але стояв на своєму. — І тобі, — згадав, що й Андрій у цьому замішаний.

— Давай свою подяку, я пізніше їй передам!

Гість щось передав Андрієві, і той, видно, глянувши на подарунок або й сам бажаючи зайвий раз допекти свой жертві, реготнув і знов умовно постукав в умовні двері:

— Твій подвиг оцінено. Порятовані прийшли з дарами. Принесли могорича! — і єхидно простягнув...

пляшку горілки! — Ще й із закускою, — показав пакета. — Заробила так заробила! Вдоволена?

— Це — нашій головній рятівниці... Красуні, спортсменці й русалці, так сказать... — чулось невпевнене пояснення.

— Вдоволена, питаю? — в’їдливо розсміявся Андрій. — Віддячилось добро? Сторицею?

— Я... Ви пробачте, звичайно... Це дядьки втелющили, а я, не подумавши... Справді, нащо дівчині — горілка? Правда, мені котрась із ваших, Аня чи Ася, жалілась, що ви тут як у резервації, без горілки скоро порозсихаєтесь. Словом, розіп’єте в компанії!

— Ага, вже одні розпили! — аж кипів Козирний.

— Ти, той, — у прохід засунулось винувате обличчя гостя, — вибач, будь ласка!

Мабуть, Софійка марить. Або вона лежала без тями вже багато-багато років. Бо не може так вирости за один день той мізер Колян Мамаєнко! А зазирав до намету саме він, рудющий і кароокий, тільки — вже кремезний повнолітній парубок.

— Колян? — прошипіла не своїм голосом.

— Ні, я Толян, його старший брат! Коляна мама у врем’янці зачинила, бо мало не всі квітки в її городчику пообносив!

Ого, як усе заплутано! Софійка така безсила, що навіть не годна пересунути в темний кут недавно принесеного букета чайних троянд. Дасть Бог, цей не стане дуже роззиратись! А також буде непогано, якщо Мамаєнкова мама не стане шукати на горищі картини з Мамаєм!

— Це мій День народження відзначали, — вів далі юнак. — Вісімнадцять — не щодня, сама розумієш... Ти не думай, я не п’ю... Це з нагоди свята чогось перебрав... Але більше не буду, точно! Я й зараз: хлопці

просять виставлятись, а я проти! До тебе оце прийшов... Подякувати... Слухай, ти часом не хвора? А хай тебе горілкою натруть — завтра будеш як новенька!

І гостинець згодиться!

— Альо, іменинникуі! Щось забагато собі дозволяєш! — обірвав його Туз. — Припхався тут, впередняк мене до намета заскочив! Самі розберемось, ще твоїх порад не питали!..

Не надто церемонячись, він виштовхав Толяна геть, Софійка ж, замотана, мов кокон, зосталась у самотині цокотіти зубами. Здавалось, камінчик теж стукотить в унісон, і це нагадало Софійці Сашкову розповідь. Вода, перелита через отвір, може вилікувати від... Може, в

Софії зовсім не ангіна, але чом не спробувати? Де той недопитий чай? Де ще одна, порожня, кварта? Нею так трусило, що половину розхлюпала. Але те, що вдалось націдити, змусила себе випити, видзвонюючи зубами об вінця чашки.

Щось було й далі, але Софійка те вже погано тямила. Здається, Козирний привів медсестру, і її таки натерли горілкою. Здається, ще давали якісь ліки, вкутували й тривожно гомоніли. Софійка ще чомусь дуже просила, щоб, як летітимуть гелікоптером, прихопили і її скрученого рурочкою Мамая. Час від часу чула Андріїв голос, і, здається, теж невідомо кого благала, щоб Туз, боронь, Боже, не посмів до неї наближатись. Після чого баритон кудись винувато зник, а далі — провалля сну.

57. ЗМІНА КУРСУ

Мабуть, Перунова вода, а ще Толянова горілка (хоч тут зробила добру послугу) таки подіяли, бо вранці недугу не те щоб зняло рукою, але вона майже зникла. Софійка знов почула щебетання птахів, сюрчання коників, шум вітру й води, на повні груди вдихнула свіжого повітря й навіть захотіла їсти!

До обіду почувалася зовсім добре. Вже б і купатись полізла, та медсестра не дозволила. Леся й Віта догоджають подружці, як можуть. Туза майже не видно й не чутно: мабуть, учора в гарячці бовкнула щось таке, що він знов, за словами Кулаківського, ввімкнув повний ігнор, ніби Софійки не існує. Нехай!

Під вечір почали стягуватись до прощального багаття: завтра приїде замовлений автобус, здують усі катамарани й надувні човни, складуть у мішки всі намети, байди і каяки, завершить, перемовини Олена Гаврилівна з сином про доставку тушканчика щасливій власниці, і — прощай, Емігеє!

Смуток вчувався у всіх діях, рухах і навіть поглядах. Сумно звучать усі пісні під гітару. Без жодної іронічної бравади виконується Андрієм пісенька про забудькуватого короля, про юну діву, якій не можна довіряти весла, і про те, що "Ло-мами, ло-мами-мами б’ють, ломами б’ють"... Хоч Аська й Іркою так само захоплено пищать:

— Вау! Круто-круто-круто!

І вже по-справжньому сумно звучить коронна Тузова "Дівчинко моя", якої він ніяк не хотів співати — ледве умовили:

— ...Жаль, від стрічань до розлук часто відстань — лиш крок. І під сосною бурштинною плаче струмок. Жар від багаття на попіл і погас: Ось і скінчилося все, розлучатися час!.. Дівчинко моя, сонце над травою, де, в яких краях зустрінемось з тобою?

Цього разу Андрій дивився не на Софію, а кудись у вогонь, а може, навіть у себе. Це йому личило, і хоч подумки він уже звертався, скоріш за все, до якоїсь наступної своєї пасії, і спів, і пісня від того — так само душевні.

— ...Ось помаленьку задкує вже трап від крила, Справді, це прірва між нами навік пролягла! Що ж, це співак як у воду дивиться!..

Віта й Леся втирали сльози, Альбабарін і Дмитро теж чомусь опускали очі.

...Знову прийшов Толян, прихопивши, певно, для сміливості (бо таки остерігається Туза), когось із учорашніх потопельників. Підкликав Софію. Цього разу, наче виправдовуючись, сором’язливо простягнув коробку цукерок. Шоколад з горішками, саме те, що вона любить і за чим в Емігеї скучила, але аж ніяково за таку увагу й гостинці!

— Такій красивій дівчині... І такій сміливій!.. — незграбно виправдовувався Толян.

— Дякую, не варто було... — невпевнено взяла коробку й відразу її розкрила-розділила на всіх. — Частуйтесь!

— А як ти на те... щоб дати свій телефончик? — геть осмілів Толян, користуючись Тузовим невтручанням. — Я маю на увазі номер...

— Викличеш, як знову будеш тонути? — прискалила око Софійка.

— Та ні! Я іноді буваю у Вишнополі, могли б зустрітися...

Ну от що робити? В принципі, дивлячись на таких однакових братів, можна передбачити, що їхні смаки також збігаються...

Ситуацію врятував, як не дивно, Колян, що, як підсмалений, прилетів до табору. В руках тримав нового букета чайних троянд (видко, минулого разу не всі обніс). Помітивши старшого брата, помітно зів’яв (Колян, а не букет), але відважно простягнув їй квіти.

— Як ти виліз?! — напався на малого Толян.

— Ага, бо одне діло, коли мама зачиняє, тоді все хоч справедливо! — зайняв оборонну позицію Колян. — А як старший брат, то яке ти на мене маєш право?

— Я зараз покажу право! — мало не кинувся до малого старший.

Софійка заступила дитину своєю, хоч і не надто широкою, спиною:

— Не сваріться, ви ж рідні!

— А дівчину в мене відбивати — яке маєш право, га? — відчувши силу на своєму боці, осмілів, стиснув кулачата й показав язика братові Микола.

— Та я... Зараз я зроблю тобі секир башка! — грозився Анатолій, але більше для годиться: не лупцюватиме ж брата при Софійці!

— Не знаю, кого ви там не поділили, — насилу погамувала сміх, — та якщо мене, то ви обидва мені дуже подобаєтесь, але у мене є хлопець! — І що вона морозить? У неї ж нема ніякого хлопця! Не рахувати ж Сашка? Це камінчик дав їй у голову.

Толян і Колян понуро перезирнулись.

— Але ви класні! Ви — справжні чоловіки, можна сказати, козаки, чесно! І я вдячна вам обом: тобі, Толяне, за цукерки і за пляшку... натирання, яке мене дуже вилікувало. Тобі, Коляне, за букети (удома не лайте його, будь ласка, бо завтра ми вже від'їжджаємо,

і квітника більше ніхто не патратиме!) й за карт... І за картину з Мамаєм, яку знайшов на горищі і яку, якщо треба, я готова віддати назад, бо не можу прийняти такого дорогого подарунка! О!

— Ти посмів подарувати... красуні, спортсменці, русалці, так сказать... те старе дрантя? — знову сердився Анатолій.

— Бо ти нічого не тямиш в історії! — знову показав йому язика менший.

— Якщо та картина хоч трохи цінна, — спохопився Толян, — то будемо раді, якщо ти її приймеш! Від нас обох!

— Справді? Ой, дякую!

По тому пішла сцена бурхливого й справді щирого: може, тому, що вже прощального обнімання (обидва брати вмудрились поцілувати її — кожен зі свого боку — в щічки, але це було навіть приємно). На мить здалося, що під ребра кольнула стріла ревнивого Андрієвого погляду, але ні: він зовсім не дивився на їхню групку, спокійно співав собі далі. Здається, про равлика-бутерброда.

5 8. В ОЧІКУВАННІ НОВИХ ФАРВАТЕРІВ

Ось і прощальне купання в Бузі. Завадчучка й Аська роблять останні кадри на воді.

— Зажди, стану так, щоб загар було видно, а цього жиру ні! — кокетливо прикриває Аська свої придумані целюліти.

— Клацаю, як є, а там собі відфотошопишся! — відмахується Ірка.

— Мені треба не тільки фотошопитись, а и просто топитись: ідей купальник геть зносився, щоб їхати з мамою в Турцію, доведеться заново скуплятись! — кокетувала й дотепничала Аська.

— Ой, не флудь, цей купчик ще чіткий, іще не одну Анталію витримає! — кривилась Завадчучка. — Це мій уже в повній відключці, не знаю, як у ньому в Єгипті показуватись!

— Спамиш, твій теж ще нічого! Десь там і Кулаківський зараз — підтвердить!

Софійка зовсім не заздрила, що дівчат чекає продовження літа на заморських курортах: її з Ростиком уже заждались у Лоловинчику бабуся з дідусем, і Софійка охоче пробуде там хоч і до першого вересня! А що? Сашко в Матвіївці, вона — в Половинчику!

Перестрибуючи з каменя на камінь, поволі рушила мілиною вдовж берега. Чия то розумна фраза про те, що треба вкладати гроші у спогади? Вона вдячна своїм татові й мамі, що зробили їй цю кримсько-емігейську поїздку, вдячна камінчикові, вдячна цій красі, яка ще довго-довго буде снитись і зігрівати серце і душу...

— Ух, насилу дождав, щоб ти відійшла подалі від тих блондинок! — із прибережного верболозу до Софійки виступив... Туз Козирний!

— Я знов десь поділа твою лебідку? — зайняла оборону.

— Поговорити треба...

— Мені — не треба!

— Зажди, не тікай, я...

— Це ти стій, де стоїш! І ні кроку ближче!

— Добре-добре, як скажеш! — Андрій зупинився у воді біля куща. — Лиш послухай мене!.. Я хотів... Лебідка ні при чому... Коротше, вибач! За те, що накричав тоді, як ті гамадрили на Жандармі застрягли...

Просто переживав... А та Вікука ще й спасика приперла: тебе в ньому в момент би знесло...

— Я, здається, це вже десь чула. Приправлене добірними матюками. Щось іще?

— Ні, ти не розумієш! Так само я колись мало не втопився, коли рибалив, узутий у височенні рибальські гумові чоботи, знаєш такі? Так-от, як у них набралось води, то я мало не втопився на метровій глибині!

Бо вони тягли донизу!..

— Рибальські чоботи. Це вже цікавіша розмова! — свердлила його іронічним поглядом.

— Так би й жилет, повір!.. І вся та пригода... Але ти повелась, як справжня русалка! І дурню я варзякав, коли на тебе дерся. Респект тобі, повний респект!

— Що ж, за це навіть дякую! Проте, звичайно, без твоєї допомоги у мене нічогісінько не вийшло б! Вияснили, тепер можна й до автобуса!

— Ні, стривай! — ніяк не міг висловити чогось важливішого. — А те, що ти вчора казала обом тим рудим, це правда?

— Толянові й Колянові? А що я казала?

— Ну, що в тебе... є хлопець? Хто він? Може, то... я?

— А, ти про це! — здивувалась, що, виявляється, цей ходячий локатор усе чув. — Тебе це точно не стосується. Як мовив один мій знайомий: розслабся!

— Я так і знав!.. Ти просто гнала... Та й які в мене можуть бути конкуренти? Але я не про це... За те, що тоді, на кар’єрі, вибач...

— Ти тоді одним махом передушив усіх метеликів! — аж сама усміхнулась від свого дотепу.

— Що?

— Та нічого, це я так собі! — відвернулась.

— А, ну... Тобто, я зрозумів... Згоден... Це в мене перший раз такий прокол... Досі в мене з цим ділом

усе гладко йшло... Ті блонди на все були готові, я й звик, пробач!

-Блонди — це Іра й Аська? — насторожилась.

— Не, не Ірка, лиш Аська й та, як її...

— Лі-і-і-зка ?!

— Типу того. Та не кіпішуй ти, в котроїсь із них я вже був навіть не перший.

Софійці одібрало мову.

— А ти знаєш, що в Лізки зараз проблеми? — оговталась.

— Мені до її проблем немає жодного діла! По-перше, наша інтрижка була вже давно, а по-друге, після мене завжди все чисто, я за безпечний секс!

Господи, що він верзе! Софійка закрила обличчя руками. "На козаку нема знаку" — чи ж не про таке свідчить бабусина Лінина приказка?

— Аз тобою трохи той... поспішив. Думав, просто виламуєшся. Ти не така, як вони... А я, дурень!.. Я виправлюсь. Обіцяю рук не розпускати, поки ти сама не захочеш... Словом, пропоную поновити наші стосунки.

— Я-а-а-які стосу-у-у-унки? — він справді дурень, ще й такий самовпевнений, що нічого не бачить, не розуміє!

— Давай уже сьогодні ввечері… Або ні: коли сама схочеш: зустрінемось і кудись підемо, о’кей?

Він ще сміє щось пропонувати?! І тут її погляд помітив на прибережному камені мох-лишайник, це нагадало розмову Ліди Василівни з медсестрою про те, чи приживуться сукуленти в домашніх умовах.

— Знаєш, мій прапрадід був садівником, — відгорнула з лиця волосся й виклично глянула просто в його сірі безсоромні очі. — І пан змусив його посадити у своїй оранжереї банани. Дід попереджав, що банани в нас не родитимуть, а пан: "Хочу, і край!" Як садівник

їх не плекав, як не поливав, як не підживлював, скільки хазяйських грошей у грунт, у тепло не вбухав — жоден банан так і не вродив. Здається, один зацвів, і то швидко обсипався. Пан таки переконався, що в наших кліматичних умовах це теплолюбне диво не достигає. Так от, вважай, що я — рослина, яка ніколи не приживеться в твоїх кліматичних умовах! Ніколи, чуєш?

Андрій відвів очі й опустив голову (зрозумів, таки ж не дурень). Понуро мовчав.

Софійка ж гордовито рушила до берега (нарешті з’явилась нагода красиво завершити всю цю маячню).

— Почекай, не йди! — обсипавши бризками, прискочив до неї Туз і, мало не збивши з ніг (ото був би номер!), ухопив за руку, наче то була остання соломинка для потопаючого. — Я все не те кажу, не так! Я повинен перед тобою на коліна впасти, повинен признатись, що насправді все серйозно…

— Ти нічого мені не повинен. Падай на коліна перед тими, кому ти винен.

— До чого тут інші? Я —тебе! Я тебе, типу, й до цього любив, а тепер, коли ти... Я тебе люблю, не тікай!

— Любиш чи типу любиш? — била його ж словами.

— Не чіпляйся до слів, ти ж сама бачиш! Чесно, ти дала мені конкретний урок на все життя, клянусь! — його погляд зараз на диво покірний, аж нецікаво.

— Ти теж дав мені гарний урок, спасибі! — І де в неї береться сила так сміливо, так весело витримувати його погляд? — На цих взаємних подяках пропоную і розійтись! — вона таки простягнула свою і потисла його руку. — По-моєму, гарний фінал, хіба ні?

"Усе в твоїх руках", — раптом згадала притчу, і Козирний зараз був цілковито в її руках. Ніколи не збиралась розбивати чоловічі серця, проте, ніде правди діти, мала насолоду від того, що цей крутелик відчуває своє безсилля перед нею зараз не менше, ніж там, над кар’єром, відчувала приниження і безсилля вона.

— Ні! — відчайдушно зчавив її долоню, — Ми повинні бути разом! Я доведу це, побачиш!

— Ти гарчиш, наче лев, у якого відібрали його приватну савану! — зробила показово перелякані очі й таки вирвала руку. — Але не хочу, аби в нас відібрали ще й автобус, тому — па-па!

— Я тебе люблю, не тікай!

— Ти починаєш повторюватись, хлопчику, стає аж нудно!..

Перескочила на черговий камінь (слава Богу, не посковзнулась). Під ним саме петляв вужик, але Софійка його вже зовсім не боялась.

— Дівчино, ви дуже красива!

Це мимо пропливає якийсь новоприбулий каякер.

Ще один дон-жуан-казанова у касці і з прищепкою на носі! Хоч насправді, звісно, приємно. Вдячно помахала услід.

Видряпалась каменяччям на берег, стріпнула волоссям і поважно пішла до автобуса. Біля якого онде в юрбі проводжальників уже висяює золото Колянової і Толянової чуприн і палає по розкішному букету (сердешний і водночас невичерпний мамин квітник!) лілово-блакитнющих дзвіночків.

Вона тепер знає собі ціну, і багато зможе!. Як пощастило їй знайти спільну мову з чотирма стихіями природи, порозумітися з п’ятою стихією — камінням, приручити шосту стихію — Туза Козирного, так удасться іще багато чого, і вона чимало зможе зробити для світу!